

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ. 1854.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

ΦΥΛΛ. 91.

ΜΑΡΙΝΑ.

—ο—

Ἡ Μαρίνα Μνίσζεγ ἦτο νέα τις Πολωνή τῆς ὀποίας τὸ γένος δὲν ὑπῆρξε βασιλικόν. Ὁ πατὴρ τῆς, Γεώργιος Μνίσζεγ, ὀνομασθεὶς παλατίνος ὑπὸ τοῦ Σιγισμόνδου Αὐγούστου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκλογῆς του, ἑσπερίτω πάσης ἀρετῆς ἀξίας τῶν ἀμοιβῶν τὰς ὁποίας ἐπαδαψίλευσεν εἰς τὴν οἰκογενεάν του ἢ τύχη. Τὸ ὄνομά του ἦτο πάντῃ ἀδοξὸν αὐτὸς δὲ ἦτο κενόδοξος καὶ βαδισουργός. Ἡ ἀγωγὴ τὴν ὁποίαν ἐδωκεν εἰς αὐτῆς τῆς νηπιότητός της εἰς τὴν θυγατέρα του, ἐθεμελιούτο ἐπὶ ἀρχῶν ἀποδοκιμαζομένων πολλὰκις καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἠθικῆς. Ὅτε δὲ ἀναπτυχθέντων τῶν πλεονεκτημάτων τῆς Μαρίνης, οἱ φιλόδοξοι σκοποὶ τοῦ πατρὸς τῆς ἐδανείσθησαν εἰς αὐτῶν πιθανότητά τινα ἐπιτυχίας, ἔσπευσε νὰ τὴν καθυποτάξῃ εἰς τὰς διδασκαλίας του διὰ νὰ βάλῃ αὐτὰς εἰς πρᾶξιν ἐν καιρῷ δέοντι. Περίστασις τις ἦν ἀναφέρει ἡ ἱστορία συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀνατραφῇ ἡ Μαρίνα ὡς θυγάτηρ βασιλέως, καὶ προ-

ητοίμασε τὸ μέτωπόν της εἰς τὸ νὰ φέρῃ ἀνευ κόπου βασιλικὸν διάδημα· διότι, κατὰ τινα πρόβησιν, ἡ Μαρίνα ἐμελλε νὰ ἀναδειχθῇ βασίλισσα.

Μία τῶν μαγισσῶν τῆς Ἄρκτου, εἰς ἐκείνων αἰτινες ἀναφέρονται εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Κίμβρων, τὴν ὁποίαν ἔσωσέ ποτε ὁ παλατίνος ἀπὸ τὸν θάνατον, διέδωκε τὴν πρόβησιν ταύτην.

— Μία τῶν θυγατέρων σου θὰ γείνη βασίλισσα μεγάλου λαοῦ, εἶπεν ἡ σίβυλλα πρὸς τὸν παλατίνον ἀτενίζουσα τὴν Μαρίναν. . . Τὸ κάλλος καὶ ἡ γεννησιότης τῆς καρδίας της θὰ κατασταθοῦν ἄξια διαδήματος.

Ἡ γυνὴ αὕτη, τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα διετήρησεν ἡ ἱστορία, ὠνομάζετο Καρίκα.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας λοιπὸν καθ' ἣν ἐγένετο ἡ πρόβησις αὕτη, ἡ Μαρίνα ἀνετράφη ὡς βασιλόπαις.

Πρὸς εὐχεριστέραν κατανόησιν τῆς ἱστορίας ταύτης, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν συμβεβηκότων ἅτινα διέτρεχον τότε εἰς Μοσκοβίαν.

Ἀποβαλόντες πρὸ ὀλίγου τὸν ζυγὸν τῶν Ταρτάρων, οἱ Ῥῶσοι δὲν ἦσαν κατὰ πάντα ἡσυχιοὶ ἑσπετικῶς. Ἰβάν ὁ Γ' (1547) ὁ πρῶτος Ῥώσος ἡγεμὼν ὁ λαβὼν τίτλον Κεζάρου, καὶ μὲν εἶχε νικήσει Σελί-

μην τὸν Β', καὶ καταβάλλει τοὺς Πολωνοὺς καὶ τοὺς μαχαιοφόρους ἰπποτάς· δὲν εἶχεν ὁμοίως καὶ ἰκανὴν δύναμιν διὰ τὴν καταδάμασιν τὴν ἀγρίαν φύσιν τῶν ὑπὸ κώων του. Ὁ σιδηρὸς καὶ τὸ δολιχόριον ἐδίδον σχεδὸν πάντοτε τέλος εἰς ὅλας τὰς διαφορὰς, καὶ ὅτε Ἰβάν ὁ Δ' ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῶν Κζάρων, ἦτο βάρβαρος ὡς ὁ λαὸς τὸν ὁποῖον ἐκυβέρνησε.

Ἰβάν ὁ Δ' ὑπῆρξε πρῶτον δεσπότης ἰδιοτρόπος καὶ σκληρὸς, ἀλλ' ὑπῆρξε καὶ νομοθέτης· ἔδωκε κώδικα νόμων εἰς τὴν Ῥωσίαν, ἦτοι εὐεργέτημα μέγα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἰσως ἂν ἔζη εἰς ἄλλους χρόνους, θὰ ἦτο καὶ ἄλλος ἄνθρωπος ἀποκτηνωθεὶς ὁμοίως ὑπὸ τῆς κραυγῆς, ἀποσκληρυνθεὶς μέχρι θηριωδίας, ἐστερηθῆ καὶ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ, δι' ἣν ἐληθμοῦντο τὰ ἄλλα του ἐλαττώματα. Οἱ Τάρταροι τῆς Ταυρικῆς ἐλθόντες κατέκαυσαν τὰ προάστια τῆς Μόσχας (1555)· οἱ Σουδοὶ καὶ οἱ Πολωνοὶ ἐνίκησαν τοὺς Ῥώσους, ὁ δὲ Ἰβάν, ἐν τῇ κτηνώδει μανίᾳ του, ἠττώμενος πανταχόθεν, ἐφόνευσε τὸν ἴδιον αὐτοῦ υἱόν, καὶ κυλισθεὶς μεταξὺ αἵματος καὶ ἀσελγείας, ἀπέθανε φέρων ῥάσιν μοναχοῦ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἡ Ῥωσία ἀπέκτησε τὴν Σιβηρίαν (1584), ἀνακαλυφθεῖσαν μὲν ὑπὸ τοῦ ἐμποροῦ Ἀννίκα Στρογονόφ, ὑποταχθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ Κοζάκου Γερμάκ.

Οἱ Κοζάκοι οὗτοι, ἀφ' ὧν κατήγετο ὁ Γερμάκ, καὶ οἵτινες σήμερον συγκροτοῦσι τὸ σημαντικώτερον μέρος τοῦ Ῥωσικοῦ στρατοῦ, εἶναι λείψανα τῶν ἀρχαίων Κοζάρων, ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Σλαύων, λέγονται δὲ ἀπόγονοι τοῦ Καμάρη, ἑβδομοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰζρετ, ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθησαν Κιμμέριοι μὲν ὑπὸ τῶν Βλῆνων, Κιμῆροι δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

Ἰβάν ὁ Δ' ἀποθνήσκων ἀφῆκε διαδόχους δύο υἱούς, Φέδωρα τὸν Α', καὶ Δημήτριον, νήπιον ἐτι· ὁ Φέδωρ ἦτο ἀσθενὴς καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, δειλοῦς, δεισιδαίμων καὶ ἀνίκανος νὰ βασιλεύσῃ. Ὁ πατήρ του, ὅστις ἦτο πολλὰ ἐπιτήδειος, ἐπέστη ὅτι τὸ διαδῆμα τῆς Μοσκόβιας θὰ διέφυγε τὰς χεῖρας τῶν ἀπογόνων του, ἐὰν δὲν ἐδίδοτο εἰς τὸν Φέδωρα σύμβουλος ἰκανὸς νὰ κυβερνᾷ ἀντ' αὐτοῦ. Διὰ τῆς διαθήκης του λοιπὸν, γενόμενης τὴν 10 Μαρτίου 1584, συνέστησεν εἶδος ἀντιβασιλείας συγκειμένης ἐκ πέντε μελῶν, διὰ τὴν συντρέχῃ τὸν Φέδωρα εἰς τὴν δύσκολον καὶ ἱερὰν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του. Ἡ διαθήκη αὕτη διέτασσε καὶ τὰ περὶ τῆς τύχης τῆς Κζαρίνης καὶ τοῦ ἡγεμονόπουδος Δημητρίου, προσδιορίσασα κληροδοτήματα καὶ κατοικίαν ἀμφοτέρων τὴν πόλιν Οὐγγίτης ἐπὶ τοῦ Βόλγα. Ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἐντελὴν κατάληψιν τῆς ἱστορίας ταύτης.

Ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατήρ τοῦ Φέδωρος, οὗτος ἦτο εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν· ἀλλ' ὡς ὅλας ἀρρωσιωμένους εἰς θρησκευτικὰ ἀντικείμενα, παρήται τὴν περὶ τοῦ κράτους φροντίδα εἰς τὸν Βορίς Γοδουνόφ, πρόεδρον τοῦ συμβουλίου, ὅστις, ἐξουθενήσας μετ' ὀλίγον τὴν πενταρχίαν ταύτην, ἐκυβέρνησε μόνος τὴν Μοσκόβιαν ὑπὸ τὸν τίτλον ἀντιβασιλέως.

Ὁ Βορίς Γοδουνόφ ἦτο τότε τριάκοντα δύο ἐτῶν, εἶχε δὲ σπάνια προτερήματα· ἡ μεγαλοψυχία του

ἦτο ὑπεράνθρωπος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μὲν φύσις του ἦτο κακότερο, ἡ δὲ φιλοδοξία του ἀπέραντος, εὐκολον εἶναι νὰ ἐνοήσωμεν ὁποῖον ὁδὸν ἐκλέξας ἐβάδισεν. Ἡ πρὸς τὸν θρόνον ὁδὸς θὰ ἦτο βέβαια προσιτοτάτη πρὸς αὐτὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φέδωρος, ἐὰν ἐν μόνον ἐμπόδιον ἐξηφανίζετο τούτο δὲ ἦτο ὁ Δημήτριος. Ὅτε δὲ ἐπέστη ὅτι ἄλλο παρά τούτο τὸ ἐμπόδιον τοῦ ἀθῶου νηπίου δὲν ὑπῆρχεν, ὑπεμεϊδίασε καὶ τὸ μείδιμα τούτο ὑπῆρξεν ἀπόφασις θανάτου.

Μαθούσα τοὺς ὀλεθρίους τοῦ Γοδουνόφ σκοπούς ἡ μήτηρ τοῦ Δημητρίου ὠχρίασε καὶ ἐκλαυσεν· ἀλλὰ τὸ θάρρος καὶ ἡ φρόνησις δὲν ἐγκαταλείπουν ποτὲ μίαν μητέρα ὅταν κινδυνεύῃ τὸ τέκνον τῆς· ἔλαβε λοιπὸν ὅλας τὰς δυνατὰς προφυλάξεις. Ὁ Βορίς ὁμοίως, ἰδὼν ὅτι ἐγένετο γνωστὸν τὸ κακούργημά του, καὶ θέλων νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὸ, ἔστειλεν ἀμέσως εἰς Οὐγγίτης ἀνθρώπους ἔχοντας διαταγὴν νὰ θανατώσωσι τὸ βρέφος. Ἡ Εἰρήνη ἀνεκάλυψεν ἀμέσως τοὺς δολοφόνους παρουσιασθέντας ὡς ἐπιστάτας τοῦ παλατίου, καὶ ἐκτοτε ἔμενε ἀδιακόπως πλησίον τοῦ υἱοῦ τῆς. Ἡ παιδαγωγὸς τοῦ ἡγεμονόπουδος, ἦτις κατ' ἀρχὰς εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τοὺς δολοφόνους νὰ δηλητηριάσῃ τὸ βρέφος, μετανοήσασα ἠρνήθη τὴν συνδρομὴν τῆς. Οἱ φονεῖς ἄρα ἔπρεπε νὰ παλαίωσι συγχρόνως καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν συμπάθειαν, διότι τὸ παιδίον ἦτο καὶ ὠρῖον, καὶ χαρῖεν, καὶ ἀγαθότατον, καὶ πρὸς τὴν ἐπαγρύπνησιν τῆς μητρὸς καὶ τῆς τροφῆς αὐτοῦ, ἦτις ἐπέτρεπε αὐτὸ ὅσκις εἶτε δι' ἀνάγκην ὑπνου, εἶτε δι' ἄλλην αἰτίαν ἀπεμακρύνετο πρὸς ὄραν ἢ Κζαρίνα.

Ἄλλ' ὁ Γοδουνόφ ἦτο ἀνυπόμονος· ἀφῆκεν ὠρυγμὸν λέοντος ὅτ' ἔμαθεν ὅτι δὲν ἐξετελέσθησαν αἱ διαταγαί του. Βιατοφοκῆς, ὁ πρῶτος τῶν δολοφόνων, ἔλαβε τοιαύτην διαταγὴν, ὥστε πᾶσα φωνὴ οἴκου ἔπρεπε νὰ σιγασθῇ. Ἡ ὥρα τοῦ θανάτου ἐσήμανε, καὶ ἐνῶ ἡ μήτηρ βιασθεῖσα ὑπὸ τινος ἀνάγκης δὲν ἠγρύπνει ἐπὶ τοῦ παιδίου μόνη, ἡ παιδαγωγὸς ἐσυρταχέως αὐτὸ εἰς τὸν πρόδρομον τὸν φέροντα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ παλατίου. Ἐκεῖ εὐρίσκειτο ὁ Βιατοφοκῆς καὶ οἱ ἄλλοι δολοφόνοι. Ὁ Δημήτριος δὲν ἠγνοεῖ ὅτι ἔπρεπε νὰ τοὺς φοβῆται, χωρὶς ὁμοίως καὶ νὰ ἐνοῆ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου. Ἡ καρδία του ἐπαλεν, αἱ ῥοδαρκαὶ παρειαὶ του ὠχρίασαν, καὶ ἀνετριχίασεν ἡ ξανθὴ κόμη του.

— Ἄς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν μητέρα μου, εἶπε μετ' ὀλίγον χαμηλὴν εἰς τὴν τροφὴν του, ἦτις εἶχε τρέξει ἐντρομος πρὸς τὸ παιδίον.

— Φορεῖς ὠραῖαν ἀλυσίδα, πρίγκηψ, εἶπεν ὁ Βιατοφοκῆς πρὸς τὸ παιδίον, ἀνασηκώσας τὴν περὶ τὸν τράχηλόν του χρυσαῖαν ἀλυσιν.

— Τὴν θέλεις; ἠρώτησε τὸ ἀθῶον βρέφος ἀνυψώσας τὴν ὠραίαν καὶ ξανθὴν κεφαλὴν του, καὶ ἀτενίσαν φιλικῶς τὸν δολοφόνον.

Ἄλλ' ἀντὶ ἀπαντήσεως εἰς τὴν γλυκίαν ταύτην φωνὴν ὁ Βιατοφοκῆς ἐνέπηξε φάσγανον εἰς τὸν λαίμῳ μὲν τὸ βρέφος· καὶ τὸ πτώμα του ἀκρωτηριασθέν ἐράβη ἐπὶ τῆς φονευθείσης τροφῆς ἦτις εἶχε προσπαθήσει γὰρ τὸ ὑπερασπισθῆ.

Ὁ λαὸς τῆς Οὐγγίτης ἠγάπα καὶ τὴν Εἰρήνην καὶ τὸ τέκνον τῆς, τὸ ὠραῖον καὶ καλὸν ἐκεῖνο τέκνον, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ βασιλεύσῃ. Ἐπιπεσὼν λοιπὸν κατὰ τῶν δολοφόνων κατέσφαξεν αὐτοὺς, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐσώθη διὰ τὴν λάβην τὴν τιμὴν τοῦ αἵματος. Ἡ δικαιοσύνη αὕτη ἐτιμώρησε βεβαίως τὸ ἔγκλημα, τὸ ἀποτέλεσμα ὁμοίως αὐτοῦ δὲν ἐπρολήφθη, καὶ ὅταν ὁ Φέδωρ, καταβληθεὶς ἀπὸ τὰς πολυαριθμοὺς ἀσθενείας του, ἀπέθανε μετὰ τινος μηνῶν, ὁ Βορίς Γοδουνόφ, ἀπῆλθε τὸν καρπὸν τοῦ κακούργημάτος του ἀναβῆς εἰς τὸν θρόνον τῶν Κζάρων (1598).

Ὁ Φέδωρ ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος γόνος δυναστείας βασιλευσάσης ἐπτακόσια τριάκοντα καὶ ἑξ ἔτη, διὰ πεντήκοντα δύο βασιλέων ἐν Ῥωσίᾳ.

Ὁ Γοδουνόφ, ὅστις τὴν πορείαν του πρὸς τὸν θρόνον διευκόλυνε φονεύσας τὴν νόμιμόν του ἡγεμόνα καὶ τελέσας πολλὰ ἄλλα ἐγκλήματα, ὑπεκρίθη κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν ἠθέλε τὸ διαδῆμα. Ἄλλ' ὅτε ἐθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, εἰδείξεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι ἦτο διαδῆμα καθιμωγμένον, διότι κακούργια ἀνήκουστοὶ ἐγαρχηθήσαν ἐκάστην ἡμέραν τῆς βασιλείας του. Ἐνταῦθα ἀρχεῖται τὸ δρᾶμα οὗ τινος πρόσωπον σημαντικὸν ὑπάρχει ἡ Μαρίνα Μνίσζεχ. Ἦτο δὲ ἀναγκαῖα ἡ προσδοκίησις αὕτη διὰ τὴν κατασταθῆ αὐτὴ εὐκρινέστερον.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οἱ Ἰησουῖται ἐξήσκειον μεγίστην ἐπιβόησιν εἰς Εὐρώπην, καὶ εἶχον τὴν θέλησιν νὰ ἐπεκτείνωσιν αὐτὴν καὶ καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα νὰ συζητήσω ἐὰν ἐκ τῆς ἐξουσίας τῶν προέκυψαν πλείωτερα ἢ ὀλιγώτερα καλὰ, λέγω μόνον ὅτι ὁ πολιτισμὸς ὑπῆρξε σχεδὸν πάντοτε ἐπακόλουθον αὐτῆς. Ἐπεθύμουν τότε νὰ κατεστήσω τὴν Μοσκόβικην καθολικὴν, καὶ τὴν φιλοδοξίαν αὐτὴν ἐπιθυμίαν ἐκάλυπτον διὰ προσχημάτων ἀξιωματικῶν. Ἀλλὰ μεγίστη ἦτο δυσκολία ὅχι μόνον νὰ ἐπιτύχωσι τὸν σκοπὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιχειρήσωσιν αὐτόν. Ἐν τοσοῦτῳ μίχ τις πιθανότης παρουσιάζετο εἰς αὐτοὺς· καὶ μὲν ἡ Πολωνία καὶ ἡ Ῥωσία θὰ κατεστρέφοντο ἀμοιβαίως, ἢ τοῦλάχιστον θὰ ὑπέκυπτον εἰς φρικτὴν δυστυχίαν, ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; διὰ τὴν εὐδοκίμησιν ἔπρεπε νὰ ἀποπειραθῶσιν.

Ὁ Γοδουνόφ ἐφάνετο ὑπερνοήσιμος· ὅλας τὰς δυσκολίας ὅσας διήγειρεν ὁ σφετερισμὸς τοῦ θρόνου. Ἐβασίλευε δὲ ἐν ἡσυχίᾳ ὅτε παρ' ἐλπίδα παρὰδοξος φήμη διεσπάρη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ῥωσίαν διηθρολλεῖτο ὅτι ὁ Δημήτριος δὲν ἐφρονεῖτο, ὅτι ζῆ καὶ ὅτι ἐρχεται νὰ ζητήσῃ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του. Ἡ φήμη μετεβλήθη ἐντὸς ὀλίγου εἰς βεβαιότητα, καὶ ὁ Βορίς δὲν ἀμετέβαλλε πλέον ὅτι τὸ θυμὸν του, ἐξεληθὲν ἀπὸ τοῦ πάθους, εὐρίσκειται παρὰ τῶν παλατινῶν Γεωργίῳ Μνίσζεχ, πατρὶ τῆς Μαρίνης, καὶ προστατεύεται ἐνθέρμως ὑπὸ Σιγισμάνδου Γ' βασιλέως τῆς Πολωνίας.

Πρὸ τινῶν μηνῶν, ὁ πατριάρχης τῆς Μόσχας εἶχεν εἰδοποιηθῆ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τῆς Ῥωσίας ὅτι εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Τσουδῶν ὑπῆρχε τις μοναχὸς λέγων ὅτι ἦτο ὁ βασιλόπαις Δημήτριος. Καὶ ὁ μὲν πατριάρχης ἐθεώρησεν ἐπουσιώδη τὴν εἰδήσιν αὐτὴν· ὁ μητροπολίτης ὁμοίως, ὅστις ἔβλεπεν ὁποῖαν

ἐντύπωσιν ἐπροξένοι ἡ φήμη αὕτη, ἀνέφερε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Κζάρον, ὅστις, ἐντρομος γενόμενος ὡς ἐὰν ἐβλεπε φάσμα, διέταξεν ἀμέσως ἕνα τῶν γραμματέων του, τὸν Σμιρνῶφ Βασίλειφ, νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε ὁ μοναχὸς τοῦ μοναστηρίου Τσουδῶν νὰ γίνῃ ἀμέσως καὶ διὰ παντὸς ὑπερόριος. Ὁ Σμιρνῶφ μετέδωκε τὴν διαταγὴν εἰς ἕνα τῶν συναδέλφων του, τὸν Εὐφράνην, οὗτος δὲ εἰδοποίησεν ἀνευ ἀναβολῆς τὸν νέον μοναχόν, εὐκόλυνας εἰς αὐτόν τὰ μέσα τοῦ νὰ δραπέτευσθ μετ' ἄλλων δύο μοναχῶν, οἵτινες δὲν ἠθέλων νὰ τὸν ἐγκαταλείψωσι. Διευθύνθη δὲ εἰς Κίεβον, καταλύων ἐν τοσοῦτῳ εἰς μοναστήρια. Εἰς δὲ τὸ κελλῖον τὸ ὁποῖον ἐδόθη πρὸς τὸν φυγάδα εἰς τὴν ἐν Νοβογορόδ μονῆν, ἀφῆκε τὴν ἐπιμένειν σημείωσιν·

«Ἐἴμαι ὁ βασιλόπαις Δημήτριος, υἱὸς τοῦ Ἰβάν Δ', καὶ δὲν θέλω λησμονῆσαι τὴν φιλοδοξίαν ὑποδεξίωσιν ἧς τινος ἠξιώθη ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ καταγωγῆ, ὅταν ἀναβῶ εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς μου. Ὁ ἀρχιμανδρίτης πρὸς ὃν ἐνεχειρίσθη ἡ σημείωσις αὕτη, δὲν ἀνέφερε τι πρὸς τὰς ἀνωτέρας Ἀρχάς, ἀλλ' ἐκρυψεν αὐτήν. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ Κζάρης, ἀγνοῶν τὴν δραπέτευσιν τοῦ μοναχοῦ, ἐπίστευεν ὅτι ἐξωρίσθη.

Ὁ μοναχὸς οὗτος, ὅστις ὦν εἰς τὸ μοναστήριον ὠνομάζετο Γρηγόριος, ἦτο, κατὰ τοὺς περὶ τὸν Βόριν, υἱὸς πτωχοῦ τινος εὐγενοῦς, καὶ ἐκαλεῖτο Γορίς (Γρηγόριος) Ὁτρεπιέφ. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ὁ Γρηγόριος οὗτος Ὁτρεπιέφ, εἶτε ἦτο ὁ ἀληθὴς Δημήτριος, εἶτε ὄχι, εἶχε πνεῦμα καὶ θέλησιν, ἀνατραφεὶς σχεδὸν μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν τοῦ Ῥομανόφ καὶ τῶν Τσερκάσκου, ἀμφοτέρων ἐχθρῶν τοῦ σφετεριστοῦ, καὶ κατατρεχθεισῶν δεινῶς ὑπ' αὐτοῦ. Μὴ θέλων δὲ πλέον νὰ ὑπερεστῆ ἔλαβε σχῆμα μοναχικόν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διήγαγε βίον πλανήτην, μεταβαίνων ἀπὸ μονῆς εἰς μονῆν, καὶ κατεχόμενος ὑπὸ μεγίστης μελαγχολίας. Ἐπὶ τέλους ὁμοίως ὁ πατριάρχης Ἰώβ, ἐπισκεπθεὶς τὸ ἐν Τσουδῶν μοναστήριον, καὶ πρᾶξις τῆς πνεύμα καὶ τὴν μάθησίν του, ἦτις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἀξία πολλοῦ λόγου εἰς Ῥωσίαν, τὸν παρέλαθεν ὡς γραμματέα, καὶ τὸν ἔφερε μετ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ παλάτιον τῶν Κζάρων. Ἄλλ' ἐντὸς ὀλίγου, εἶτε ἀγανακτῶν διὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ θρόνου του, εἶτε ἀγανακτῶν διὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ θρόνου τοῦ πατριάρχου, δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ πλέον μετὰ τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ ζητήσας τὴν ἀδειαν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονῆν του. Τότε ἀνεκάλυψεν, ὡς εἶπομεν, τὴν καταγωγὴν του καὶ ἐξωρίσθη· ἀλλ' ἀρχῆς ἀπατῶνα ἐξώρισεν ὁ Γοδουνόφ, ἡ κατέστρεψε καὶ δευτέρον τὸ αὐτὸ θυμὸν του;

Ὁ φυγάς, μετὰ μακρὰ περιπλανήσεις, ἔρθετε τέλος πάντων εἰς Πολωνίαν, τὸ σῆμα τούτου ἀσυλον τῶν ἐχθρῶν τῆς Ῥωσίας· Ἐκεῖ ἔζησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον βίον ἐλσεινόν· ὄχι διότι ἦτο ἐνδεὴς, ἀλλὰ διότι ἐκρύπτετο ἀδιακόπως διὰ τὴν νὰ μὴ φονεῖθῃ. Διέτριψε πολλοὺς μηνῶν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν παλατινῶν Κιόβιου καὶ Ῥωσίας ἐρυθρᾶς, ἐπειτα δὲ εἰς τὸν πρίγκηπος Ἀδάμ Οὐσίνοβιέκη, πρὸς ὃν ἀνεκάλυψε τὸ πρῶτον ὅτι ἦτο ὁ βασιλεὺς Δημήτριος. Ὁ πρίγκηψ τὸν παρου-

καὶ ἀναδείξει αὐτὴν νικητρίαν τῶν Ταρτάρων ἢ τοῦ γενναίου, ἢ δὲ ἀρετὴ αὐτὴ ἀντεστάθμισε πολλὰς τοῦ ἑλλείψεως μεταξὺ ἔθνους ὄλων πολεμικοῦ. Τὸ ὄνομα λοιπὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ κατεργάστου αὐτό. Ὅλοι οἱ ὑπηρετοῦντες ὑπὸ τὸν Κζάρου μετέβησαν πρὸς τὸν Δημήτριον, καὶ ὅτε διέβη τὸν Δνιέπερ τὴν 16 Δεκεμβρίου 1604, εἶχε στρατὸν δίδοντα πρὸς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ὀμιλῇ ὡς κυρίαρχος.

Ὁ Βορὶς ἐτρέμεν ἐπὶ τοῦ καθημαγμένου θρόνου εἰς τὸν ἀνέδου κκουρτζῶν. Ἡθάνθη ὅτι ἐπρεπε νὰ συναθροίσῃ ὅλας τοὺς δυνάμεις διὰ νὰ καταστρέψῃ ἐγθρὸν ὅστις ἐδύνατο νὰ ἐνισχυθῇ οὕτως ὥστε νὰ καταβάλλῃ αὐτόν. Συνέπληξε στρατὸν ἐξ 80,000 ἀνδρῶν, καὶ τὸν ἐστειλε κατ' ἐκείνου τὸν ὅποιον ἐνόμιζεν ἀπατεῶνα, διατάξας τὸν διοικοῦντα αὐτὸν Ἰβάν Σουίσκου νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν του.

Τὸ δρᾶμα ἐφαίνετο ὅτι ἐμελλε νὰ καταστραφῇ ἐνταῦθα· διότι ὁ Δημήτριος εἶχε μετ' ἐαυτοῦ δεκαπέντε χιλιάδας ἀνδρῶν, ἐνῶ αἱ ῥωσικαὶ δυνάμεις ἦσαν ἀσυγκρίτως πολυαριθμότεραι. Οἱ Πολωνοὶ, οἵτινες ἀπέτελουν τὸ τρίτον τοῦ στρατοῦ τοῦ Δημητρίου, ἐζήτησαν νὰ συνάψωσι μάχην· οὗτος δὲ ὄλων ἔθνους, καὶ πεποιθὼς εἰς τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνός του, συγκάτενευσε χαίρων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου, ἐπροχώρησε πρὸ τοῦ στρατοῦ του, καὶ γονυπετῶν ἀνεφώνησε·

— Θεέ μου! σὺ γινώσκεις τὴν ψυχὴν μου· ἐάν μὲν ὁ ἀγὼν μου εἶναι δίκαιος, δός με τὴν νίκην· ἐάν δὲ εἶναι ἀδικος, ἄς μὲ συντρίψῃ ὁ κεραυνός σου, καὶ ἄς μ' ἐξαφανίσῃ ἐν ἀκαρεῖ ὡς ἱερὸν σῦλον ἀπατεῶνα.

Ἡ μάχη συνεκροτήθη τότε, μάχη ἀκάθεκτος. Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ αἰματοχυσίς καὶ ἡ σφαγὴ, ὥστε ἀσφύταροι οἱ στρατοὶ ἐβάδιζον ἐντὸς αἵματος. Ὁ μοσκοβιτικὸς στρατὸς κατεστράφη. Ἀλλ' ἐν τούτῳ ὁ Βορὶς διέφυγε τὴν τιμωρίαν ἀποθανῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου ὡς τις δούλος ἡγεμῶν, διεδέχθη δὲ αὐτὸν Φέδωρ ὁ υἱός του. Μόλις ὄμως ὁ Δημήτριος παρουσιάσθη εἰς τὸν ῥωσικὸν στρατὸν, συμβουλοῦμενος μάλιστα καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν Ῥομανόφ, καὶ ἀνεγνωρίσθη Κζάρος. Παντοῦ ἠθροιάμειυσε παντοῦ ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἀγαλλώμενοι, καὶ ἐντὸς ὀλίγου εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μόσχην. Ὅτε ἶδεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐνεπλήσθη χαρᾶς. οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἐσῆμαινον, καὶ ἄνθη ἐβρίπτοντο ἐπ' αὐτοῦ· ἡ χαρὰ μετεβλήθη σχεδὸν εἰς παραρροσύνην καθόσον μάλιστα ὁ μὲν νικητὴς ἦτο νέος καὶ ὠραῖος, ἡ δὲ πλήρης περιπετειῶν ἐπαγωγὸς ἱστορία του, καθίστανεν αὐτὸν ἀκαταμάχητον.

Ἀλλὰ τὸν θρίαμβόν του συνώδευσαν πρῶτες φρικαῖαι. Κραυγαὶ θανάτου καὶ ἀπελπισίας ἀνεμίσχθησαν μετὰ τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ ἐνοουσιῶντος λαοῦ. Ἡ χήρα τοῦ Βορὶς παρεδόθη εἰς δημίους, ὁ δὲ νέος αὐτοῦ υἱὸς Φέδωρ, ἐσφαγιάσθη ἐπὶ τοῦ καθημαγμένου πτώματος τῆς μητρός του· ὅλη ἡ οἰκογένεια τοῦ Γοδουνοφ ἐξέπνευσε μεταξὺ βασάνων (1605).

Ἡ μήτηρ τοῦ Δημητρίου Εἰρήνη, εὐρίσκειτο εἰς μονὴν τινὰ τῆς Μόσχας· ὁ δὲ υἱὸς τῆς ἐσπευσε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν εὐχὴν τῆς· αὐτὴ τὸν ἐνηγκαλίσθη, τὸν ἀνεγνώρισεν υἱόν τῆς, καὶ τὴν ἐ-

πιούσαν ὁ Δημήτριος ἐστέρθη εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Μοσκοβίας. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην φρικτὴ τις θύελλα, ἀνατρέψασα τὸν σταυρὸν καὶ ἐμποδίσασα τὴν πρόδον τῆς ἐορτῆς, ἐθεωρήθη οἰωνὸς ἀπαίσιος. Ἀλλ' ὅτε ἶδον τὸν Δημήτριον περὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς του, κλαίοντα θερμῶς, καὶ ἐπικαλούμενον ἐκδικήσιν κατὰ τῶν διαταραζάντων τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του, ἐπίστευσαν ὅτι ἡ λύπη τοῦ δὲν ἦτο προσπεποιημένη. Αἱ μεγάλαι καὶ ἀληθεῖς θλίψεις διακρίνονται εὐκόλως.

Μόλις ἀνέβη εἰς τὸν καθημαγμένον θρόνον τοῦ πατρὸς του, καὶ ἀμέσως ἠθέλησε νὰ παραλάβῃ μετοχὸν καὶ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠγάπα. Ἐστειλε λοιπὸν προσειάν μεγαλοπρεπῆ εἰς Σανδομίρην, ἀρχηγὸν ἔχουσαν τὸν Ἀθανάσιον Βασιλιέφ, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν Μαρτίαν ἐν ὀνόματι τοῦ Κζάρου τῆς Μοσκοβίας. Οὗτο ἐπραγματοποιοῦντο συγγρόνος καὶ αἱ ἐρωτικαὶ ἐπιθυμίαι, καὶ αἱ φιλόδοξοι εὐχαὶ τῆς νέας, ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς ἐγίνετο πενθηρὸς βασιλέως.

Πρὶν ἀναχωρήσῃ ἐκ Πολωνίας, οἱ γάμοι τῆς Μαρτίνας ἐτελέσθησαν εἰς Κρακοβίαν μετὰ πομπῆς ἡγεμονικῆς. Παριστοιχιζομένη ὑπὸ μεγαλοπρεπεστάτης συνοδίας, μετέβη εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ὀρισθὲν παλάτιον, ἔπου Σιγισμῶνδος ὁ Γ'. ἠρραβῶνισεν αὐτὴν μετὰ τοῦ Κζάρου Δημητρίου, ὁ δὲ πρέσβυς Ἀθανάσιος Βασιλιέφ τὴν ἐνομφεῦθη ἐπιτήμηως ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου του, ἔγουςαν παρανόμους τὸν τε βασιλέα τῆς Πολωνίας καὶ τὴν ἡγεμονίδαν Κωνσταντίναν, ἀρχιδούκισσαν τῆς Αὐστρίας καὶ μελλονόμενον τοῦ Σιγισμῶνδου. Μὲγας ἀριθμὸς εὐγενῶν Πολωνῶν παρίσταντο εἰς τὴν τελετὴν, ὡς καὶ ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα Ῥαγκόνης.

Τὴν 13 Ἀπριλίου 1606, ἡ Μαρίνα ἐφθασεν εἰς τὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας τῆς. Τότε ἤρξατο δι' αὐτὴν ὁ βίος τὸν ὅποιον ἀτελῶς πως ἀνεπόλει εἰς τὴν φαντασίαν τῆς. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μόσχην μετὰ τοῦ λαοῦ ἀνευφημοῦντος αὐτὴν, καὶ ἐπικαλούμενος ὄλων τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ ὑπὲρ τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἐφαίνοντο ἐνοουσιῶντες, καθόσον τὸ κίλλος τῆς νέας Κζαρίνης, μειδιώσης εὐπροσηγόρως πρὸς τὸν λαόν, ἔλαμπεν ὑπὲρ πάντε τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Παντοῦ ὁ κληρὸς παρουσιάζομενος προσέφερε πρὸς αὐτὴν ἄρτον καὶ ἄλας· ὑψάσματα πολύτιμα καὶ μνηλωταὶ ἀνεκτίμητοι, ἐστέλλοντο καθ' ἡμέραν ἐκ μέρους τοῦ Κζάρου καθόσον διήρκεσεν ἡ ὁδοπορία, ἐνῶ μεγαλοπρεπεστάται ἄμαξαι μετέφερον αὐτὴν εἰς τὰ ἀνάκτορά τῆς. Ἡ ὁδοπορία αὐτὴ ἦτις ἐφάνη εἰς τὴν Μαρίναν ὡς μαχικὴ τις ἐορτὴ, ἐτελείωσε τὴν 12 Μαΐου· ὅτε δὲ ἐφθασεν εἰς τὴν Μόσχην, κατέλυσε πρὸ τῶν πυλῶν αὐτῆς διὰ νὰ τελεσθῇ βασιλικὴ τις ἐθιμοταξία. Σκηναὶ ἐπέχθησαν καὶ ἐλθόντες οἱ μεγιστᾶνες ἠσπάσθησαν τὴν χεῖρά τῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα, περιστοιχιζομένη ὑπὸ τοῦ θαυμάζοντος καὶ κίλλος τῆς λαοῦ, ἐπειδὴ ἦτο τῶντι ὠραία, μετέβη εἰς τὴν μονὴν τῶν Παρθένων, ἔπου ἐμόναζεν ἡ μήτηρ τοῦ Δημητρίου. Ἐκεῖ ἶδε καὶ τὸν Δημήτριον αὐτόν, ὅχι πλέον φυγάδα, δυστυχῆ, πλανήτην καὶ κινδυνεύοντα

ν' ἀποθάνῃ εἰς τὴν ἐρημίαν, ἀλλ' ὠραῖον, ἰσχυρὸν καὶ πλήρη δόξης. Ἐμεινε δὲ παρὰ τῇ Εἰρήνῃ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς στέψεώς τῆς.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀναχωρήσασα εἰς Κρεμλίον εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον ὅπου ὑπεδέχθησαν αὐτὴν οἱ ἀνώτεροι μεγιστᾶνες, καὶ οἱ πρέσβεις τῶν ἡγεμονῶν ὄλων τῆς Εὐρώπης. Ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἠσπάσθη μετ' εὐλαβείας τὸ στέμμα τοῦ μονομάχου καὶ τὸ δικαίωμα ἄτινα παρουσίασαν ὁ Μεγαλὸς Ναγός. Τότε Βασίλειος ὁ Σουίσκης ἠγόρευσεν ἐν ὀνόματι τῶν εὐγενῶν τοῦ κράτους, καὶ μετὰ ταῦτα ὅλη ἡ συνοδία μετέβη εἰς τὸν ναὸν τῆς Κοιμήσεως, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ ἡ τε στέψις καὶ ὁ γάμος.

Ἡ ὁδὸς δι' ἧς διεβαινον οἱ μελλονόμενοι ἦτο ὀλοσκέπαστος ὑπὸ βελούδου ἐρυθροῦ καὶ ὑψασμάτων περιχρῶσαν· σωροὶ ἀνθῶν ἦσαν ἐξηπλωμένοι ἐπ' αὐτῶν, τὸ δὲ φρούριον ἐπυροβόλοι ἀδιακόπως καὶ ἐσῆμαινον οἱ κώδωνες, ἐνῶ διὰ τῶν περιθύρων, κατεστολισμένων διὰ σημαίων, προέτεινον τὰς κεφαλὰς πλήθη ἀπειρα ἐπικαλούμενα τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῶν νέων βασιλέων. Ἡ φύσις αὐτὴ συνετέλει εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς ἐορτῆς· ὁ καιρὸς ἦτο ἐξαισιος, καὶ ὁ ἥλιος ἐχρῶσζε τοὺς θόλους τῆς παλαιᾶς Μοσκοβιτικῆς μητροπόλεως.

Ὅτε ἐφθασαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ δύο μελλονόμενοι, ἐστάθησαν ἐπὶ ὑψώματος κατασκευασθέντος ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ. Καὶ ὁ μὲν Κζάρος ἐκάθησεν ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ σταλέντος διὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην τελετὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἡ δὲ Μαρίνα ἐπὶ θρόνου ἀργυροῦ. Δοθέντος σημείου τινὸς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου, αἱ ἀμφίπολοι αὐτῆς, ἐκ τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τοῦ Κράτους, πλησιάσασα ἀφῆρσαν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς τὸν στέφανον τοῦ ἀρραβῶνος, αὐτὴ δὲ ἐγονυπέτησεν ἐνώπιον τοῦ πατριάρχου ὅστις ἔθηκε τὸν σταυρὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς νέας Πολωνῆς, ἦτις ἤρχετο μακρόθεν νὰ περιβληθῇ μετὰ διάδημα! Καὶ ἀμέσως νέφθ λιθωνοῦ ἀνυψώθησαν περιδινόμενα περὶ τὰς γυναικῆς στήλας τοῦ ναοῦ, μουσικὴ ἀντήχουσαν εἰς τοὺς θόλους αὐτῆς, καὶ ἐκαστὸν φωναὶ ἐψάλλον τὴν ἀκολουθίαν τοῦ γάμου. Ὁ πατριάρχης ἔβαλε περὶ τὸν λαιμὸν τῆς Μαρτίνας τὴν χρυσοῦν ἀλυσιν τοῦ μονομάχου, καὶ τὴν εὐλόγησεν. Οὕτως ἡ Μαρίνα Μνίστσα, ἡ θυγάτηρ τοῦ παλατινοῦ τῆς Σανδομείρας, ἐστέθη βασίλισσα μεγάλου Κράτους. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν ὁ τε Κζάρος καὶ ἡ Κζαρίνη, ἀμφότεροι νέοι καὶ ὠραῖοι, ἐξῆλθον τοῦ ναοῦ κρατοῦντες ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν χεῖρα, καὶ φέροντες διάδημα καὶ αὐτοκρατορικὸν μανδύαν. Εἰς τὸ κατάφυτον τοῦ ναοῦ ὁ πρίγκηψ Μσισλάβσκις ἐβράντισεν αὐτοὺς, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν τῆς Μοσκοβίας, διὰ μικρῶν νομισμάτων. Ἐπὶ ἕνα μῆνα ἐπανηγυρίζοντο πολυτελῶς οἱ γάμοι τῶν βασιλέων· ὁ δὲ ἔως τοῦ Δημητρίου ἐπολαπλασίαζε τὰς ἐορτάς, ὅπου ἔδλεπες συννηωμένη τὴν πολυτέλειαν τῆς Ἀσίας μετὰ τῆς φιλοκαλίας τῆς Εὐρώπης. Καὶ ὄμως ὁ οὐρανὸς δὲν ἦτο πλέον γαλήνιος, ὁ ὀρίζων ἐγίνετο πολυνεφέλος, ἐνῶ οἱ νέοι βασιλεῖς γοητευόμενοι ὑπὸ τε τῶν ἐορτῶν καὶ τῆς πρὸς

ἀλλήλους ἀγάπης, δὲν ἔδλεπον τὴν καταγίδα ἦτις ἤρχισε νὰ βροντᾷ πλησίον αὐτῶν.

Εἶναι δυστυχῆμα βέβαιον τὸ νὰ εἶναι τις πλέον πεφωτισμένος τοῦ λαοῦ τὸν ὅποιον κυβερνᾷ, ὅσκις μάλιστα δὲν εἶχε ἰκανὴν ἰσχύιν νὰ τὸν καθυποτάξῃ εἰς τὴν θελήσιν τὴν ὁποίαν πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ. Ὁ Δημήτριος διέτριψε πολὺν χρόνον εἰς Πολωνίαν, τὴν γῆν ταύτην τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἠθάνετο ὁποίας μεταρρυθμίσεις ἐπρεπε νὰ παραδεχθῇ ὁ Ῥωσικὸς λαὸς διὰ νὰ γίνῃ τῶντι μέγας. Τὴν αὐτὴν ἀνάγκην ἠσθάνθη μετέπειτα καὶ ὁ Μέγας Πέτρος· ἀλλὰ τὰς μεταρρυθμίσεις εἰσήγαγε διὰ χεμιζρόν αἵματος. Ὁ Δημήτριος, ἀναβὰς εἰς θρόνον οὗτινος τὰ θεμέλια ἐκλονοῦντο, καὶ θὰ ἐκλονοῦτο ὑπὸ πάντα ἡγεμόνα θέλοντα νὰ κυβερνήσῃ καὶ νὰ βελτιώσῃ τὸ Κράτος του, ἐπέσυρεν εἰς ἑαυτὸν τὴν κατακρίσιν τοῦ σκληροῦ λαοῦ του, λέγοντος ὅτι δὲν εἶχε περὶ ἑαυτὸν εἰμὴ Πολωνοῦς, καὶ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ἐπιδαψιλεύει τὰς χαρίτας του. Ἀλλ' αὐτὸς, πάντα ἐνεξαρτήτου χαρακτῆρος καὶ ὑπερήφανος, ἤθελε ν' ἀκολουθῇ τὰς κλίσεις του, προστατεύων τοὺς συμπολίτας τῆς γυναικῆς του οἵτινες ἦσαν ἱκανοὶ νὰ πολιτίσωσι τοὺς ὑπηκόους του. Ὅθεν ἀπεκρίθη μειδιῶν καταφρονητικῶς εἰς τὴν κουθεσίαν τὴν ὁποίαν διεύθυνε δημοσίᾳ πρὸς αὐτὸν ὁ Τατιστοῦφ ὡς φαγόντα κρέας μόσχου. Τὸ κρέας τοῦτο ἦτο τότε ἀπηγορευμένον εἰς τὴν Ῥωσίαν· ὁ δὲ νέος Κζάρος ὅστις ἔδλεπε τὸ γελοῖον τοῦ πράγματος, ἐλησημόνησεν ὅτι τὸ ἔθος τοῦτο εἶχε μεταβληθῆ εἰς αἰσθημα, τὸ ὅποιον, διὰ νὰ καταργηθῇ τις, ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῇ μεγίστην ἐπιτηδεύματα.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαίωτον τῶν παραπόνων καὶ μάλιστα τῶν ἡγερότων βεργάρων, τῶν σπληνιμάτων τούτων τοῦ θρόνου, ἦτο ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Δημητρίου φέροντος τὸ Πολωνικὸν ἐνδυμα. Ἐντὸς ὀλίγου ἐγέναντο συνωμοσίαι, οἱ δυσηρεστημένοι ἔτρεχον πανταχοῦ, ὀμίλουν κατὰ τοῦ Δημητρίου, προσέβαλον τὸ κύρος τῶν ἀποδείξεων τὰς ὁποίας αὐτὸς οὗτος ὁ λαὸς τῆς Μόσχας ἐδέχθη ἐνοουσιῶν πρὸ τινῶν μνηνῶν, οἱ συνωμοταὶ συνεπλήχθησαν ὑπὸ σημαίαν, καὶ παρεδέχθησαν ὡς σύμβολον κατ' ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων τὸ « θάνατος εἰς τοὺς ξένους. »

Ὁ Βασίλειος Ἰβάνοβιτς Σουίσκης, ἐκεῖνος ὅστις ἠγόρευσε τὴν ἡμέραν τῶν γάμων τῶν βασιλέων, ὠνομάσθη ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνεκαλύθη ἡ συνωμοσία, καὶ ὁ Σουίσκης, δικασθεὶς, καταδικάσθη εἰς θάνατον καὶ θὰ ἐφονεύετο ἐάν ἡ Μαρίνα, μὴ θέλουσα νὰ χυθῇ τὸ αἷμα ἀνδρὸς παρασταθέντος εἰς τὴν ἐνδοξὴν ἡμέραν τῆς στέψεώς τῆς, δὲν ἐζήτηε χάριν ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τῆς. Ἐνῶ δὲ οὗτος ἠτοιμαζέτο νὰ ὑπογράψῃ, ἀνεχαιτίσθη, ὑπὸ προαισθήματος λέγοντος πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐάν δὲν ἐπραττε δικαιοσύνην κατὰ τοῦ συνωμοτοῦ, ἤθελε τὸ μετανοήσει.

— Διὰ τί μὲ ζητεῖς τὴν χάριν αὐτῆς; εἶπε πρὸς τὴν Μαρίναν ἀτενίσας αὐτὴν περίλυπος· δὲν πρέπει νὰ τὴν ὑπογράψω. Ἡ Μαρίνα ἠρρυθρίασε καὶ ὠχρίασε συγγρόνως, διότι ὁ Κζάρος ἐφαίνετο διαφεύγων τὴν ἐπιρροὴν τῆς. Ἐπληκίσε τὸν Δημήτριον, τὸν ἐναγ-

καλίσθη περιπλοῦς, καὶ ἐπιθεῖσα φίλημα εἰς τὸ μέτωπόν του, ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκίνει παλμούς εἰς τὴν καρδίαν του ὡς ἐάν ἦτο πάντοτε ἐραστής.

— Τὴν ζητῶ δὲ ἐμέ; ἀπεκρίθη ἡ Μαρίνα· ὑπέγραψε.

Τότε ἐναγκαλισθεὶς καὶ αὐτὸς τὴν προσφιλῆ σύζυγόν του, ὑπέγραψεν. Ὁ ταλαίπωρος! ὑπέγραψε τὴν καταδίκην καὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς συζύγου του.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 16 Μαΐου 1607, ὁ καιρὸς ἦτο θυελλώδης, ὁ ἀνεμὸς κατεκάλυπτε διὰ κονιορτοῦ τοὺς εὐρυχώρους ἀγρούς τοὺς διαχωρίζοντας εἰς τὰ πελάγια τῆς Μόσχας. Βροχὴ βαρυσταλά ἐπιπτε, καὶ ὄλοι, διὰ τὴν ἀπορύγνωση, τὴν καταγίγδα, κατέρρευον εἰς οἰκίας, καὶ μάλιστα εἰς τὰ καπηλεία ὅπου πωλοῦνται ποτὰ θερμὰ τὰ ὁποῖα ἀγαπῶσι κατ' ἐξοχὴν οἱ Ῥῶσοι.

Εἰς τὴν ἀπωτέραν γωνίαν τῶν καπηλείων τούτων ἐκάθητο μόνος ἄνθρωπός τις οὐτινος τὸ πρόσωπον ἦτο σχεδὸν κεκαλυμμένον ἀπὸ τὴν μιλωτὴν τοῦ πύλου του, καὶ μόλις ἐφάνετο τὸ στόμα του μειδιῶν ἐν ὅτι μείδιαμα σαταυικόν· ἄλλοτε δὲ κίνημά τι ἀκούσιον ἀπεκάλυπτε τὸ λαμπρὸν ἔνδυμα, τὴν χρυσῆν ἄλυσιν, τὴν ἀδαμαντοκόλλητον λαβίδα τοῦ βογιαρικοῦ ἐγγυριδίου· ἀλλ' εὐθὺς συνέστελλε τὸν πλατὺν καὶ μαῦρον μανδύαν του, καὶ ἐγένετο ἐκ νέου ἄσημος, ἄγνωστος μεταξὺ τοῦ πλήθους ἐκεῖνου.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐφάνετο ἀκούων προσεκτικῶς ἄλλον τινα ὁμιλοῦντα μετὰ ζέσεως περὶ τῶν Ῥῶσων. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ὁ ἀγορεύων ἀνήκεν εἰς τὴν τάξιν ἐκεῖνην τῶν Ῥῶσων οἵτινες εἶναι ἀληθῆ τέκνα τῆς Μοσκόβιας, πιστὸς εἰς τὰ ἔθιμά του καὶ πρόθυμος νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του ὑπὲρ αὐτῶν. Ἦτο ὑψηλός, ἀθλητικὸς, ἡ δὲ φυσιογνωμία του ἐδείκνυε ψυχὴν καθαρὰν καὶ γενναίαν. Μετ' ὀλίγον αἱ ὁμιλίαι ἐγένοντο ἐντονώτεραι, ὁ δὲ Ῥῶσος ἐφάνετο θερμαινόμενος. Ἐνόησεν ὅτι δὲν θὰ κατώρθου νὰ κρατήσῃ ἐπὶ πολὺ ἑαυτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήλησε δραμαίως εἰς τὴν ὁδὸν, καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὸ καπηλεῖον παλαιῶν πρὸς τὴν θύελλαν, ἧτις ἐγένετο σφοδρότερα.

— Δόξα σοι ὁ θεός! Χαῖρε Κοσμά! εἶπε φωνή τις, μόλις ἀκουσθεῖσα μεταξὺ τῆς μυκωμένης καταγίγδος. Ὁ Ῥῶσος ἐστράφη μετὰ σπουδῆς, καὶ ἶδε πλησίον αὐτοῦ τὸν μανδυοφόρον ὅστις ἦτο πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ καπηλεῖον.

— Τί θέλεις; ἠρώτησε, καὶ πόθεν γνωρίζεις τὸ ὄνομά μου.

— Ἰδὲ ἀπεκρίθη ὁ μανδυοφόρος τὸν Κοσμά Μίνιν (*) κατέναντι τῶν ἐχθρῶν τῆς Ῥωσίας. Τὸν ἶδα εἰς Νίζνιυ βοηθῶντα τοὺς πτωχοὺς διὰ τῶν χρημάτων του. Τὸν ἶδα ὑπερασπιζόμενον ἐνώπιον τῶν γε-

ρόντων τῆς πόλεως τὰ συμφέροντα ὄλων, ἂν καὶ ἐναντία εἰς τὰ ἐδικά του. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ ἴδιος εἶναι ὅστις συνεμάχησε μετὰ τοὺς τυράνους μας;

Ὁ μανδύας τοῦ ἀγνώστου ἠνοίχθη ὀλίγον, καὶ ὁ Ῥῶσος, ὅστις ἴστατο παρὰ λύχνον ἀνημμένον ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἶδε τὰ σύμβολα ἐκεῖνου καὶ ἐγύμνωσε τὴν κεφαλὴν. Ὁ δὲ ἀγνώστος, ἐπιθεὶς τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα του,

— Σιωπή! εἶπεν· εἶσαι πάντοτε ἀληθὲς τέκνον τῆς γηραιᾶς Μοσκόβιας;

Ὁ Κοσμάς ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανόν, καὶ ἀπεκρίθη·

— Μαρτύρομαι τὸν Θεόν.

— Δὲν σε ζητῶ ὄρκον, ἀλλ' ἔργα.

— Κατὰ τίνας;

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁμάς τις νέων ἐρίππων ἐλαυνόντων ἀπὸ ῥυτήρας, διέβη παρ' αὐτοῦ ψάλλουσα καὶ κραυγάζουσα, καὶ περιστρέφουσα γυμνά τὰ ζιφελίς δὲ τούτων, πλησιάσας τὸν Κοσμά, ἀνήρπασε διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ζιφους τὸν πῖλόν του, τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν κονιορτὸν καὶ ἐφυγε καγγάζων. Ὅλοι οἱ νέοι οὗτοι ἐφόρου ἔνδυμα Πολωνικόν.

Ὁ Κοσμάς μακρυνθεὶς ἀνέλαβε τὸν πῖλόν του κυλισθέντα ἐντὸς τοῦ κονιορτοῦ, τὸν ἐτίναξε, τὸν ἐβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἀγνώστον. Ἄλλ' ἡ φυσιογνωμία του ἐσκυθρόπασεν, ἡ μᾶλλον ἐξηγριώθη, καὶ ἡ νοή του ἐζήχηστο βιαϊότερον.

— Τί λέγεις, εἶπεν ὁ ἀγνώστος διὰ τοὺς φίλους σου Πολωνούς; Διὰ τί δὲν ἐπέσεσ πρὸ τῶν ποδῶν τῶν ἀλόγων των, διὰ νὰ σε πατήσουν;

Ἦχος βραγχώδης καὶ τρομαρὸς ἐζήληθεν ἀπὸ τοῦ στήθους τοῦ Κοσμά.

— Ἄ! ἀνέκραξε κτυπήσας τὸ μέτωπόν του μετὰ τοὺς δύο γρόνθους του. Θεέ μου! φώτισέ με. Ἐπειτα δὲ ἀνύψωσας τὴν κεφαλὴν,

— Πρίγκηψ Σουίτσκη, εἶπε πρὸς τὸν βογιαρὸν παρατηροῦντα περιέργως ὅλα του τὰ κινήματα, βεβαίως οἱ Πολωνοὶ καταγρῶνται τὴν ἐπὶ τοῦ Κζάρου μας ἐπιβρόχην του· δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονήσωμεν ὅτι εἰς Πολωνίαν διεσώθη τὸ πολυτιμότερον κειμήλιόν του. Ἡ Πολωνία μὲς ἀπέδωκε τὸν τελευταῖον σταλαγμὸν τοῦ πολυτίμου αἵματος τοῦ Βουρίκ. Ὁ ἀγαπητός μας Κζάρος ἐσώθη εἰς τὴν Πολωνίαν, πρίγκηψ.

Γέλως σαρκόνιος ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις εἰς τὰς εὐγενεῖς ταύτας πρᾶξησεις.

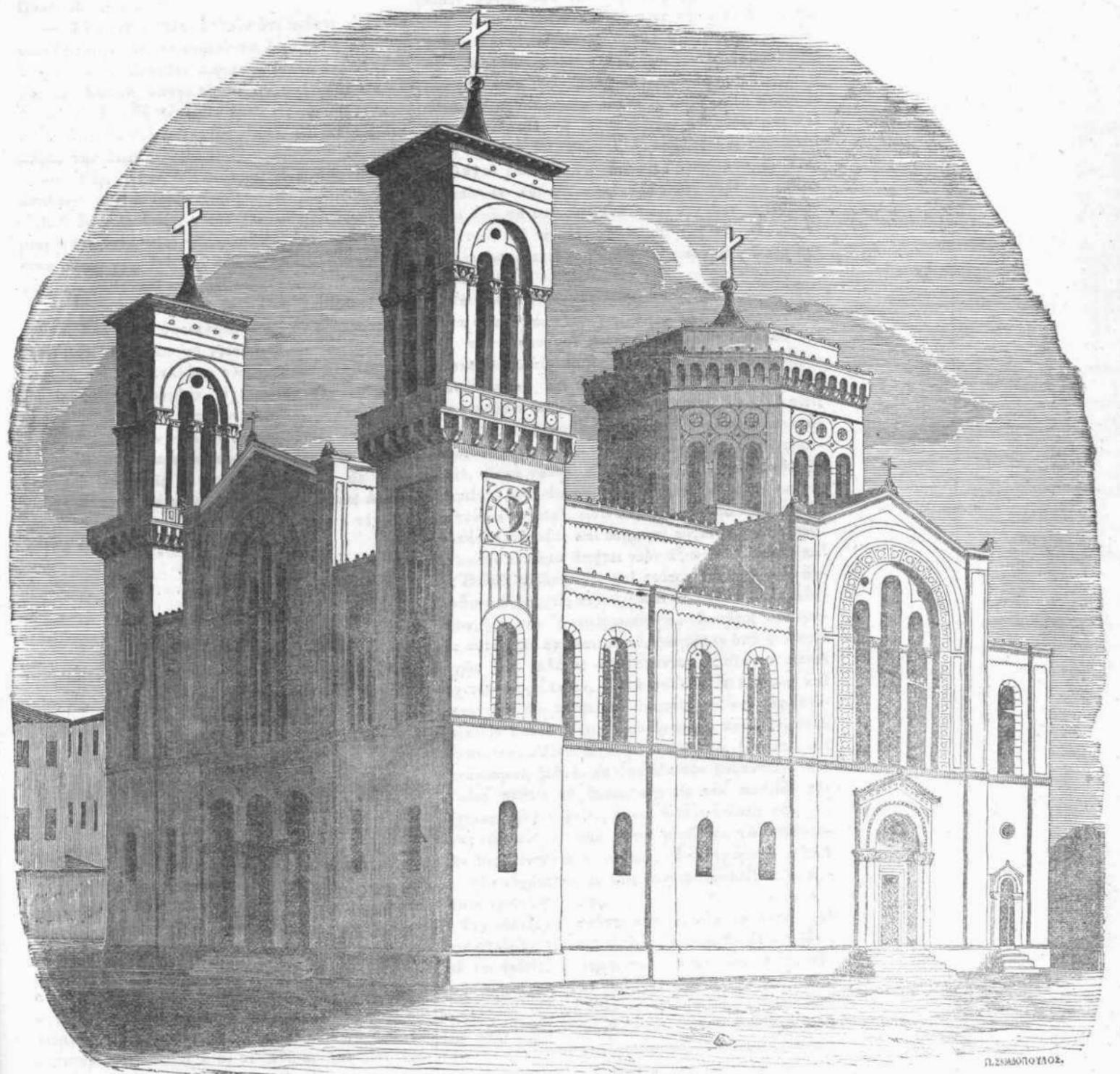
— Τὸ αἷμα τοῦ Βουρίκ! ἀνέκραζεν ἐπὶ τέλους ὁ πρίγκηψ· εἶσαι λοιπὸν ἀκόμη ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων μωρῶν οἱ ὅποιοι πιστεύουν τὸν μῦθον τοῦτον; Ὁ Δημήτριος ἐσφάγη καὶ δὲν ἐλύθη ἀπὸ τὸν τάφον του· αὐτὸς δὲ εἶναι ἀπατεῶν. Θέλεις νὰ συντελέσῃς εἰς τὸ καλὸν τοῦ τόπου σου;

— Πῶς;

— Ἐλα ἐδῶ καὶ ἰδέ· τί βλέπεις εἰς ταύτας τὰς θύρας;

— Σταυροὺς κοκκίνους.

Παρατηρεῖται ὅτι οἱ Ῥῶσοι εἶχον σημειώσει μετὰ

Μητροπολις Ἀθηνῶν. Φο.λ.αὐθ. 91. Σελ. 511.

(*) Κοσμάς Μίνιν, κρησιώλης. Ἐὰν ἡ Ῥωσία εἶχε Πλούταρχον ἄξιον αὐτῆς, ἤθελε βεβαίως κατὰ τὴν ἀνάγκην μεταξὺ τῶν ἐνδοξοτέρων τέκνων τῆς, τοσαύτην δημοτικότητα ἀπέκτησε διὰ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν του. Καὶ ὅμως περὶ τὰ διακόσια ἔτη παρήλθον, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἔμενε ἀγνώστον. Πρῶτος ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἐδικαίωσε τὴν μνήμην του, ἀνεγείρας τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ εἰς τὴν Μόσχαν.

σταυρούς κοκκίνους τὰς οἰκίας ὅπου κατοικοῦν Πολωνοί.

— Τὰ σημεῖα ταῦτα δηλοῦν ὅτι πρέπει ν' ἀποθάνουν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι κοιμούνται ἐκεί τὸν τελευταῖον ὕπνον των. Ὁ ἥλιος δὲν πρέπει πλέον νὰ ἀνατείλῃ δι' αὐτούς. Κοσμά, ὕπαγε εἰς Νίζνι, καὶ κάμε εἰς τὴν πόλιν σου ὅ,τι θὰ κάμωμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Μόσχαν.

Ὁ Κοσμάς δὲν ἀπεκρίθη. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους διακόφας τὴν σιωπὴν,

— Ἐάν, εἶπεν, ὁ Δημήτριος εἶναι ἀπατεῶν, ἄς ἀποθάνῃ· ἀλλ' ἐάν δὲν εἶναι;

Καὶ διὰ τῶν ζωηρῶν του βλεμμάτων ἔλεγεν ὁ τίμιος πατριώτης πρὸς τὸν φιλόδοξον, ὅτι ἡ μοσκοβιτικὴ αὐτοῦ χεὶρ ἦτο μὲν ἀξία νὰ ἐπιπέσῃ κατ' ἐνόχου, ὄχι ὅμως καὶ κατ' ἀθώου.

— Ἐχω τὰ μέσα νὰ τὸ μάθω, ἐπρόσθεσε μετὰ ταῦτα. Καὶ τότε, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ πεποίθησίς μου, θὰ κάμω τὸ χρέος μου.

Ἐἶπε καὶ ἀποκαλύψας εὐσεβοῦς ἀλλ' ὄχι καὶ δουλικῶς τὴν κεφαλὴν, ἐχαιρέτισε τὸν πρίγκηπα Βασίλειον Σουίσκη, καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ Βασίλειος τὸν ἐβλεπεν ἀναχωροῦντα, καὶ ἔλεγεν·

— Ἔστω ὕπαγε νὰ συμβουλευθῆς τὸν Πογιάρσκη σου ἐνῷ ἡμεῖς θὰ ἐνεργῶμεν. (Ἦτο δὲ ὁ Πογιάρσκη ἀνὴρ ἐνάρετος, πρὸς ὃν ὁ Κοσμάς ὠμολόγει μέγα σέβας.) Καὶ ὅταν τελειώσωμεν τότε μὰς λέγεις ἐάν ἐπράξαμεν καλὰ ἢ κακὰ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Ο ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ

ΤΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ.

— 0 —

Αἱ Ἀθῆναι μέχρις ἐσχάτων ἐτι ἔζων ἐκ τῆς περυσίας τοῦ παρελθόντος αὐτῶν, ἐκ τῆς ἀντανεκλάσεως τῆς ἀρχαίας αὐτῶν λαμπρότητος, καὶ ὑπῆρχον μόνον διότι εἶχον ὑπάρξει. Ὁ εἰς αὐτάς προσερχόμενος, γιγαντιαία μόνον ἀπῆντα ἐρείπια, μεγίσταις ἐν αὐτῷ διεγείροντα ἀναμνήσεις, καὶ ὑπ' αὐτά, ὡς ἐν ἀτῶν λατρεῖα γονυπετοῦντα, καὶ εἰς τὴν κόνιν κυλιόμενα, εὐτελῆ τινα καλύβια, δεικνύοντα διὰ τῆς ἀντιπαρθέσεως οἶαι ἦσαν αἱ Ἀθῆναι καὶ οἶαι ἐγένοντο· περὶ δὲ τοὺς λευκοὺς καὶ κολοσσαίους τούτους σκελετούς, τὰ πάντα νέκρωσις, τὰ πάντα ἐρήμωσις! Ἄλλ' ἀπ' ὅτου ἐπνευσεν ἐπὶ τὴν ἐνδοξὸν ταύτην πόλιν αὐρα αὐτονομίας, ἔκτοτε νέα ζωὴ ἤρχισεν ἐν αὐτῇ κινουμένη, καὶ ἀναπτυσσομένη νέα δραστηριότης. Ἀποβαλοῦσα τὰ εὐτελῆ αὐτῆς ῥάκη, ἢ ἄλλοτε ἡγεμονίς αὐτῆ τῆς Ἑλλάδος, ἐνεδοῦθη αὐτῆς

χλαμύδα, οὐχὶ μὲν εὐρείαν ὡς ὅταν ἐξέτεινε τὴν δούναμιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου μέχρι τοῦ Εὐξείνου, ἀλλ' εὐπρεπῆ καὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν νέαν αὐτῆς τύχην, καὶ τὰς παραιτέρω αὐτῆς προσδοκίας. Ὁ φοινῆξ οὗτος τῶν πόλεων ἐξῆλθε τῆς τέφρας του. Ἐκ τῶν πενιχρῶν, ἀσχήμων, καταβρεουσῶν οἰκιῶν, ὧν ἡ ἄτακτος συσσώρευσις ἀπετέλει αὐτὴν πρὸ εἰκοσι ἐτῶν, δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι οὐδὲ μία καὶ μόνη σώζεται ἐτι, πολλὰ δὲ κομψαὶ καὶ κανονικαὶ πολλαχοῦ ἔλκουσι τοῦ ξένου τὰ βλέμματα, ἂν εἶναι δυνατὸν ἐν Ἀθῆναις ν' ἀποσπασθῶσι ποτὲ τὰ βλέμματα ἀπὸ τὰ συντρίμματα τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων, καὶ νὰ στηριχθῶσι καὶ ἐπὶ στιγμὰς μόνον εἰς ὅ,τι ἐντελέστερον δύναται νὰ παραγάγῃ ἡ νέα ἀρχιτεκτονική.

Τὰ μόνον δὲ ἐκ τῆς ἀρχαιοτέρας πόλεως περισωθέντα οἰκοδομήματα, εἰσι τινὲς τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῆς, τὸν τύπον τοῦ Βυζαντινοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος φέρουσαι, χάριν δ' ἰδιόρρυθμον ἔχουσαι, καὶ προστασίας ἀξίαι οὗται ἐναντίον ἀπειροκάλων καὶ βανυῶν καταστροφῶν. Ἀφανεῖς καὶ μικραὶ, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς περικελύσια ἀναγερθεῖσαι πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν καὶ κατ' οἶκον εὐλάβειαν, μετὰ ταῦτα εἰς τὴν δημῶσιον ἀφιερωθεῖσαι λατρεῖαν, ὅταν ἐπαυσεν αὕτη ἀξιοπρεπῶς τελουμένη εἰς τεμῆνη ὑψηρεφῆ, εἰσὶν ἤδη ἀνεπαρκεῖς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας καὶ ὀσημέραις αὐξανομένης πόλεως. Τὸ κοινὸν αἶσθημα ἀπῆρτε ναδὸν ἀξιώτερον ἐκυτοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας, καὶ τούτου τὴν ἀνέγερσιν ἀνέλαθεν ὁ Δῆμος τῆς ἀναμορφωθείσης πόλεως τῶν Ἀθηναίων, εἰς τὴν Ἀναμόρφωσιν τοῦ Σωτήρος καθιερώσας αὐτόν. Τὸ σχέδιον αὐτοῦ, διαγραφέν ὑπὸ τοῦ πολλαχῶς τὰς Ἀθῆνας κοσμήσαντος ἀξιολόγου Δανοῦ ἀρχιτέκτονος Ἄνσεν, μετὰ πολλῆς δὲ κρίσεως καὶ ἱκανότητος συμπληρωθὲν, ἀναπτυχθὲν, καὶ ἤδη ἐκτελούμενον ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἐμπείρου καὶ ἀκαμάτου συμπολίτου Ζέζου, εἶναι μεγαλοπρεπὲς ἐνταυτῷ καὶ κατὰ κόσμον, ῥυθμὸν ἀκολουθοῦν τὸν Βυζαντινόν, ἀλλ' αἶος πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ εἰς τὴν πατρίδα τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, δανειζόμενον δηλαδὴ τὴν μὲν ὕλην τῶν κοσμητικῶν αὐτοῦ μερῶν ἐκ τῶν πολυτελῶν τῆς Πεντέλης λατομῶν, τὰ δὲ σχήματα αὐτῶν ἐκ τῶν εὐχρηστῶν ἐν τοῖς ἀρχιτεκτονικοῖς τῶν ἀρχαίων ἀριστουργήμασι.

Τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ἀσπαζόμεθα χαίροντες, καὶ ἐπικροτοῦμεν εἰς τὴν πρόσδον αὐτῆς, ἣν ἐπισπεύδει, καὶ τοι ἐνδεῆς, ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων. Εὐχόμεθα δὲ ὅπως καὶ τις τῶν γενναίων ἐκείνων τῆς πατρίδος εὐεργετῶν, οἵτινες ὑπὲρ αὐτῆς κοπιῶσιν, ὑπὲρ αὐτῆς κερδίζουσι, καὶ δι' αὐτὴν ταμιεύουσιν, θεωρήσῃ ποτὲ καὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ὠραίου τούτου ναοῦ, ὡς ἀντικείμενον ἀξίον τῆς φιλογενεοῦς του ἐλευθεριότητος, οὐ μόνον διότι χρησιμεύει ἢ ἀνέγερσις αὐτοῦ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι εὐσεβοῦσα καὶ σωφρονοῦσα ἢ ἀναπλασθεῖσα Ἑλληνικὴ κοινωνία, ἠθέλησεν ἀπὸ θεοῦ ἀρχεσθαι, ἢ ἀλλὰ καὶ διότι ὁ ναὸς οὗτος προσδοποεῖ καὶ εἰσάγει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν γνήσιον ἀρχιτεκτονικὸν τύπον, πρὸς ὃν ὀφείλουσι νὰ ῥυθμιζῶνται πάντα τὰ τούντεῦθεν

ἀνεγερθησόμενα ἱερὰ οἰκοδομήματα. Εἰσάγει δ' αὐτὸν οὐδὲν ἄλλως νεωτερίζων, ἀλλ' ἀνανεῶν τὸν ἀπ' αἰῶνων παραδεδομένον τύπον, ὅστις ἐξ ἐλλείψεως πάσης καλλιτεχνικῆς δραστηριότητος εἶχε παραμεληθῆ καὶ λησμονηθῆ ἐπ' ἐσχάτων, καὶ οὐ τὸ αἰώνιον, τὸ ἀκατάστροφον καὶ ἀγήρω πρωτότυπον, εἶναι ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν οἰκοδομηθεισῶν ἐκκλησιῶν τῆς ὀρθοδόξου λατρείας, ἡ ἅγια Σοφία. Αὕτη ἦν δι' ὅλου τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἐν ὅσῳ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος διετέλει αὐτονομούμενον, αὕτη πρέπει νὰ μὲν καὶ μετὰ τὴν ἀναβίωσιν αὐτοῦ, ἡ σταθερὰ πηγὴ τῆς ἐμπνεύσεως, καὶ ὁ ἀπαράβητος ὑπογραμμὸς τῆς ὀρθοδόξου νεωδομίας.

Περὶ τῆς ἁγίας Σοφίας πάμπολλοι περιγραφῆαι, καὶ ποιήματα, καὶ συγγράμματα ὅλα ἐγράφησαν. Ὅστις ὅμως θέλει νὰ γνωρίσῃ τὸν ῥυθμὸν καὶ τὰ καθέκαστα αὐτῆς ἀκριβῶς, — καὶ πᾶς παρ' ἡμῖν ἀρχιτέκνων, ἔχων ἀξίωσιν νὰ ἀνεγείρῃ ἐκκλησίαν, πᾶς θελων νὰ σχηματίσῃ τὴν κρίσιν τοῦ περὶ τοῦ γνησίου σχήματος τῶν παρ' ἡμῖν ἐκκλησιῶν, ὀφείλει τοῦ λοιποῦ νὰ τὰ γνωρίσῃ, — οὐδὲν δύναται ν' ἀναγνώσῃ περὶ αὐτῆς γλαφυρότερον, πληρέστερον ἐνταυτῷ καὶ εὐκρινέστερον, ἀπὸ τὸ ὄγδον κεφάλαιον τῆς Περιγραφῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ Κ. Σκαυρίτου Βυζαντινῶν. Μὴ δυνάμενοι δυστυχῶς νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα τὴν πολυφυλλον καὶ ἐμπεριστατωμένην βιογραφίαν συγχρόνως καὶ τοπογραφίαν τῆς πρωτίστης ταύτης καὶ σεβαστοτάτης κειμένου τῶν θερμοτάτων ἡμῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων, περιοριζόμεθα εἰς τὰς ἀκολούθους κεφαλαιώδεις περὶ αὐτῆς εἰδήσεις.

Ἡ ἅγια Σοφία ἐκδομήθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μετὰ ξυλίην ὀροφὴν. Ἄλλ' ἐκὰν ἐπὶ Ἀρκαδίου μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Χρυσόστομου. Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ δὲ, ἐν ἔτει 532, εἰς τὴν στάσιν τοῦ Ἱπποδρομίου, καίσαρ καὶ αὐτῆς ἀνωκοδομήθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αυτοκράτορος, λαμπρότατα ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἀνθεμίου τοῦ ἐκ Τράλλης καὶ Ἰσιδώρου τοῦ Μιλησίου. Ὁ τόπος πρὸς ἐπέκτασιν αὐτῆς ἠγορεύθη μεγάλη δαπάνη· μύριοι δ' ἐργάται ἐργάζοντο καθ' ἡμέραν, ἐπιβλέπωντος αὐτοῦ τοῦ αυτοκράτορος. Ἐνεκκινάσθη δὲ μετὰ 5 ἔτη, 11 μῆνας, 10 ἡμέρας, καὶ ὅτε συνετελέσθη, ὁ Ἰουστινιανὸς ὑπερηφάνως ἀνέκραξε: « Δόξα τῷ Θεῷ, ἀξιώσαντί με εἰς τέλος ἐνεγκεῖν τοιοῦτον ἔργον Νενίκηκά σε, ὦ Σολομών. » Μετὰ 20 δὲ ἔτη σεισμὸς κατέβριψε τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ θόλου, ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ τὸ ἐπεσκεύασε πάλιν. Τὸ σχῆμα τῆς ἐκκλησίας εἶναι σταυροειδῶς τετραγώνον, πλάτος μὲν ἔχον 243 ποδῶν, μήκος δὲ 269 περίπου, καὶ προσέτι νάρθηκα εὐρύχωρον, κοινωοῦντα διὰ ἐννέα πυλῶν μετὰ τοῦ ναοῦ, χρυσιμεῖοντα δὲ εἰς τὴν τῶν κατηχομένων διαμονήν. Ἄνωθεν δὲ καλύπτεται ὁ ναὸς ὑπὸ θαυμασίου θόλου, οὐχὶ ἡμισφαιρικοῦ, ἀλλὰ τμήματος ἀπερὰντου σφαιρας, ἔχοντος μὲν διάμετρον 115', ὕψος δὲ ἡ βάθος μόλις τὸ 1/6 αὐτοῦ, καὶ ὕψος ἀπ' ὅπου στίλβει ἡ ἐπικαθεσθεῖσα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἡμισέληνος, μέχρι τοῦ ἐδάφους 180', καὶ στηριζομένη ἐπὶ κυλίνδρου φωριζομένου διὰ 24 θυρίδων. Αὐτὸς δὲ ὁ κύλινδρος

ἐπικάθηται ἐπὶ 4 θαρραλαίων ἀψίδων, στηριζομένων αὐτῶν πάλιν ἐπὶ ὀρθοστατῶν, καὶ κατὰ τὰ δύο πλάγια, πρὸς βορρᾶν καὶ μεσημβρίαν καὶ ἐπὶ 4 κίωνων συνίτου ἢ γρανίτου λίθου. Περὶ τὸν μέγαν Τούρλον ὑπάρχουσιν ἄλλοι κατώτεροι, καὶ περὶ αὐτοὺς ἄλλοι, ὥστε ἐξωθεν ἡ ἐκκλησία φαίνεται ταπεινότερα ἐκ τούτου ἢ ἐσωθεν. Κατὰ τὰ πλευρὰ δὲ ἐπικρατεῖ διπλῆ στοὰ ὑπερῶα, ἡ γυναικωνίτης, ἡ μὲν κατωτέρα στηριζομένη ἐπὶ 40 κίωνων, ἡ δ' ἀνωτέρα ἐπὶ ἑτέρων 60 ἐλασσόνων. Ὑπὸ ταύτας τὰς στοὰς ἠγείροντο ἑκατέρωθεν δύο θρόνοι, ὁ τοῦ αυτοκράτορος καὶ ὁ τοῦ Πατριάρχου, καὶ μετ' αὐτοὺς βασιλίδας ἔφερον πρὸς τὸ ἱερόν, κοινωοῦν διὰ διαφόρων θυρῶν μετὰ τοῦ βαπτιστηρίου, βεστιαρίου, καὶ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν ἱερουργίαν χρῆσιμων δωματίων. Ὁ Ἰουστινιανὸς, διὰ νὰ καταστήσῃ τὸ οἰκοδομητὸν ἀπρόσβλητον ἀπὸ τὸ πῦρ, ἐξώρισεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ ξύλον, καὶ μόνον εἰς τὰς πύλας τὸ μετεχειρίσθη, κατασκευάσας τὴν τοιχοδομίαν πᾶσαν ἐκ κερύμων, τὰς δὲ παραστάδας ἐξ ὀγκωδῶν τετραγώνων ἢ τριγωνικῶν λίθων σιδηροῦς κρίκους, καὶ κονίματι καὶ μολύβδῳ συνδεδεμένων. Ὁ δὲ θόλος κατασκευάσθη ἐξ ἐλαφρᾶς κειρίως καὶ ῥοδίων κεράμων, πεντάκις ἐλαττοτέρων ἀπὸ τοὺς συνήθεις, καὶ ἐνετέθησαν εἰς αὐτὸν πάμπολλα ἅγια λείψανα. Ὡστε ὀλόκληρος ὁ θόλος οὗτος πρέπειν θεωρῆται ὡς παμμεγέθης ἐναέριος καὶ ἱερὸς τάφος τῶν ἁγίων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐκκλησίας. Ἡ δ' ἐσωτερικὴ τῶν τοιχῶν ἐπιφάνεια κατεκοσμήθη πᾶσα δι' ὀρθομαρμαρώσεως πολυτίμων καὶ πολυχρῶν μαρμάρων, ὅπου διαλάμπει ὁ ἱσπικὸς καὶ ὁ πορφυρίτης, καὶ οἱ παντοῖοι χρωματισμοὶ καὶ αἱ περιπλοκάδες τῶν ποικίλων φλεβῶν, ὄλων τῶν ὀρειοτάτων λίθων, πανταχόθεν τῆς γῆς συνειλεγμένων, τοῦ Καρυστίου, τοῦ Λακωνικοῦ τοῦ Αὐδίου, τοῦ Λιθυκοῦ, τοῦ Φρυγίου, τοῦ Κελτικοῦ, καὶ ἄλλων, φαίνονται ὡς ἐκ χειρὸς ἐπιτηδείου ζωγράφου συντεθείσαι εἰς σοφὴν καὶ ἀπαράμιλλον ἁρμονίαν. Οἱ δὲ κίονες, καὶ αὐτοὶ ἐκ Πορφυρίτου καὶ ἐκ Πρασίνου λίθου κατασκευασμένοι, ἐλήφθησαν οἱ πλεῖστοι ἐξ ἀρχαίων ναῶν τῆς Ἐφέσου, τῆς Ἡλιουπόλεως, τῆς Ἀντιοχίας, τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀλλαχόθεν, ἔχον δὲ κιονόκρανα ἰδιοῦρῦθμα καὶ φανταστά, οὐδὲν τῶν παραδεδομένων σχημάτων μιμούμενά καὶ δι' ἐπιχρῶσους κεκοσμημένα χαλκοῦ. Τέλος ὁ μέγας θόλος, τὰ δύο ἐλάσσονα ἡμικύκλια, καὶ τὰ ἐξ μικρὰ ὑπ' αὐτὰ, κατεκοσμήθησαν διὰ ποικιλοχρῶν καὶ δι' ὀλοχρῶν ψηφιδωτῶν, ὥστε φωτιζόμενος ὑπὸ τῶν ἱερῶν λύχνων, ὁ ναὸς οὗτος ἔπρεπε ν' ἀντανάκλα πανταχόθεν τὰς ἀκτῖνας αὐτῶν, καὶ νὰ καταστῆ ὀλόκληρος. Οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκρύψαν ὑπὸ κονίαμα ὄλην τὴν πολυτέλειαν ταύτην τοῦ ψηφιδώματος, ἐκτὸς ὅτι κατὰ τύχην ἐντὸς ἐνὸς τῶν μικρῶν ἡμικυκλίων ὑπὲρ τὸ ἱερόν ἔμεινεν ἀκάλυπτος εἰς ἄγγελος. Τίς ἄγγελος ἀραγε; ... Ἐδαψιλεύθη δὲ καθ' ὅλα τὰ κοσμητικὰ τοῦ ναοῦ μέρη ἀρθῶν ὁ χαλκός, καὶ ὁ ἀργυρὸς καὶ ὁ χρυσοῦς, καὶ ἡ ἐλαχίστη ἐκτίμησις ἀναβιάζει τὴν δι' αὐτὸν γενομένην δαπάνην εἰς 30 ἑκατομ. δραχμῶν. —

Τοιαύτη εἶναι, ὡς ἐν ἀτελεστάτῳ σκιαγραφημάτων ἡ ἅγια Σοφία. Καὶ δὲν λέγομεν μὲν ὅτι ἡ ἐν Ἀθῆναις ἀνεγειρομένη μητροπολιτικὴ ἐκκλησία δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς αὐτὴν, οὐδ' ὡς μικρὸν μέγαν, ἀλλὰ διςχυριζόμεθα ὅτι ἐσχεδιάσθη ἐν γνώσει καὶ κατ' ἐμπνευσιν, ἂν οὐχὶ κατ' ἀκριβῆ μίμησιν τοῦ ῥυθμοῦ αὐτῆς, ὡς τοῦτο ἐγένετο εἰς τὴν ἐν Σύρῳ ἐπίσης κομψῶς καὶ φιλοκάλως οἰκοδομουμένην ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου. Νομίζομεν δ' ὅτι οὐδὲν ἄτοπον καὶ ὑπερόβουλον ἀξιοῦμεν, προτείνοντες ὥστε ὁσάκις πρόκειται ν' ἀνεγερθῆ τοῦ λοιποῦ ἐκκλησία εἰς οἶον δῆποτε τῆς Ἑλλάδος μέρος, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ χωρία, νὰ μὴ διδῆται ἡ ἀδεια εἰς οἰκοδομήν, πρὶν τὸ σχέδιον αὐτῆς, ὑποβληθῆν εἰς τὴν βασιλικὴν κυβέρνησιν, ῥυθμισθῆ κατὰ τὸν καθαρὸν Βυζαντινὸν τύπον, οὐ ἄριστος καὶ ἀνυπερέβλητος ὅρος ἐστὶ πάντοτε ἡ ἅγια Σοφία.

Ἐν τῷ συλλογῷ ΠΕ' τῆς Πανδώρας, ὁμιλήσαμεν περὶ τῆς ἐγκαθάρσεως τῶν Ἀρχῶν τοῦ Πανεπιστημίου, καταχωρίσαντες ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦ νέου Πρυτάνεως. Σήμερον δὲ, ἐπιθυμοῦντες νὰ εὐχαριστήσωμε τὴν περιέργειαν τῶν φιλοπόσων ἀναγνωστῶν, δημοσιεύομεν καὶ τὴν λεπτομερῆ λογοδοσίαν τοῦ πρώην πρυτάνεως Κ. Π. Ἀργυροπούλου.

—ο—

Δέκατος τέταρτος ἔρχομαι ν' ἀποθέσω τὴν ἀρχὴν, τὴν ὅποιαν παρ' ὑμῶν παρέλαβον, καὶ νὰ δώσω λόγον τῶν ἐνιαυσίων μου πράξεων. Ἡ λογοδοσία εἶναι συνήθεια τῆς εὐθύνης, παρομαρτοῦσα πάντα πράττοντα τὰ δημόσια· ἀλλ' ἐν τῇ πρυτανικῇ μάστιγι διαχειρίσει ἐκτελεῖται ὁ χρῆσιμος οὗτος κανὼν, ἐνῶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν ἡ εὐθύνη πρὸς τὸ παρὸν ἀποκρύπτεται μετρωριζομένη εἰς τὰ ὕψη τῆς θεωρίας.

Τὸ δημοτελὲς τῆς λογοδοσίας ταύτης ἀρμόζει ἰδίως εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ὁ πρυτανικὸς λόγος ἐκφερόμενος μεταξὺ πλήθοντος ἀκοακτῆριου, διαδιδόμενος δὲ πανταχοῦ γῆς διὰ τῆς ἐντύπου δημοσιεύσεως, ἐμφαίνει ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον εἶναι τῷ ὄντι γενικὸν κτήμα τοῦ ἐλευθέρου ἢ δούλου ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι ἀναλόγως τῶν μεγάλων προσδοκιῶν καὶ τῆς περιπαθοῦς εὐνοίας, τὰς ὁποίας ἐμποεῖ, ὀφείλει νὰ πράττῃ ἄξια, καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ μετὰ παρρησίας τὰς πράξεις του.

Πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχον πολλὰ σπουδαῖα ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια ἐν Χίῳ, ἐν Κυθῶναις, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν Βουκουρεστίοις, ἐν Ἰασιῶσι καὶ ἀλλαχοῦ. Σήμερον τὰ ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι ἐκπαιδευτήρια, καὶ ἰδίως τὸ Πανεπιστήμιον διεδέχθη τὰς ἐσθεσεμένας ταύτας ἐστίας τοῦ ἑλληνικοῦ φωτισμοῦ καὶ ἀνέλαβε τὸ μέγα ἔργον τῆς ἠθικῆς καὶ νοητικῆς διαμορφώσεως τῶν Ἑλλήνων, κατὰ πνεῦμα ἐνόθητοῦ ἠθικῆς καὶ παλιγενεσίας.

Διδόντες λοιπὸν εὐθύνην ἀποτεινόμεθα οὐ μόνον πρὸς τοὺς συγκαθηγητάς, οὐ μόνον πρὸς τὴν κυβέρνησιν,

οὐ μόνον πρὸς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶσαν γῆν, περιέχουσαν τέκνα τῆς πολυπαθοῦς ταύτης ἑλληνικῆς φυλῆς, καθιστώντες γνωστὰ ὅλα τὰ ἐν τῷ λήξαντι ἔτει γεγονότα.

Θαρραλέως, Κύριοι, ἀναγγέλλομεν ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος τὸ Πανεπιστήμιον ἀφίχθη εἰς ἀνάπτυξιν μεγάλην, ὅχι κατὰ πρόοδον βαθμιαίαν, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ μῆρου πηδήματος προσεδευσαν.

Φοιτῆται καὶ ὑποτροφία.

Τῆς ἀναπτύξεως ταύτης τὸ κυριώτερον σημεῖον εἶναι ἡ πλῆθυσ τῶν φοιτῶντων, ἐμφαίνουσα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων τοῦ νὰ προβιβασθῶσιν εἰς διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τελειότητα, καὶ τὴν πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον εὐνοίαν καὶ ἐμπιστοσύνην.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου ἐγγεγραμμένοι ἦσαν εἰς τὰ βιβλία τοῦ Πανεπιστημίου 52 φοιτῆται. Κατὰ τὸ 1841 ὁ ἀριθμὸς ἀνέβη 159, κατὰ τὸ 1843 κατέβη εἰς 142. Ὁ Κ. Ἀσώπιος λογοδοτῶν ἀνήγγειλε τὴν ὑπαρξίν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ 252 ἐγγεγραμμένων φοιτητῶν κατὰ τὸ 1844. Ἐπὶ τῆς πρυτανείας τοῦ Κ. Βάμβα κατὰ τὸ 1845 κειμήθησαν 172.

Κατὰ τὸ 1846 ἐπὶ Θ. Μανούση	228.
— — 1847 ἐπὶ Α. Βενιζέλου	270.
— — 1848 ἐπὶ Ι. Σούτσου	305.
— — 1849 ἐπὶ Φ. Ἰωάννου	347.
— — 1850 ἐπὶ Γ. Μαυροκορδάτου	397.
— — 1851 ἐπὶ Μ. Ἀποστολίδου	397.
— — 1852 ἐπὶ Σ. Πήλλικα	496.
— — 1853	590.

Τὸ προτελευταῖον λοιπὸν ἔτος ὑπερέβη κατὰ ἑκατὸν περίπου τοὺς τοῦ προλαβόντος φοιτητῆς· τὸ δὲ λήξαν σχεδὸν κατὰ διακοσίους. Ἡ ἀντιπαροβολὴ τῶν ἀριθμῶν τούτων μαρτυρεῖ διαφρόνην καὶ παντὸς λόγου εὐγνωστότερον τὴν τοῦ Πανεπιστημίου ἀνάπτυξιν.

Ἄλλὰ δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἑαυτὸ μόνον ν' ἀντιπαροβῆται, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης. Οὕτως ὑπερτεροῦμεν μὲν τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ φρέιπουργ, τῆς Ἰέννης, τοῦ Κένισπεργ καὶ τοῦ Γκρισβάλδε· ἐξισούμεθα δὲ σχεδὸν μετὰ τὸ τῆς Χάλλης, καὶ κατ' ὀλίγον μόνον ὑπερτεροῦμεθα ὑπὸ τοῦ τῆς Γκεττίγγης καὶ τοῦ τῆς Χειδελβέργης. Συνεχίζοντες τὴν παραβολὴν ταύτην, εὐρίσκομεν ὅτι ὁ τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἀριθμὸς δὲν εἶναι ἀναλόγως κατώτερος τοῦ τῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν, ὅταν ὑπολογισθῶσι τὰ φυσικὰ καὶ πολιτικὰ κωλύματα τὰ παρεμποδίζοντα τὴν εὐκόλῃν συγκοινωνίαν τῶν ἑλληνικῶν λαῶν.

Ὅποια σὺρροὴ ἤθελε διακοσμεῖ τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον, ἐὰν οἱ τεχνητοὶ φραγμοὶ καταπίπτοντες συνῆπτον ὑπὸ τὰ αὐτὰ σκῆπτρα ὀλόκληρον τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅστις καὶ σήμερον δραστηρίως πρὸς ἑαυτὸν συνταυτίζει καὶ συναδελφοῖ τοὺς λοιποὺς ὁμοδόλους χριστιανικοὺς λαοὺς, μεταδίδων τὴν παιδείαν, ὅπως ἄλλοτε μετέδωκε τὸν χριστιανισμόν;

Ἐκ τῶν 590 φοιτητῶν, οἱ 309 ὄρμονται ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τῆς ἐλευθέρης Ἑλλάδος,

διαμερίζονται δὲ εἰς τὰς διαφορὰς σχολὰς κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον :

- Εἰς τὴν θεολογικὴν 17.
- Εἰς τὴν φιλοσοφικὴν 88.
- Εἰς τὴν νομικὴν 147.
- Εἰς τὴν ἰατρικὴν 305.

Αἱ δύο σχολαὶ αἱ ἀμιλλώμεναι περὶ τὸ πλῆθος τῶν φοιτῶντων, εἰσὶν ἡ ἰατρικὴ καὶ ἡ νομικὴ καὶ ἡ μὲν νομικὴ πλεονεκτοῦσα κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φοιτῶντων περὶ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεως τοῦ Πανεπιστημίου μειονεκτεῖ σήμερον, διότι ἐπερίσσευσεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος φοιτῶντων, ἐξ ὧν οἱ πλείστοι περὶ τὴν ἰατρικὴν ἐνδιαιτρίβουσι, τὴν μόνην ἐπιστήμην τὴν καθιστῶσαν τὸν βίον ἀπανταχοῦ τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εὐπορον καὶ σεβαστὸν.

Ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ ἔρχεται μετὰ τὰς δύο ταύτας σχολὰς ἄλλ' ἐκτὸς τῆς αὐτοτελοῦς πολυτίμου ἐνεργείας τῆς, συμμετέχει ἡ σχολὴ αὕτη τῶν καρπῶν καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ὧν τῶν λοιπῶν σχολῶν, διότι αὕτη περιλαμβάνει τὰς γενικὰς ἐκείνας ἀκροάσεις, τὰς διακοσμοῦσας τὴν διάνοιαν καὶ διαπλαττούσας τὴν καρδίαν, ἐξ ὧν τινες οἱ ἀκαδημαϊκοὶ κανονισμοὶ θεωροῦσιν ὑποχρεωτικὰς πρὸς τοὺς φοιτητὰς ἀπασῶν τῶν σχολῶν.

Οἱ περὶ τὰ θεολογικὰ ἐνδιαιτρίβοντες φοιτηταί, μετὰ τὸν Ῥιζαρίου φροντιστηρίου καὶ τῆς θεολογικῆς σχολῆς διαμεριζόμενοι δὲν εὐρίσκονται ὅλοι ἐν τῷ ἀκαδημαϊκῷ περιβάλλοντι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι μικρὸς.

Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ἐξητάσθησαν ἐκ τῶν διαφορῶν σχολῶν, καὶ ἔτυγον διπλωμάτων τριάκοντα καὶ τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν.

Πρὸ δεκαετίας ἐθεωρεῖτο σπουδαῖον συμβεβηκὸς ἐνός καὶ μόνου διδάκτορος ἢ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀναγορευοῦσι. Ἡ μεγάλη τῶν ἐξεταζομένων σφύρη ἐφερε κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος εἰς ἀμνηστὴν τὸ γραφεῖον διότι καὶ τὰ δωμάτια ἦσαν ἀνεπαρκῆ καὶ ἡ ἐπὶ τοὺς ἐξεταζομένους ἐπιβλέψις δύσκολος ἢ δ' ἔλλειψις ἐπιβλέψεως κατὰ δύο ἢ τρεῖς ἐξετάσεις μόνως ἐφερε δυσανάλογα ἀποτελέσματα μετὰ τῶν ἐγγράφων καὶ προφορικῶν ἐξετάσεων. Ἡ θεραπεία τοιοῦτου ἀποπήματος εἶναι εὐκόλος, ὅταν ἡ τῶν ἐξεταζομένων ἐπιτήρησις ἀποδοθῇ εἰς ἕνα ὑπάλληλον τοῦ γραφείου, κύριον καὶ μόνον ἔχοντα τοῦτο, καὶ ὅταν εὐπορήσῃ δωμάτιον τὸ Πανεπιστήμιον.

Τὸ σύστημα τοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀξίας τῶν ψήφων ἐπὶ τῶν ἐξετάσεων, ἐπιτρέπων εἰς συνδυασμοὺς μυστηριώδεις ἀριθμῶν τὴν γέννησιν ἀγνώστου καὶ ἀπροόπτου ἀποτελέσματος, καταλληλότερον ἴσως ἦτο ν' ἀντικαταστάθῃ δι' ἄλλου ἀπλουστεροῦ συστήματος, ἀφίνοντος εὐρύτερον στάδιον εἰς τὴν ἐκδίκασιν τοῦ συνόλου τῶν προφορικῶν καὶ τῶν ἐγγράφων δοκιμασιῶν, καὶ ἀφομοιῶντος τὴν δικαστικὴν τῶν καθηγητῶν ἐπιτροπὴν πρὸς ὀρκωτικὸν σύλλογον διὰ μυστικῆς ἢ φανερᾶς ψηφοφορίας περὶ τῆς ἱκανότητος τῶν ὑποψηφίων εὐσυνειδήτους ἐπιυπογοῦσάν.

Αἱ ἐξετάσεις τοῦ ἔτους τούτου ἦσαν οὐ μόνον πολυλαί, ἀλλὰ καὶ εὐδόκιμοι, ὡς πεῖθεταί τις ἐκ τῶν ἐ-

πιχορηγηθέντων βαθμῶν. Ἐκ τῶν διδασκῶν ἐνέει ἔλαβον ἀριστα, οἱ δὲ λοιποὶ καλῶς. Δύο τελειοδιδάκτοι ἐχειροτονήθησαν. Οἱ δὲ καθηγηταί, πλῆρεις πατριωτικῆς ἀγαλλιᾶσεως καὶ κατανύξεως ἐστεψαν τοὺς ἐξῆς διδάκτορας.

Τῆς νομικῆς σχολῆς δώδεκα.

Κωνσταντῖνος Κωνσταντόπουλος, Νικόλ. Παρασκευόπουλος ἀμφότεροι ἐκ Τριπόλεως. Ἰωάννης Γεωργαντόπουλος ἐξ Ἐρμούπολεως. Νικόλαος Μίχου ἐξ Ἠπείρου. Γεώργιος Ζέρμας ἐκ Πατρῶν. Γεώργιος Παπαλεξόπουλος ἐκ Ναυπλίας. Γεώργιος Μίλιας ἐξ Ἐρμιονίδος. Ἰωάννης Εὐδὸς ἐκ Σπάρτης. Στυλιανὸς Κολιάτσος ἐξ Ἀθηνῶν. Κρόλος Γαλλιᾶν ἐκ Τουρίνου τοῦ Πεδεμοντίου, Γεώργιος Καρόπουλος καὶ Γεώργιος Δαμιλάτης ἀμφότεροι ἐκ Μεσσηνίας.

Τῆς ἰατρικῆς σχολῆς δεκατρεῖς, τὸν

Γεώργιος Σταματάκης, καὶ Στέφανος Βερβιᾶνης Κρήτης Ἰωάννης Δημητριάδης, καὶ Νικ. Γρυπάρης Σίφου. Ῥήγας Κουρῆς ἐκ Δημητσάνης. Ἀσημάκης Ζατσονίτης ἐκ Μεγαλοπόλεως. Δάσκαρος Ζωγράφος ἐξ Ἰθράς. Γεώργιος Πονηρόπουλος ἐκ Μεσσηνίας. Ἀχιλλεὺς Γεωργαντιάς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος Βαρατάσης ἐκ Χαλκίδος. Παναγιώτης Κούζης ἐξ Ἄργους. Σπυρίδων Νικολαΐδης ἐκ Μαγνησίας Ἀχιλλεὺς Κατακουζηνὸς ἐκ Τεργεστής.

Τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ἑνα διδάκτορα.

Βασίλειον Βουζίκην ἐκ Μεγαλοπόλεως. Δύο τελειοδιδάκτους Ἰωάννην Μερλῆν ἐξ Ἀμφίσσης, καὶ Μενέλαον Δαπόντην ἐξ Ἀνδρου. Ὁ δ' ἐκ Στυρῶν τῆς Εὐβοίας ὀρμώμενος Δημήτριος Κενταῖος, ὑποστὰς τὰς νενομισμένας περὶ τῶν ἐλληνοδιδασκάλων ἐξετάσεις ἔλαβε τὸ τοῦ ἐλληνοδιδασκάλου δίπλωμα.

Ἐκ τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου ἐξ ὑποστάντες τὰς ἐξετάσεις ἔτυγον τοῦ πτυχίου τοῦ φαρμακοποιού· οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ ἐξῆς:

Παῦλος Παυλίδης ἐκ Προύσης. Εὐστάθιος Σεκελιανὸς ἐκ Κεφαλληνίας. Βασίλειος Σαραντόπουλος ἐκ Σπάρτης. Παναγιώτης Ταρλᾶς ἐκ Βυτινίας. Λεωνίδας Ζαχαρίου ἐκ Θηβῶν, καὶ Πέτρος Γεωργόπουλος ἐκ Λεωνιδίου.

Τριάκοντα τέσσαρες φοιτηταὶ ἀπεδήμησαν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης, λαβόντες ἀποφοιτητήρια τῶν σπουδῶν των. Δὲν ζηλοτυπούμεν διὰ τὴν δικαίαν πολλάκις προκρίσιν τὴν ἀποδοδομένην εἰς τὰ ἀρχαιότερα ἐκπαιδευτήρια, οὐδὲ θεωροῦμεν τοῦτο ὡς μομφὴν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ὡς ποτε ἀπεφάνθη τις τῶν ἡμετέρων προκατόχων, διότι ἡ ἐπισημονικὴ μάλιστα διδασκαλία πρέπει νὰ ἦναι ὅπως ἐλευθέρη, καὶ νὰ προσφέρεται τοῖς νέοις ὡς τροφὴ γενναία, οὐχὶ δὲ νὰ ἐπιβάλληται παρὰ τοῦ Κράτους ἢ παρὰ τῶν γονέων, ὡς τὰ φάρμακα εἰς τοὺς νοσοῦντας παῖδας. Ἄλλ' οἱ γονεῖς καὶ οἱ νέοι χρεωστοῦσι ν' ἀνερευθῶσιν ἐὰν ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ κηδεμόνος, δὲν ἦναι μάλλον τελεσιουργὸς παρὰ ἢ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μετὰ τῶν γοητειῶν τοῦ πολιτισμοῦ φοίτησις.

Καθ' ἡμᾶς, ἡ ἀποστολὴ τῶν νέων εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην πρέπει νὰ γίνηται ὡς συμπλήρωμα σπουδῶν ἤδη κατηρηθέντων, καὶ τότε μάλιστα καθίσταται ὀλιγοδάπανος, ἀκίνδυνος καὶ λυσιτελής.

Τὸ Βασ. Διάταγμα τῆς 13 Ὀκτωβρίου 1852 περὶ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν στελλομένων ὑποτρόφων, θέ-

τον φραγμαῖς τινὰς συνετοῦς καὶ ἐπωφελεῖς εἰς τὴν ἀπερικοσπετον ἢ ἐξ εὐνοίας ἀποστολὴν ὑποτρόφων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ἀποδέχεται τὸ σύστημα τοῦτο, διότι μόνον οἱ τελειοδιδάκτοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποστέλλωνται παρὰ τοῦ Κράτους· ἀλλὰ θεωροῦμεν ἀναγκαῖον διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐν τῷ Βασιλικῷ Διατάγματι περιεγομένης ἀρχῆς, νὰ περιορισθῇ ἡ χορήγησις ὑποτροφῶν οὐχὶ εἰς ὅλους τοὺς διδάκτορας, ἀλλὰ μετὰ τῶν αὐτῶν εἰς μόνους τοὺς ἀριστεύοντας, καὶ καθ' ὁμοφώνον τῶν Σχολῶν γνωμοδότησιν ἀναδεικνύοντας ἐξ ὧν εὐφύιαν πρὸς τὴν ὅποιαν ἀπάζονται ἐπιστήμην αἱ ἐξωτερικαὶ ὑποτροφίαι διδόμεναι, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους, εἰς ἐκαστὴν σχολὴν ὡς κέντρον φιλοπονίας καὶ ὡς ἄθλον ἀριστεύσεως, γονιμοποιήσουσιν οὕτω τὰς ὑπὲρ τῆς νεολαίας καταβολὰς τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Οἱ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ὑπότροφοι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἦσαν οἱ ἐξῆς:

Ὄνομα ὑποτρόφων.	Πατρίς	Σχολὴ
Α'. Τῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου.		
1. Ν. Σερουῖος	Κέα	Νομικὴ
2. Κ. Ζαγγογιαννόπουλος	Εὐρυτανεῖα	Ἰατρικὴ
3. Α. Χριστοδοῦλου	Ἀταλάντη	Φιλοσοφικὴ
4. Ἀγγελῆς Λογοθετόπουλος	Ἄμφισσα	Ἰατρικὴ
5. Π. Βλάχος	Ἀθῆναι	Νομικὴ
6. Δ. Γ. Μωραΐτης	"	Φιλοσοφικὴ
7. Ἀθανάσιος Κασανδρῆς	Καλάβρυτα	Νομικὴ
8. Π. Σπανῆς	Καρύταινα	Ἰατρικὴ
9. Κ. Ζαφειρόπουλος	Καλάμαι	
10. Π. Βελανόπουλος	Μακεδονία	Φιλοσοφικὴ
Β'. Ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Βελλίου.		
1. Ν. Χαλκιάπουλος	"	"
2. Ι. Ἀγαθόπουλος	"	"
3. Κ. Π. Γεωργίου	"	"
4. Ν. Δημητριάδης	"	"
Γ'. Κληροδοτήματα Βέλου.		
5. Ἐμμανουὴλ Κοτάκης	Τήνος	Ἰατρικὴ
Δ'. Κληροδοτήματα Ζωσιμᾶ.		
6. Μ. Ξανθός	Ἰθράς	"
Ε'. Ἐκ τῶν κληροδοτημάτων.		
7. Μ. Παγώνης	Κυνουρία	Φιλοσοφικὴ
8. Π. Γερακάκης	Κρήτη	Νομικὴ
9. Στ. Καλμούκης	Ἰθράς	Φιλοσοφικὴ
Ζ'. Τῶν Ἰωνιδῶν.		
1. Κ. Χρονίδης	Ἠπειρος	Θεολογικὴ
2. Ι. Βερβιᾶνης	"	Φιλοσοφικὴ
3. Γαβριὴλ Σοφοκλῆς	Καισάρεια	"
4. Στυλ. Κορωιάκης	Κρήτη	Φυσικομαθ.
Ζ'. Μαυροκορδάτου.		
1. Φιλοπόλην Ταμηχοῦς	Τρίπολις	Ἰατρικὴ
2. Κωνστ. Μ. Στεργίου	Ἠπειρος	"

Ἐξάγεται ὅτι ἡ Κυβερνήσις διατηροῦσα δέκα ὑποτρόφους, τέσσαρας μὲν ἐξελέξατο ἐκ τῶν σπουδῶν τῆς Νομικῆς, τρεῖς ἐκ τῶν τῆς Ἰατρικῆς, καὶ τρεῖς μόνον ἐκ τῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς φοιτητῶν! Ἐκ τῶν τοῦ κληροδοτήματος Βελλίου τέσσαρες ἐκ τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς ἐλήφθησαν.

Τὸ δὲ Πανεπιστήμιον ἐκ τῶν διαφορῶν κληροδοτημάτων καὶ τοῦ τῶν Ἰωνιδῶν ἀγαθοεργοῦ κεφαλαίου ἐξελέξατο πέντε ἐκ τῶν τῆς φιλολογίας φοιτητῶν, ἕνα ἐκ τῶν τῆς νομικῆς καὶ ἕνα ἐκ τῶν τῆς θεολο-

γίας, δύο δ' ἐκ τῆς ἰατρικῆς. ἐκτελοῦν πρὸς τοῦτο τὴν θέλησιν τοῦ αὐδίου Δ. Μαυροκορδάτου ἐν διαθήκῃ διερμηνευθεῖσαν.

Διάταξις τις τῶν διατυπώσεων ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἀναγορευομένους διδάκτορας ἐναίσιμου διατριβῆς συγγραφὴν, ἐχούσης ὑπόθεσιν λόγου ἀκριβῶς ἐπιστημονικὴν, καὶ διαγωνισμὸν τινὰ τοῦ ἐγγραφόμενου πολιτοῦ ἐν τῇ Ἀκαδημαϊκῇ πολιτείᾳ.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐκδόσεως τῶν περὶ ἐξετάσεων διατυπώσεων καὶ κανονισμῶν οἱ φοιτηταὶ ἀπεδειλίαν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰς ἐγγράφους καὶ προφορικὰς δοκιμασίας· διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐθεωρήθη νὰ ἐναρρύνθωσιν εἰς τὸ νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τοὺς δικαστὰς τῶν δι' ὑφέσεώς τινος τῆς ἐξεταστικῆς αὐστηρότητος. Καθ' ὁμοφώνον λοιπὸν ἀπόφασιν τοῦ τε ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως Ἰπουργεῖου καὶ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἀπηλλάγησαν οἱ διδάκτορες τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ τῆς ἐναίσιμου διατριβῆς.

Ἄλλ' ἡ ἀπαλλαγὴ αὕτη ἐγέννησε, κατὰ τὰς ἀναγορεύσεις, ἄλλο τι εἶδος διατριβῶν μὴ περιεχουσῶν μὲν τι ἐπιλήψιμον, ἀλλὰ μὴ ἐκπληρουσῶν τοῦ νομοθέτου τὴν θέλησιν, διότι ἀρχόμεναι αἱ διατριβαὶ αὗται ἀπὸ διερμηνεύσιν εὐγνωμοσύνης τῶν ἀναγορευομένων πρὸς τοὺς καθηγητὰς, ἔληγον εἰς πρατρεπτικὴν τινὰ πρὸς τοὺς φοιτητὰς πρόσρῃσιν.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαὶ ἔπαυσαν τοῦ νὰ ὄσι δυσπρόσιτοι εἰς τοὺς φοιτητὰς, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ πλῆθους τῶν ἐξεταζομένων, καὶ τὰ μέσα τῆς μελέτης καὶ τῆς σπουδῆς νύξησαν, ἐξητήσαμεν παρὰ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου καὶ τοῦ Ἰπουργεῖου νὰ ἐπιψηφίσωσι τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν διάταξιν τῶν διατυπώσεων, ὡς πρὸς μόνην τὴν συγγραφὴν ἐπιστημονικῆς διατριβῆς, παραλειπομένου πρὸς τὸ παρὸν τοῦ διαγωνισμοῦ. Διὰ τούτου οἱ μὲν ἀναγορευόμενοι διδάκτορες ἀποδεικνύουσι ὅτι δύνανται νὰ διαπραγματευθῶσι μέρος τι τῆς ἐπιστήμης τὴν ὅποιαν ἠσπάσθησαν, ἐκλέγοντες καὶ προετοιμάζοντες τὴν ὑπόθεσιν τῆς διατριβῆς, καὶ ἀπὸ αὐτῆς τῆς τῶν σπουδῶν των ἐνάρξεως. Οἱ δὲ καθηγηταὶ ἀπαλλάττονται τῆς ἀκροάσεως ἐπαίνων καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς διαλαλήσεως εὐγνωμόνων καὶ εὐνοικῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια θάλλουσιν εὐβαφέστερα ὑπὸ τὴν σκιάν ἀμοιβαίας σιωπηλῆς συμπαιθείας παρὰ ὑπὸ τὰς ἀκτινάς τοῦ φωτός τῆς δημοσιότητος.

Φρονούμεν δὲ ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διατάξεως ταύτης εἰς τοὺς κατὰ τὸ εἰσὶὸν ἔτος ἐξετασθησομένους πρέπει νὰ γείνη ὅσον ἐνεσθὶν ἐπιεικῆς καὶ πραεῖα, καὶ τῆς πραότητος ταύτης θέλομεν καταστῆ πρόθυμοι συνήγοροι παρὰ τῇ Ἀκαδημαϊκῇ συγκλήτῳ.

Ἡ πλῆθὺς τῶν ἀναγορευομένων ὑπομνηστικῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν, ὅτι ἐπὶ τῶν δημοσίων λειτουργιῶν ἀνάγκη νὰ καθιερωθῇ τέλος συστημάτων, κατὰ τὸ ὅποιον οἱ ἀριστεύοντες εἰς τὰς διδασκαλικὰς ἐξετάσεις πρέπει νὰ γίνωνται δεκτοὶ εἰς τὰς δημοσίας λειτουργίας διὰ διαγωνισμοῦ προσερχόμενοι εἰς αὐτὰς, καὶ ἀποκλεισόμενοι ἐκ τινῶν θέσεων τῶν ἀμοιρῶν διδασκατικοῦ διπλώματος.

Δὲν ζητοῦμεν διὰ τούτου ν' ἀπαντήσωμεν τοὺς

φοιτητάς. Πᾶς τις εἶναι ὑπεύθυνος τῶν ἰδίων του πράξεων, καὶ τῶν δυσχερειῶν ἀπὸ τοῦ σταδίου τὸ ὁποῖον ἀσπάζεται. Οἱ πατέρες, καὶ αὐτοὶ οἱ υἱοὶ οἱ ἀποπειρώμενοι ν' ἀναβῶσι τὴν ἀνωφερῆ ὁδὸν τῆς ἐπιστήμης ὀφείλουσι νὰ ἐξετάζωσιν αὐστηρῶς ἐὰν ἐκλήθησαν παρὰ τῆς φύσεως δι' εὐτυχούς νοητικοῦ δι- οργανισμοῦ, ἢ παρὰ τῆς τύχης τῆς ἀνίσως δωρομέ- νης τὰ χρηματικά μέσα νὰ διατρέξωσι τοιοῦτον ἐ- πίπονον σταδίον ἀρείλουσι νὰ ὑπολογίσωσιν αὐστη- ρῶς, ἐὰν ἀφοῦ ἀρχίσωσιν εἰς τὸ τέρας τοῦ σταδίου ἢ κοινωνία χορηγῆ αὐτοῖς ἔδραν πέρα τῆς τραπέζης, ὅπου παρακάνηται προσωρινοὶ ἢ μόνιμοι συνδαιτη- μόνες οἱ μοχθήσαντες ἐν τῷ βίῳ ἢ τῆς ἀστάτου τύ- χης οἱ εὐνοϊκοί.

Ἡμεῖς τὰ πάντα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπαι- τοῦντες περιπίπτομεν εἰς τῶν κοινωνιστικῶν συστη- μάτων τὴν ἀτομίαν, δημιουργούντων ὑπέρτατον τινα διανομῆα ὄλων τῶν ἀγαθῶν καὶ ὄλων τῶν πλεονε- κτημάτων, καὶ καταργούντων τὴν ἀτομικὴν τοῦ ἀν- θρώπου εὐθύνην, κέντρον πάσης δραστηριότητος καὶ πάσης εὐδοκίμησης.

Ἄλλ' ἡ Κυβερνήσις αὐτὴ ὀφείλει πρὸς τὴν κοινω- νίαν, διορίζουσα δικαστικούς, διοικητικούς, ἐκκλησια- στικούς ἢ ὑγειονομικούς λειτουργούς, νὰ ἐκλέγῃ με- ταξὺ τῶν ἀριστευόντων εἰς τὰς Ἀκαδημαϊκὰς σπου- δὰς τῶν διότι ὡς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ διαγγέλματι πρὸς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν ἀπεφάνετο· «δὲν ὑπάρ- χει ὁ λαὸς διὰ τοὺς ὑπαλλήλους, ἀλλ' οἱ ὑπάλληλοι διὰ τὸν λαόν.»

Ἡ κοινωνία ἔχει τῷ ὄντι δικαίωμα νὰ κυβερνά- ται ἀριστα διὰ τῶν πρὸς τοῦτο ἐκ μακρῶν ἀκαδη- μιακῶν σπουδῶν παρασκευασθέντων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐννοοῦμεν ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον, φροντιστή- ριον ἐνταυτῷ δημοσίων λειτουργῶν καὶ τῆς ἐπιστή- μης ἱερὸν τέμενος, συνδέεται ἀδιαρρήκτως μετὰ τῆς Πολιτείας.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι μετὰ τῶν διαφόρων συστη- μάτων τῆς φοιτήσεως ἀπεδέχθημεν διὰ τῆς νομοθε- σίας μας τὸ μᾶλλον ἐλεύθερον, τὸ θεωροῦν τοὺς φοι- τητάς ὡς ἀνδράς μὴ ἔχοντας ἀνάγκην ἐπιτηρήσεως τινος καὶ κηδεμονίας, ἀλλ' ἐλευθέρως φοιτῶντας, ἀ- κροαζομένους τὰ μαθήματα κατὰ τὴν ταξιν τὴν ὁ- ποίαν ἕκαστος μεθοδολογεῖ ἐν τῇ ἰδίᾳ του διανοίᾳ, καὶ μὴ ὑποκειμένους εἰς οὐδεμίαν ἐρευναν μέχρι τῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεων.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἐπραῦνθη ὁπωσοῦν διὰ τῆς ἐγ- γραφῆς τῶν φοιτητῶν εἰς τῶν καθηγητῶν τοὺς κα- τὰ λόγους, ἐν οἷς ὅμως αἱ ἐγγραφαὶ ἐγένοντο παρὰ τῶν ἰδίων φοιτητῶν ἀνευ ἐλέγχου καὶ ἀνευ ἐγγυή- σεως, ὅτι φιλικῆ τις χεὶρ δὲν ἐνέγραφεν ἐνίοτε τῶν ἀ- πόντων τὰ ὀνόματα.

Ἀξιοῦντες τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου τὴν συγ- καταθέσιν, ἀπήτησαμεν παρ' ἐκάστου καθηγητοῦ νὰ κρατῆ βιβλίον ἐν ᾧ ὁ ἴδιος ὀφείλει νὰ ἐγγράφῃ εἰς τὸ εἶξ τὸς φοιτητάς αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου οὐ μόνον πᾶσα παραδρομὴ καθίσταται ἀδύνατος, οὐ μόνον ἡ ἐκδοσις τῶν τῆς φοιτήσεως ἀποδεικτικῶν γίνεται ἐν γνώσει καὶ βεβαιότητι τῶν καθηγητῶν

διὰ τῆς παρουσίας τῶν φοιτητῶν ἐν τῇ καθέδρᾳ, ἀλλ' εὐθύς μετὰ τὴν ἐναρξιν τῶν μαθημάτων προσωπικῆ τις γνωριμία καὶ συνάφεια συνδέεται μετὰ τοῦ φοι- τητοῦ καὶ τοῦ καθηγητοῦ.

Ἡ διαμονὴ τῶν φοιτητῶν ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ Παν- επιστημίου μέχρι τοῦ τέλους τῶν νομίμων διακοπῶν εἶναι ὑποχρεωτικὴ· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ἀ- κροατήρια ἐρημούνται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου. Τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπήτησε διορθῶσιν τῆς παρακαίρου ταύτης ἀποδημίας τῶν φοιτητῶν. Κατ' ἀπόφασιν δὲ τῆς συγκλήτου ἐξεδόθη κανονι- σμὸς δι' οὗ ἀπαγορεύεται τοῖς φοιτηταῖς πρὸ τοῦ τέ- λους τῶν νομίμων διακοπῶν ν' ἀποδημήσωσι τῆς κα- θέδρας χωρὶς ἀδείας τοῦ Πρυτάνεως. Οἱ δὲ καθηγη- τὰι ὑποχρεοῦνται νὰ μὴ ἐκδίδωσιν ἀποδεικτικὰ φοι- τήσεως πρὸ τῆς δεκάτης Ἰουνίου τουλάχιστον, ἐκτός ἐὰν τυχόν ἐτελείωσεν ἢ σειρὰ ἀκροάσεως τινος πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης.

Κατὰ τὸ 37 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Πανεπι- στημίου ἐκάστη σχολὴ ὀφείλει νὰ συντάτῃ ὁδηγίαν πρὸς τοὺς φοιτητάς, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ, τῆς σχέσεως καὶ τῆς μεθόδου τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκουσῶν ἐπιστη- μῶν· ἡ διάταξις αὕτη ἐξεπληρώθη μὲν κατὰ τὸ 1838, ἀλλ' ἡ ἐκδοσις τῶν ὁδηγιῶν ὀλοσχερῶς ἐξε- κενώθη, αἱ δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν συνταχθεῖσαι ἦσαν ἔωλοι ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυσιν τῆς Ἀκαδημα- ῖκῆς διδασκαλίας καὶ τὴν αὐξήσιν τῶν ἐν τῷ Πανεπι- στημίῳ καθεδρῶν.

Διὰ τῆς προθύμου συμπράξεως τῶν τεσσάρων Σχο- λῶν ἐξεδόθησαν ἤδη καὶ ὁδηγίαι, αἵτινες, περιέχουσαι ὀρισμὸν ἀκριβῆ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐμφαίνουσαι τὴν μετὰ τῶν διαφόρων κλάδων αὐτῆς ἀλληλουχίαν καὶ τὸν σύνδεσμον, καταδεικνύουσιν ὡς ἐν γεωγραφικῷ πίνακι ὅλα τὰ χωρία τῆς ἐπιστήμης, ὅσα ὁ φοιτητὴς προτίθεται νὰ διατρέξῃ, καὶ χορηγοῦσιν αὐτῷ ὁδηγὸν ἀσφαλῆ τῆς πολυμύχθου αὐτοῦ πορείας.

Αἱ τοιαῦται ὁδηγίαι οὐδόλως ἀφαιροῦσι τὴν ἀνάγ- κην καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς μεθοδολογίας καὶ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τῶν ἐπιστημῶν, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ φιλοτιμῶς ἐδίδαξαν ὁ ὀφηγητὴς Κ. Δ. Μαυροκορδάτος, ὁ καθηγητὴς Κ. Σαρίπολος ὡς πρὸς τὰς νομικὰς ἐπιστήμας, ὁ καθηγητὴς Κ. Ν. Κοτ- ζιάς ὡς πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς καὶ ὑπεσχέθησαν κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος νὰ διδάξωσιν, ἐν μὲν τῇ νομικῇ Σχολῇ ὁ Κ. Φραερίτης, ἐν τῇ φιλοσοφικῇ ὁ Κ. Ν. Κοτζιάς, καὶ ἐν τῇ ἱατρικῇ ὁ Κ. Πάλης.

Πέραν δὲ τοῦ περιόλου τούτου συνοδεύοντες τοὺς ἀποφοιτῶντας ὀμιλητάς μετὰ περιπαθοῦς μερίμνης καὶ στοργῆς εὐρίσκομεν ὅτι ἐν τοῖς διαφόροις τοῦ βίου ἐπιτηδεύμασι διατρέπουσιν ἐπὶ χρηστότητι καὶ φιλο- πονίᾳ, ἐπαληθεύοντες τὰς δύο τοῦ Πανεπιστημίου προσδοκίας, τὴν ἠθικὴν βελτιώσιν καὶ τὴν νοητικὴν τοῦ ἀνθρώπου προόδουσιν. Μικρόταται τινες ἐξαιρέ- σεις δὲν ἀσθενοῦσιν ἀλλ' ἐνισχύουσι μάλιστα τῆς διαβεβαιώσεως ταύτης τὴν ἀλήθειαν, ἐπικυρουμένην πιστῶς παρὰ τοῦ Ἰπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, καὶ παρὰ τοῦ προϊσταμένου τοῦ ἱατρικοῦ συνεδρίου, ὡς πρὸς τοὺς ἀποφοιτῶντας ἐκ τῶν ἱατρικῶν καὶ τῆς Νο-

μικῆς σχολῆς. Ἡ δ' εὐδοκίμησις περὶ τὴν διδασκα- λίαν τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐκπαιδευθέντων, καὶ ἡ ἀνύψωσις εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην τριῶν σεμνῶν τῆς θεο- λογικῆς σχολῆς ὀμιλητῶν ὡς νῦν καὶ πλήρη προσά- γονται πιστῆρια τῆς ἀγαθῆς ταύτης ἀγγελίας.

Καθηγηταί.

Προτιθέμενοι νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῶν ἐπελευθουσῶν μεταβολῶν εἰς τὰς τάξεις τῶν καθηγητῶν, ἀπαντῶ- μεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δύο τύμβους ἐγκρύπτοντας τὰ λείψανα προσφιλῶν συναδέλφων.

Ἀναστάσιος ὁ Λευκίας, καὶ Ἀθανάσιος ὁ Πετσά- λης, ἀμφότεροι καθηγηταὶ τῆς ἱατρικῆς, ἀπεβίωσαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Πρυτανικῆς μου διαχειρί- σεως, ὁ μὲν τὴν 13 Ἰουνίου ὁ δὲ τὴν 10 Ἰουλίου 1853. Ἀπεδόσαμεν ἀμφοτέροις τὰς ἐπικηδείους τι- μάς, ὅσας μετὰ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐπε- ψηφίσασμεν, συμπεριπέλεξαντες ταύτας μετὰ τῶν ὀ- στάτων καὶ ἀδελφικῶν προσήσεων, τῶν ὁποίων ἐν μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ σεβάσμιος Ν. Βάμβας, καὶ ὁ ὀσιώ- τατος Κ. Μητροφάνης, ἐν δὲ τῷ κοιμητηρίῳ ὁ ἀξίῳτι- μος καθηγητὴς Κ. Πρινάζης ἐγένοντο διερχόμενοι.

Ποία διαφορὰ μετὰ τῆς τύχης τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν τοὺς ὁποίους συγγρόνως ὁ τάφος ἐκάλυψεν!

Ἀναστάσιος ὁ Λευκίας τέκνον τῆς Θεάκης, ἥτις ἀπὸ Ὀρφείως μέχρι τῶν ἡμερῶν μας δὲν ἔπαυσε νὰ σώζῃ ἀνεξάλειπτα Ἐλληνισμοῦ σημεῖα, ἐσπούδασεν ἐν Βουκορεστίας, ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν Παρισίοις, ἐξέδω- κεν Ἐλληνιστὶ σπουδαία συγγράμματα ἱατρικῆς με- ταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέπει τὸ ἐπιγραφόμενον *Πυ- ρετοῦ παμφυγώδους ἢ λοιμοῦ ἀφορισμοῦ*, πολλά- κισ ἐτάνωσε τοῦ ποιητοῦ τὴν λύραν καὶ ἐξύμνησε δι' ἠρωελεγειῶν ἐπὶν τρεῖς Βασιλεῖς· διὰ δὲ τοῦ πεζοῦ λόγου ὑπεράσπισεν ἄλλοτε τὸν Ἐλληνικὸν λαόν ὑπὸ Φαλμεργίγγερ συκοφαντούμενον.

Ὅτε δὲ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι ἀπηυδαήμενοι ἐλλιμενί- ζονται συνήθως εἰς ἀπραξίαν προηγουμένην μονιμο- τέρας ἀναπαύσεως, Ἀναστάσιος ὁ Λευκίας συγγρα- φεύς καὶ ποιητὴς ἤδη γνωστός, καὶ μέλος τακτικῶν ἢ ἀντεπιστέλλον Ἀκαδημιῶν καὶ εταιριῶν τῆς Γαλ- λίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Μαδρίτης καὶ τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἐξηκοστὸν τέταρτον τῆς ἡλικίας ἄγων, ἀνέβη τὴν καθηγητικὴν ἔδραν, καὶ ἐδίδαξε σεμνῶς καὶ χρησίμως τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν, κατέβη δ' ἀπ' αὐτῆς ἀκου- σίως καὶ ὑπέικων εἰς δυσμένειαν τῆς Μοίρας, ἥτις δέ- κα ἔτη πρὶν ἢ κόψῃ τὸ τῆς ζωῆς νῆμα ἔτεμε τοῦ ἐ- νεργοῦ βίου τὸ στάδιον.

Τὸ ποτήριον τοῦ βίου, τὸ ὁποῖον Ἀναστάσιος ὁ Λευκίας μέχρι τελευταίου σταλαγμοῦ ἐπιεν, ἀπε- σπάρθη πλήρες εἰσέτι, τῶν μαρμαρέων χειλῶν Νι- κολάου τοῦ Πετσάλου.

Τὸ τέκνον τοῦτο τῆς πολυτλήμονος Πάργης, ἀφοῦ διὰ τῶν φροντίδων τῶν συγγενῶν καὶ τῆς φιλανθρω- πίας δύο ἱεραποστόλων Ἀγγλῶν Χίλδνερ καὶ Μέ- γγορ ἀπλήστως ἐνεφορήθη παιδείᾳ ἐν Ἑλβετίᾳ, ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Παρισίοις, ἐφθασεν εἰς Ἑλλάδα καὶ καταταχθεὶς διὰ τῆς εὐφύας καὶ πολυμαθείας του μετὰ τῶν δοκίμοτέρων ἱατρῶν, ἐκαθέσθη συγχάθε-

δρος ἡμῶν ἐν τῇ ἱατρικῇ σχολῇ. Ἐσπευσεν ὁ δρα- στήριος οὗτος ἀνὴρ νὰ ἐγκαταλείψῃ προώρως τὴν παι- δικὴν ἡλικίαν, ἐσπευσε νὰ ἐμπλησθῇ παιδείας καὶ βιωτικῶν εὐχαριστήσεων, ἐσπευσε νὰ λαμπρυνθῇ εἰς τῆς ἱατρικῆς καὶ τῆς χειρουργίας τὸ στάδιον, ὡσάντι ἠσθάνετο ἐνεδρεῖον ὀπισθέν του τὸ δρέπανον τοῦ θα- νάτου, ἐπιπεσὸν κατὰ τῆς κεφαλῆς του τὸ τριακο- στὸν ἔβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἀποκοψῆν μετὰ τῆς ζωῆς μεγάλας ἐλπίδας ἐπιστημονικῆς διαλάμψεως.

Περὶ τῶν ζώντων καθηγητῶν καὶ τῆς εὐδοκίμη- σεως αὐτῶν κατὰ τὴν διδασκαλίαν νομίζομεν ἀπρε- πῆς νὰ ὀμιλήσωμεν, διότι εἴμεθα ἀναρμοδίῳ κριταὶ τῶν ἰδίων ἐργασιῶν, ἀμχανοῦντες νὰ γινώμεν κα- τήγοροι ἢ φορτικοὶ ἐαυτῶν ἐπαίνεταί. Καταλόοντες τὴν ἐξιν τῆς περὶ ἡμῶν αὐτῶν εὐφημολογίας, θεω- ροῦμεν δίκαιον νὰ μὴ σιωπήσωμεν, ὅτι οἱ ὀφηγηταὶ Κ. Δ. Αἰγινήτης, Κ. Βουσάκης, καὶ Ι. Σεμπελὸς εὐ- δοκίμως καὶ ἐπιτελῶς κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ἐδίδαξαν.

Ὁ ἐπίτιμος καθηγητὴς τῆς Πειραματικῆς Φυσικῆς Β. Ι. Στρούμπος, τοῦ ὁποίου τὴν ὀκταετῆ ἀμισθίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν μετ' ἐπαίνου ἀναφέ- ρομεν, διέμεινε καθ' ὅλον τὸ σχολαστικὸν ἔτος ἐν Πα- ρισίοις συναικειούμενος μετὰ τῶν τῆς φυσικῆς προό- δων. Τὴν χρεοῦσαν δὲ θέσιν του προθύμως καὶ ἀ- ξιεπαίτως ἀνέλαβεν ὁ τῆς φυσικῆς ἱστορίας καθηγη- τῆς Κ. Μητσόπουλος καὶ ἀνεπλήρωσε τὸ κενὸν τῆς τοῦ Κ. Στρούμπου ἀπουσίας.

Ἐπίσης ὁ ἀξίῳτιμος Κ. Παπαδάκης, διδάσκων κα- τὰ τὸ πρόγραμμα τὸν διαφορικὸν ὑπολογισμόν, ἀνε- δέχθη φιλοκάλως νὰ διδάξῃ καὶ τὴν ἀνωτέραν Ἀλ- γέβραν κατ' αἴτησιν τῶν φοιτητῶν του.

Ὀφείλομεν εὐγνωμότως ν' ἀναφέρωμεν τὴν ἄοκνον δραστηριότητα τῶν ἀξιοτίμων καθηγητῶν Ν. Βάμ- βα καὶ Θ. Μανούση, οἵτινες κατὰ παράκλησιν τῆς συγκλήτου προσέθεσαν πρὸ πολλοῦ ἀφιλοκερδῶς εἰς τὰς διδασκαλίας τῶν ἐργασίας κόπους ἀτύτους, ἐξετά- ζοντες τοὺς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς φοιτῶντας εἰς τὸ Παν- επιστήμιον, καθ' ἡμέραν ὡς προεῖρηται αὐξανόμενος.

Ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας Κ. Μ. Ἀπο- στολίδης, ἀφοῦ ἐπὶ δεκαετίαν διέπρεψεν ἐν τῇ δι- δασκαλίᾳ ἀναλαβὼν κατὰ βασιλικὴν ἐγκρίσιν τὴν ποιμαντικὴν βάρδον τῆς ἀρχιερωσύνης Ἀγαθαὶ καὶ Ἡλίδος μετετέθη εἰς τοὺς ἐπιτίμους καθηγητάς. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ διορίσθη καθηγητὴς ἐκτακτος ὁ Κ. Δαμιανὸς Λιβερόπουλος, ἀρχάμενος ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους τῶν παραδόσεων του.

Ἡ ἀνακτορικὴ ἐκλογὴ παρέλαβεν ἐπίσης ἀπὸ τὰς τάξεις τῆς Νομικῆς Σχολῆς, καὶ ἐπαξίως κατέστησεν εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης τὸν καθηγητὴν τῆς ποινικῆς Νομοθεσίας Σπυρίδωνα Πήλλικαν.

Δύο ὀφηγηταὶ τῆς ἱατρικῆς οἱ Κ. Θ. Ἀφεντούλης καὶ Μ. Βενιζέλος διορίσθησαν ἐκτακτοὶ καθηγηταί, ὁ μὲν τῆς Παθολογικῆς ἀνατομίας ὁ δὲ τὸν νευρικῶν καὶ συφιλιτικῶν νοσημάτων.

Καθηγηταὶ εὐδοκίμως διδάσκοντες ὡς ἐκτακτοί, καὶ κατέχοντες πρὸ πολλοῦ τακτικὰς ἔδρας περιμέ- νουσι ἀπὸ τὴν εὐθυδικίαν τῆς κυβερνήσεως τὸν προ- βιδασμὸν τῶν. Εὐλαβοῦμενοι τὰ κυβερνητικὰ δικαι-

ώματα, δὲν δυνάμεθα ὅμως ν' ἀποσιωπήσωμεν ὅτι ὁσάκις ἡ τῆς ἐκτάκτου καθηγήσεως δοκιμασία ἀπέβη πασιφανῶς καὶ ἀναντιρρήτως ὑπὲρ τῶν διδασκόντων, καὶ τὸ διδασκόμενον μάθημα ἀποτελῆ ὑποχρεωτικῶς μέρος τοῦ κύκλου τῶν μαθημάτων Σχολῆς τινος, εἶναι ἔγκαιρος καὶ δικαία ἡ ἐπὶ τῆς τακτικῆς ἑδρας ἀναβίβασις.

Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀγαθοῦ συναδέλφου μας Δημητρίου Μυροκορδάτου κατηρτίσθη παρὰ τοῦ καλλιτέχνου Κ. Ζίκου. Ἡ ὁμοίότης τῆς φυσιογνωμίας ἐνεκρίθη τελεία παρὰ τῆς ἐντίμου οικογενείας τοῦ μακαρίτου, ἡ δ' εἰκὼν ἐναπετέθη προσωρινῶς ἐντὸς τῆς βιβλιοθήκης. Ἐπίσης μετ' ὀλίγον καὶ ἡ εἰκὼν Ἀναστασίου τοῦ Λευκίου ἀντιγραφείσα ἀπὸ εἰκόνα ἐμπεισταθεῖσαν παρὰ τῆς ἀξιότιμου χήρας τοῦ μακαρίτου εἰς τὸν αὐτὸν καλλιτέχνην.

Ἐκτελεσθῆς χρηματίας μετὰ τοῦ Κ. Ἀνέστου Χατζοπούλου τῆς διαθήκης τοῦ συναδέλφου ἡμῶν Κυριακοῦ Δομνάνδου, προσδιορίσαμεν ποσὸν τι πρὸς ζωγραφίαν τῆς εἰκόνας του. Μετὰ τοῦ Κυρίου Ράλλη πληρεξουσίου τῶν ἀδελφῶν Δομνάνδου ἀσχολούμεθα νὰ εὑρωμεν καὶ νὰ ἐμπεισταθῶμεν εἰς ζωγράφον στοιχεῖά τινα πρὸς ἀνάπλασιν τῆς μυριοποθήτου ταύτης φυσιογνωμίας.

Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Πετσάλης προθύμως προσφέρει τῷ Πανεπιστημίῳ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποβιώσαντος ἀδελφοῦ του. Αἱ προσφιλεῖς αὗται εἰκόνας περιμένουσι τὴν κατάρτισιν τῆς αἰθούσης τῶν τελετῶν, προωρισμένης, ὡς φαίνεται, νὰ διακοσμηθῇ διὰ τῆς ἀπεικονίσεως ὄλων τῶν ἀρχαίων λειτουργῶν τοῦ ἡμετέρου Πανδιδακτηρίου.

Ὁμιλοῦντες περὶ καθηγητῶν, ὀφείλομεν ν' ἀναμνήσωμεν ὅτι ὁ ὀργανικός τοῦ Πανεπιστημιακοῦ παιδευτηρίου νόμος φιλοτεχνήθηκε παρ' ἐπιτροπῆς τινος, προσκληθείσης ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῆς 26 Μαρτίου τοῦ 1844, καὶ ὑποκύψας εἰς βαθεῖαν μελέτην καὶ ἐξερεύνησιν τῶν σχολῶν καὶ τῶν ἀκαδημαϊκῶν συλλόγων, δὲν ὑπεβλήθη εἰσέτι εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων. Ὁ προσδοκώμενος δὲ οὗτος νόμος πρόκειται νὰ βεβαιώσῃ ἀσφαλῆστερον τὰς σχέσεις τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τὴν ἐποπτεύουσαν ἀρχὴν, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν στάσιν τῶν ἐν αὐτῇ διδασκόντων, νὰ ὀρίσῃ τὸν τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων καθηδρῶν ἀριθμὸν, καὶ νὰ καθιερώσῃ τὴν πρὸ πολλοῦ ὑποσχεθείσαν τῶν σχολῶν εἰς τοὺς διορισμοὺς συμμετοχῆν.

Ἐπίσης ἀναμνήσεως ἄξιον θεωροῦμεν, ὅτι μόνον οἱ τοῦ Πανεπιστημίου καθηγηταὶ ἔπαθον ἀνίατον μέχρι τοῦδε ἐλάττωσιν τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν των, ἐνῶ ἅπαντες οἱ ἰσοβάθμιοι δημόσιοι λειτουργοὶ οἱ ἀρείοπαγίται καὶ οἱ ἐλεγκταὶ ἀποκατέστησαν πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν ἀπόλαυσιν.

Θεωροῦμεν τοῦτο ἄξιον λόγου, διότι ἡ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου ἢ τοῦ Πανεπιστημίου ἀποδοχὴ στερουμένου παντὸς διδάκτρου ἢ τυχαίου τινὸς ὡφελήματος, οὕσα δὲ μικροτέρα ὄλων σχεδὸν τῶν ἐν τῇ Ἑuropῇ καθηγητικῶν ἀποδοχῶν, καθίσταται λιανὰ ἀνεπαρκῆς εἰς ἀμέριστον τῶν ὕλικῶν ἀναγκῶν βίον,

ἐνῶ παρ' ἡμῖν ἡ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν καὶ τῆς βιβλιοθήκης ἀτέλεια ἀναγκάζουσι πολλὰκις τὸν καθηγητὴν νὰ πορίζηται ἐξ ἰδίων βιβλίων ἢ ἄλλα ἐπιστημονικὰ ἀντικείμενα.

Περιουσία τοῦ Πανεπιστημίου.

Σκοπεύοντες ἤδη νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου θεωροῦμεν δίκαιον νὰ προτάξωμεν ὀλίγα τινα περὶ τῶν εὐεργετῶν αὐτοῦ.

Ἡ φιλόκαλος τῶν Ἰωνιδῶν οικογένεια ἀπέλευσε τὸν ἀγαθὸν ἀρχηγόν της ἐκπνεύσαντα ἀπόνως ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα. Μετὰ τῆς συγκλήτου συνεψηφίσαμεν καὶ ἀπεδόσαμεν ἐπικηδείους τιμὰς ἀξίας τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀγαθὸς γέρον, δημοιοργὸς μεγάλης ἐμπορικῆς περιουσίας, ἦτις κατὰ τὰς ἀλλοπροσάλλους τοῦ ἐμπορίου τύχας ὑπέστη διαφόρους τροπὰς, συνέλαβεν ἀπὸ πολλοῦ τὸν σκοπὸν νὰ καθιερώσῃ μέρος τῆς περιουσίας του εἰς τὴν πρόδον τῆς νοητικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ δὴ ἐνέγραψεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς περιουσίας του ἰδιαίτερον κεφάλαιον ἀγαθοεργῶν, ἀκολουθῶν φιλοτίμως τὰ εὐκλεῆ παραδείγματα τῶν Καπλανῶν, τῆς Ζωσιμαίας καὶ τῆς Ρίζαρείου ἀδελφότητος καὶ λοιπῶν, οἵτινες ἀγευστοὶ ὡς καὶ αὐτὸς παιδείας, ἀλλ' ἐνόησαντες ὅτι διὰ μόνης τῆς καταπολεμήσεως τῆς ἀπαιδευσίας, ἀνεγερθήσεται τὸ ἔθνος, κατέστησαν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν συγκοινωνὸν τοῦ πλοῦτου, τὸν ὁποῖον ὀβολὸν πρὸς ὀβολὸν συνέλεξαν. Ποῖον τρανότερον δεῖγμα τοῦ ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο ῥέπει ὄλαις δυνάμεσι πρὸς εὐρυτέραν τινὰ ὑπαρξίν καὶ οὐδέποτε ἔπαυσε τοῦ νὰ ἦναι αὐτῆς ἄξιον;

Ἡ τῶν Ἰωνιδῶν οικογένεια ἐκ τοῦ κεφαλαίου τοῦτου ἐδωρήσατο τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδας δραχμῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν δύο πτερυγῶν τοῦ Πανεπιστημίου, δέκα μετοχὰς εἰς τὴν Πανεπιστημονικὴν βιβλιοθήκην, τρισχιλίους δραχμὰς κατ' ἔτος ἐπὶ δώδεκα ἔτη πρὸς διατήρησιν ἐξ ὑποτρόφων ἢ τῆς ὑποτροφίας ταύτης τρίτη περίοδος ἄρχεται κατὰ τὸ εἰσιὸν ἤδη ἔτος. Παραλείπομεν τὰς εἰς ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα πλουσίας χορηγίας.

Ἄλλος φιλόκαλος πολίτης, ἐκ τῆς αὐτῆς ὡς ὁ Ἰωνιδῆς μεγαλοπόλεως, ὁ μακαρίτης Νομάρχης Ἰω. Σοῦτσος διεληθὼν κατὰ τὸν ἀγῶνα βίον δραστήριον καὶ πολλὰκις χρήσιμον, βλέπων τῆς πολυπλάγκτου ζωῆς τὸ τέρμα πλησιάζον παρὰ καιρὸν ἀπὸ φθοροποιῶν νόσον, ἠθέλησε ν' ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν του ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐγενούς προθέσεως, καὶ κατέστησε τὸ Πανεπιστήμιον τῆς μικρᾶς του περιουσίας γενικὸν κληρονόμον. Ἀπεδέχθημεν κηρυχθέντες ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμοι τῆς περιουσίας ταύτης, ἦτις ἐκκαθαρίσθησα κατὰ τὸ πλεῖστον τῶν χρεῶν της, ἀποφέρει πηλίκον χρήσιμον τῷ Πανεπιστημίῳ.

Ὁ Κ. Κόκαλης ἀποθανὼν ἐν Ταταβούλοις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐμνήσθη τοῦ Πανεπιστημίου ἐν ὄρα θανάτου, κληροδοτήσας αὐτῷ 250 δραχ. τὰς ὁποίας ἀπέστειλεν ὁ ἀξιότιμος τῆς Ἑλλάδος πρεσβευτῆς Κ. Μεταξᾶς.

Τὸ κληροδότημα τοῦ μακαρίτου Ἰω. Καρβόκ' Ἀθη-

ναίου ἐκ δραχ. 500 συγκείμενον εἰσεπράχθη μετὰ τριετῆ ἀποβίωσιν τοῦ ἀγαθοῦ τοῦτου ἀνδρός.

Ἐκ τοῦ πεντακοσιοδράχμου κληροδοτήματος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Ἀργολίδος Κυρίλλου, ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ἔδωσε μόνον δραχμὰς τριακοσίας, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ὑστερήσας κατὰ διακοσίας.

Ὁ φιλογενῆς Κ. Ἀρσάκης ἔπεμψε τὸ ἐνιαύσιον εἰσόδημα ἐκ φλωρίων Αὐστριακῶν ἐνενήκοντα δύο, τοῦ ἐν Βλαχίᾳ κτήματος Ἰσιγενέτη καὶ Καλλιπέτη ἀνήκοντος ὡς πρὸς τὸ ἐν πέμπτον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιερέως Νεοφύτου Ἱερουπόλεως.

Γνωστὸν ἤδη εἶναι ὅτι οἱ ἐν Βουκοραστίας ὁμογενεῖς ἀνεδέχθησαν ν' ἀνεγείρωσι δι' ἰδίων συνδρομῶν ἐπὶ τοῦ ἰδιοκτητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου οἰκοπέδου ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Παπάζογλου πολυτελῆ οἰκίαν, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ὑπερῶν ἄλλοι νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γραφεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, ὀφείλοντος νὰ δίδῃ χιλίας διακοσίας δραχμὰς κατ' ἔτος ἐνοίκιον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, τὰ δὲ ἐργαστήρια καὶ τὰ ὑπόγεια ἐνοικιαζόμενα ἰδίως πρόσοδον πλουσίαν ὑπόσχονται.

Ἡ πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ οἰκοδομήματος καὶ συλλογῆν συνεισφορῶν ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἐκ τῶν ἀξιότιμων Κ. Γ. Α. Μάνου, Κωνστ. Τσκακάνου, Ι. Στάμου, Μ. Ξανθοῦ, Α. Κηλενδρόγλου, Μύρωνος Βλαστοῦ, καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Γ. Προξενείου Κ. Φωστηροπούλου, συνέλεξεν ὑπὲρ τὰς δισχιλίας Αὐστριακὰ χρυσὰ φλωρία, ἐξ αὐτῶν δὲ ἠγόρασαν οἰκοπέδον παρκεῖμενον καὶ προποίμασε τὴν ἀνέγερσιν λαμπροῦ οἰκοδομήματος, μέλλοντος νὰ διαλαλῇ καὶ τὴν φιλογενεῖαν τῶν ἐν Βλαχίᾳ ὁμογενῶν, καὶ τὴν εὐφυῖαν μετ' ἧς συνήνωσαν τὴν ἀξιοπρεπῆ τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου ἐνοίκισιν μετὰ τῆς εὐρέσεως πόρων ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας.

Ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ θανόντος μακαρίτου Θ. Ἰάκου συνισταμένης ἐκ τῆς βιβλιοθήκης του καὶ ἐκ ποσῶ 18,000 φράγκων, ἐλάσσομεν χιλίους πεντακοσίους τόμους, τὴν βιβλιοθήκην ἀπαρτίζοντας, τὰ δὲ γράμματα ἀποσταλῆσονται προσεχῶς παρὰ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης Κ. Ἀργέντου καὶ Τσιτσίνια.

Ὁ φιλόπονος καὶ λόγιος διδάσκαλος Πύρρος ἀρῆκεν ἀποθανὼν, ὡς ἐνθύμημα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὑδρόγειον σφαιρὴν ὑπερμεγέθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου φιλοτεχνήθεισαν, τὴν ὁποῖαν τιμῶντες τοῦ ἀνδρός τὴν μνήμην ἀπεδέχθημεν. Ἄλλ' ἡ οἰκία ἐν ἧ ἔκειτο, μὴ ἔχουσα θύραν ἰσομεγέθη πρὸς ἐξαγωγήν, ἔπαθεν ὅτι τὰ δαρδάνεια τεῖχη ἔπαθον εἰσαγομένου ἐντὸς αὐτῶν τοῦ Δουρεῖου ἵππου.

Ὁ Κ. Ν. Σοῦτσος ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ Μηχανικοῦ, ἐκ τῆς ἰδίας ἐπιστημονικῆς μαθήσεως ἐκτιμῶν τὰ ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου προκύπτοντα καλὰ προσέφερεν εἰς αὐτὸ δραχμὰς 1150.

Ὁ Τραπεζίτης Κ. Κρασᾶς φιλοτίμως ἀφιέρωσε δραχμὰς 265.

Ὁ δὲ βουλευτῆς Κ. Πράτσιος δραχμὰς 200.

Καὶ οἱ τρεῖς δωρηταὶ ἐνεπιστεύθησαν εἰς ἡμᾶς νὰ ἐρίσωμεν τὴν χρῆσιν τῶν δωρουμένων χρημάτων. Ἡ-

μεῖς δὲ ἐν τῇ Ἀκαδημαϊκῇ συνεδριάσει τῆς 20 Αὐγούστου καταλογίσσαμεν τὰ ποσὰ ταῦτα εἰς πληρωμὴν τοῦ ἐκ Παρισίων ἐλθόντος ὄρολογίου.

Ὁ ἐκ Μίσχας Κ. Μπούμπας καὶ ἐξ Ὀδησοῦ Κ. Ἰω. Δούμας, ἀμφότεροι γνωστοὶ ἐπὶ φιλογενεῖα, ὑπεσχέθησαν νὰ στείλωσιν εἰς τὸν ἐν Παρισίοις Ἑλληνικὸν πρεσβευτὴν ἀνά τετρακισχίλια φράγκα πρὸς ἀγορὰν ὀργάνων Φυσικῆς.

Ἡ χρηματικὴ τοῦ Πανεπιστημίου περιουσία συνεποσοῦτο καθ' ἕνα χρόνον ἀνελάβομεν τὴν πρυτανίαν εἰς τεσσαράκοντα δύο χιλιάδας καὶ ἑπτακοσίας ἐνενήκοντα μίαν δραχμῆν, ἀριθμ. 42.791. Ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ τοῦτου περιείχετο καὶ ποσὸν ἑκτακτὸν ἐκ χιλίων δραχμῶν τοῦ Κ. Α. Ράλλη, τὸ ὁποῖον μὴ ἐπιδίκασθὲν εἰς τοὺς διαγωνιζομένους ποιητὰς, ἐδόθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δι' ἀγορὰν βιβλίων. Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος, ἀφοῦ ἐγένοντο ὄλαι αἱ περιοδικαὶ δαπάναι τῆς ἀγορᾶς βιβλίων, τῶν ὑποτροφιῶν κλπ., ἐδαπανήθησαν προαγωγικῶς καὶ ποσὰ τινα ἑκτακτα, δηλ. εἰς ἀγορὰν καὶ μετακόμισιν ὄρολογίου, κατὰ τὴν πολλὰκις ἐκφρασθεῖσαν τῶν καθηγητῶν θέλησιν καὶ τὴν προεπιψήφισιν τῆς συγκλήτου, δραχ. 2003 καὶ 47' εἰς συμπλήρωσιν διασκευῆς καὶ εἰς συντήρησιν τοῦ Πανεπιστημίου δραχμὰς δισχιλίας μικρὰ τινα ποσὰ πρὸς δειροφυτεῖαν καὶ καλλιέργειαν ἐν τοῖς γεινιάζουσι κήποις, πρὸς ἀγορὰν βιβλίων καὶ καταστίχων διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ λογιστικοῦ καὶ τῶν καταλόγων ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, ἐπληρώθησαν πρὸς τοῦτοις τριακοσίου δραχμῶν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πρυτανείας εἰς διασκευὴν τοῦ ἀνατομικοῦ θεάτρου, ἐπιχειρηθεῖσαν καὶ τελειωθείσαν ἐπὶ τῆς Πρυτανείας τοῦ Κ. Πήλικα. Ἡ χρηματικὴ δὲ περιουσία συμποσοῦται σήμερον εἰς τεσσαράκοντα δύο χιλιάδας ὀκτακοσίας ἑνδεκα δρ. καὶ 99 λεπ. ἀλλὰ δὲν συμπεριλαμβάνομεν ἐν αὐταῖς δισχιλίους περίπου δραχμὰς, εἰσεπραχθησόμενάς ἀπὸ τῆς παρ' ἡμῶν παραγγελλθεῖσαν δικαστικὴν πώλησιν πολυτίμων τινῶν κινήτων πραγμάτων ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Σούτσου. Τὰς ἰδιαίτερας διαχειρήσεις, καθὼς καὶ τὸ σύνολον τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ παραπέμπομεν εἰς ἰδιαίτερούς πίνακας.

Κατατάττομεν μετὰ τῶν πόρων τοῦ Πανεπιστημίου τὰ ἐκ τῶν διπλωμάτων καὶ ἀποφοιτητηρίων ἐκουσίως παρὰ τῶν φοιτητῶν προσφερόμενα ποσὰ, τὰ ὁποῖα ὅμως μόλις ἐπήρκεσαν, πρὸς τὸ παρὸν, εἰς τὰς δαπάνας τῆς κατασκευῆς σφραγιστήρος, τῆς ἀγορᾶς μεμβράνης, καὶ τῆς λιθογραφίας καὶ ἐκτυπώσεως τῶν ἀποφοιτητηρίων καὶ τῶν διπλωμάτων.

Ἡ αὐξήσις τῆς Πανεπιστημονικῆς περιουσίας ἐπέφερεν ἀνάλογον αὐξήσιν καὶ τῶν δικῶν καὶ τῆς λογιστικῆς ἐργασίας. Βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ Κ. γραμματέως τοῦ Πανεπιστημίου ἐτακτοποιήσαμεν τὸ λογιστικόν. Εἰς τὸ ἐξῆς παντὸς ποσῶ ἐξαγωγή ἢ εἰσαγωγή δὲν γίνεται παρὰ ἐγγραφομένη προηγουμένως ἐντὸς διπλοτύπου ὁ πρύτανης δὲν ὑπογράφει παραγγελίας εἰς πληρωμὴν παρὰ δι' ἐνταλμάτων ἠτιστολογημένων καὶ ἠριθμημένων καθ' ὅλους τοὺς λογιστικούς τύπους. Τρία δὲ βιβλία περιέχουσιν ἐπακρι-

βίαις τὴν περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰς δαπάνας ἀμοιβαίως ἐλεγχόμενας καὶ ἐξηκριβωμένας. Τὸ τοῦ Πανεπιστημίου λογιστικὸν συνταχθεὲν τοιαυτοτρόπως κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος πρὸς τὸ λογιστικὸν τοῦ Κράτους, εὐρίσκειται ἔτοιμον εἰς πᾶσαν ἐξέλεγχσιν.

Δίκαι.

Λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι ν' ἀναγγείλωμεν τὴν περῶσιν τῶν δικῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους διεξήχθησαν αἱ καταθέσεις μαρτύρων κατὰ τὴν δίκην τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Σ. Βαλέτα. Περιεμένονεν τὴν ἐπιτῆς οὐσίας συζήτησιν, ὅτε ὁ ἀντιδικὸς, παρεισάγων δι' ἀνακοπῆς νέα πρόσωπα, συνδίκους δὴθεν τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου Χριστοφόρου Σακελλαρίου, ἐγέννησε νέαν διαδικασίαν, καὶ ἐπέφερε νέας ἀναβολὰς εἰς τῆς δίκης τὴν πρόοδον.

Ἡ προκύψασα δίκη ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τῆς Ἑλένης Κολοκυνθοῦ εὐρίσκειται ἐκκρεμῆς ἐνώπιον τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετείου.

Ἡ δίκη τοῦ Πανεπιστημίου κατὰ Δ. Ῥεμβεκάκη γεννηθεῖσα ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ φιλογενοῦς συγγενοῦς του Γ. Ῥεμβεκοπούλου δὲν θεωρεῖται κατὰ τὴν γνώμην μας ἀμφίβολος· διότι, οὐ μόνον τὰ δίκαια μας εἶναι ἀναντιρρότητα, ἀλλὰ κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀντιδικοῦ τρεῖς ἐντιμοὶ δικηγόροι τῆς πρωτεύουσας παρήγγησαν πᾶσαν κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπαίτησιν. Κατὰ τὰς δοθείσας μοι δὲ διαβεβαιώσεις παρὰ τοῦ ἐντίμου Κ. Μιτσάκη, προσεχῶς δοθήσεται αἰσιον τέλος παρὰ τοῦ ἀντιδικοῦ, φιλοτιμηθέντος νὰ μιμηθῆ τὸν συγγενῆ του ὡς πρὸς τὴν προθυμίαν περὶ τὰ καλά.

Ὁ βουλευτὴς Κ. Στεφανόπουλος ὤφειλε τῷ Κ. Ἰωάννῃ Σούτζῳ δραχμὰς χιλίας διὰ γραμματίου εἰς ἐπιταγήν. Ἀποποιήσας τὴν ἀπόδοσιν ἐνήχθη ἐνώπιον τοῦ ἐν Πάτραις πρωτοδικείου πρὸς ἀπόδοσιν.

Τὸ ἡμισυ τοῦ ἐν Ἀττικῇ κειμένου κτήματος Χαροαν. λάρ ἐδόθη παρὰ τοῦ Ἰωάννου Σούτζου τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ Δ. καὶ Α. Σούτζοις πρὸς ἐξόρλησιν ἀμοιβαίων ἀνταποκρίσεων. Δίκαι γεννηθεῖσαι περὶ τῆς διανομῆς, περὶ ἐξόδων τῆς διαχειρήσεως, περὶ κατασχέσεων μεταξὺ τῆς συνιδιοκτητῆδος Κ. Δεσποινίδος Ζωγράφου καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν Σούτζων, ἐπήνεγκον τὴν πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον αὐτῶν ἀνακοίνωσιν, καὶ τὴν πρόσκλησιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικείου. Ἀλλ' ἐκ τούτων οὐδεμίᾳ ἐπαπειλεῖται ζημία εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἰωάννου Σούτζου.

Ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου ὑπάρχει ἐκκρεμῆς τις αἰτίσις τοῦ Πανεπιστημίου περὶ κινήτων τινῶν φθαρτῶν καὶ δυσφυλάκτων πραγμάτων, ἐπὶ τῆς ὁποίας πρόκειται νὰ ἐκδοθῆ ἀπόφασις ἐπιτρέπουσα τὴν περὶ ἐκποίησεως ἀδειαν.

Ὁφείλομεν μετ' εὐφροσύνης νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἄνύματα τῶν ἐντίμων δικηγόρων, οἵτινες προθύμως καὶ ἀφιλοκερδῶς διεξήγαγον τὰς ὑποθέσεις τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν Ἀθήναις ὁ Κ. Α. Παλαυολόγος συμβουλοῦμενος ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ Κ. Κιχπέ* ἐν Πάτραις ὁ Κ. Χοιδᾶ· ἐν Ναυπλίῳ ὁ Κ. Στεφανόπουλος, καὶ ἐν

Λαμῖᾳ ὁ Κ. Πέτρος Ἰωάννου ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Πανεπιστήμιον.

Ἀπαιτήσεις.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ὀφείλον νὰ ἐκδόσῃ ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου χιλίων δραχμῶν ἐνταλμα διὰ Β. Διατάγματος 15 Ὀκτωβρίου 1852 χορηγηθεῖσῶν τῷ Ἰωάννῃ Σούτζῳ, δὲν ἐξέλωκεν εἰς-ἔτι αὐτὸ, καὶ τοι καθ' ὅν καιρὸν ἀπέβλεψεν οὗτος τὸ βασιλικὸν τοῦτο δῶρημα εὐρέθη ἐντὸς τῆς ἐνεργητικῆς του περιουσίας.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει ἐπίσης δικαίωμα νὰ λάβῃ ἐν πλήρει κτήσει ὀκτακοσίας πήχεις οἰκοπέδου ἐν τῇ κάτω πόλει τῶν Πατρῶν πρὸς ἀποζημιώσιν ἰδιοκτητῆ οἰκοπέδου τοῦ Ἰωάννου Σούτζου ἐν τῇ ἄνω πόλει κειμένου. Ἀπευθύνωμεν τὰς περὶ τούτου ἀναγκαίας αἰτήσεις εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν· τὸ δὲ Πανεπιστήμιον θέλει εἰσελθεῖ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ οἰκοπέδου τούτου, εὐθὺς ὡς ἐκδοθῆ ὀριστικῆ ἢ περὶ τῶν ἀποζημιώσεων τούτου ἀπόφασις πρὸ πολλῶν ἐτῶν δυστυχῶς καθυστερούσα.

Ἡ συλλογὴ τῆς φυσικῆς ἱστορίας κατετέθη προσωρινῶς ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης τῶν ἀκαδημαϊκῶν τελετῶν διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 31 Αὐγούστου 1851 ἐπὶ ἐτησίῳ ἐνοικίῳ δισχιλίων καὶ ἑκατῶν δραχμῶν, αἵτινες ἤθελον χρησιμεύσει εἰς διασκευὴν τῆς αἰθούσης ταύτης. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπεδόθη. Ἐπὶ τῆς πρυτανείας μου δὲ ζητηθὲν ἅπαξ καὶ πολλάκις δὲν εὐρέθη κατακεχωρημένον ἐντὸς τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως διὰ προσωρινῶς λόγους οικονομίας, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπῆρχε περὶ τούτου πίστωσις. Τὸ Β. Διάταγμα δὲν ἠκυρώθη οὐδ' ἠδύνατο ν' ἀκυρωθῆ, ἀφοῦ καὶ αἱ δύο ἀνάγκαι τὰς ὁποίας ἠθέλησε νὰ θεωραπέυσῃ, ἔμειναν εἰσέτι ἀθεράπευτοι, διότι καὶ ἡ συλλογὴ καίται προσωρινῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν καὶ αὐτὴ ἔμεινε ἀδασκεύαστος. Σεβόμενοι τὴν ἰσχὺν τοῦ Β. Διατάγματος, καθιερώσαντος ἀναντιρρότητα καὶ ἀμροτεροδραρῆ δικαιώματα, θεωροῦμεν τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπαιτητὸν, καὶ συνιστῶμεν εἰς τὸν διάδοχον ἡμῶν νὰ συνεχίσῃ τὰς προσπάθειάς μας ὑπὲρ τῆς εἰσπράξεως τοῦ ποσοῦ τούτου ἀναγκαίου πρὸς διασκευὴν καὶ τελειοποίησιν τῆς μεγάλης αἰθούσης, τῆς ὁποίας ἡ στέρσις, κατὰ πᾶσαν ἀκαδημαϊκὴν τελετὴν, γίνεται αἰτία δικαίων παραπόνων καὶ τῶν προσκαλουμένων καὶ αὐτῶν τῶν φοιτητῶν.

Οἰκοδομαί.

Ὅτε ἀνελάβομεν τὰ πρυτανικὰ καθήκοντα, ἐπαστήσαμεν σύντονον προσοχὴν εἰς τὸ ἔλλειπὲς τῶν ἀκροατηρίων καὶ τῶν δωματίων τῶν ἀναγκαϊσύντων εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς τὴν πρυτανικὴν ὑπηρεσίαν. Ὅλ' ἡ διοικητικὴ τῆς πρυτανείας ἐργασία, ὅλ' αἱ συνεδριάσεις τῶν σχολῶν, τῆς συγκλήτου καὶ τῶν γενικῶν συνελεύσεων τῶν καθηγητῶν συνεκεντροῦντο ἐντὸς ἐνὸς μόνου δωματίου χρησιμεύοντος καὶ εἰς ἄλλας πολυεθεῖς χρήσεις. Ἡ διδασκαλία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τινῶν τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Ἱατρικῆς, ἰδιαζόντων δὲ ἢ τῆς Φυσιολογίας καὶ τῆς Ἀ-

νατομίας ἐρελκύνουσι πληθὺν ἄπειρον μαθητῶν, ἀπορον ἦτο τῷ ὄντι πῶς δὲν προέκυπτον ἀδιάκοποι μεταξὺ φοιτητῶν συγκρούσεις, εἰσρέοντων καὶ ἐκρεόντων εἰς ἀκροατήρια μικρὰ καὶ ὀλίγα ὡς πρὸς τὸ μέγα πλήθος τῶν ἀκροάσεων καὶ τῶν ἀκροωμένων.

Ἐκ τοῦ προγεῖρου, τὸ μὲν ὑπάρχον ἀνατομικὸν θέατρον διασκευασθὲν πέρυσι κατέστη χωρητικὸν περὶ σσοτέρων ἀκροατῶν, τὸ δὲ ἀρχαῖον πρυτανεῖον, ἐκινωθὲν ἀνατομικῶν τινῶν δειγμάτων, ἀπεδόθη εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ προσωρισμὸν. Ἦτο δὲ ἀνάγκη χρημάτων πρὸς διασκευὴν ἄλλων ἀκροατηρίων. Ἡ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς ἐπιτροπὴ ἔστρεψεν ἐντελῶς πόρων, ἢ μικρὰ τοῦ Πανεπιστημίου περιουσία ἐχορήγησε μέτρι τούδε 75,000 περίπου δρ. εἰς τὴν οἰκοδομήν, ἐνῶ ὁ σκοπὸς τῶν κληροδοτῶν καὶ τῶν δωρητῶν δὲν εἶνε τὸ νὰ μεταβάλλωνται εἰς οἰκοδομητικὸν ὕλην τὰ δῶρηματα αὐτῶν. Ὅσακις αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν προσδιώρισαν τὴν χρῆσιν ἀπαιτήσαντες τὴν ἀγορὰν βιβλίων ἢ τὴν διατήρησιν ὑποτρόφων, εἰκόζεται ὅτι ἐσκόπευσεν τῆς ἐπιστήμης τὴν πρόοδον καὶ τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας τὴν ἐκπαίδευσιν ἰδίως διὰ τῆς συμπληρώσεως τῆς βιβλιοθήκης, διὰ δημιουργίας ἢ τελειοποιήσεως ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, ἀνεῦ τῶν ὁποίων ἡ Ἱατρικὴ σχολὴ καὶ τὸ Φυσικομαθηματικὸν πηῖμα τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς γωλαίνουσιν.

Ἐνθυμείσθε, κύριοι, τῆς πολυποικιλίας καὶ οὐρανομήκεις ἐκείνης ἐκκλησίας ὅσας κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ὠκοδόμησε τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ συλλέγον καὶ τοῦ πλουσίου τὸ δῶρημα καὶ τῆς χάριτος καὶ τοῦ ὄφρανοῦ τὸν ὀβολόν. Τοιοῦτον θέαμα παριστάνει καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, ἐκ θεμελίων ἀνεγερθὲν ἀπὸ αἶσθημα ἐπίσης εὐγενεῖς, ἀθροῖσιν ἐν τῷ αὐτῷ ταμίῳ προσφοράς ἐξ ὅλων τῶν τόπων τῶν παρ' Ἑλλήνων κατοικουμένων καὶ ἰδρῶσαν ἐνταυτῷ τέμενος τῶν Μουσῶν καὶ μνημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς φιλοπατρίας.

Ἀλλὰ πρὸς τελείαν διασκευὴν καὶ ἀποπεράτωσιν τῶν ἀκροατηρίων καὶ τινῶν δωματίων τῆς βορείου πτέρυγος, ἀποπᾶν εἶνε νὰ περιμένωμεν πλέον τὰς ἐθελοσίους τῶν φιλομούσων εἰσφοράς. Τὸ Κράτος καὶ ἄλλοτε γενναίως συντελέσαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Πανεπιστημίου ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ αὐτῶν τὴν ἀποπεράτωσιν. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀμβλυνθῆ ἡ εὐγενὴς ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως μέριμνα, ἥτις παρακολουθοῦσα τὸν Ἑλληνα καθ' ἅπαντα τὸν βίον ἐπικαθῆται ἀγρυπνος καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς κλίνης τοῦ θνήσκοντος· διότι ἡ μέριμνα αὕτη, γενναίαν προξενούσα ὠφέλειαν εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν, ἀποτελεῖ προσέτι πολῦτιμον τίτλον καὶ τῆς παρούσης καὶ τῆς μελλούσης Ἑλληνικῆς εὐκλείας. Ἡ ἐλευθερὰ Ἑλλὰς δὲν ἀρμόζει ὅμως νὰ τείνῃ χεῖρα ἐπαίτου καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ὁμογενεῖς, ἀλλ' ὀφείλει μάλιστα νὰ δεικνύῃ ὅτι πλουτεῖ ὅσακις πρόκειται περὶ ἐκπαιδευτικῶν δαπανῶν. Ἐκ τοιούτων ἀρχῶν ὀρμώμενοι ἀνεκοινώσαμεν εἰς τινὰς φίλους μας βουλευτὰς τὰς τοῦ Πανεπιστημίου ἀνάγκας· μεταξὺ δ' αὐτῶν ὁ βουλευτὴς Αἰγίου Κ. Χρυσανθόπουλος προθύμως προέτεινε τὴν κατὰ τὸ 1853 ἐγγραφὴν 12,000 δραχμῶν ἐν τῷ

προϋπολογισμῷ τοῦ κράτους. Τὴν πρότασιν ὑποστηρίχθησαν παρὰ τῶν Βουλευτῶν Χουρμούζη, Κουμουνοῦρου, Ράλλη καὶ Ζαίρη ἐδέχθη ἡ Βουλὴ, ἀφοῦ ἤκουσε περὶ τοῦ Πανεπιστημίου λόγους εὐφύμους καὶ εὐγενεῖς διπλασιάζοντας τὴν ἀξίαν τῆς χάριτος. Ἡ Γερουσία ἦτις, κατὰ τὴν σύνοδον τοῦ 1852, διήκουσεν ὁμοίους λόγους περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀποπεράτωσεως τοῦ Πανεπιστημίου παρὰ τοῦ Γερουσιαστοῦ Α. Λόντου, προθύμως ἐπέψφισε τὸ ποσόν, μετὰ δὲ τὴν κύρωσιν τῆς Α. Μ. τὸ Ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔθεσε τοῦτο εἰς χρῆσιν τῆς οἰκοδομῆς.

Διὰ τῶν 12,000 δρ. προστιθεμένων καὶ δισχιλίων ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Χαρολάμπους καὶ ἄλλων χιλίων ἐκ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου περιουσίας καὶ μετὰ τοῦ ἐνυπάρχοντος ὕλικου, διασκευάζονται δύο ἀκροατήρια κυκλοτερῆ, δύο ταμεία καὶ μία αἰθουσα χρησιμεύουσα πρὸς ἐναπόθεσιν τῆς συλλογῆς τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Ἡ βιβλιοθήκη, μεταβαλλομένη τῶν τῆς φυσικῆς ὀργάνων εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ παρασκευαζόμενον ταμεῖον, ἀποκτᾶ τὴν μεγάλην αἰθουσαν μεταβαλλομένην εἰς ἀναγνωστήριον, καὶ εἰς διαμονὴν τῶν τῆς βιβλιοθήκης λειτουργῶν ἐκτεθειμένων μέχρι τούδε εἰς τὸν καύσωνα καὶ εἰς τὸ ψῦχος, ἐπίσης ἀρροήτων κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους. Πρὸς τὸ παρὸν περιεγράφη ὁ τοῦ Πανεπιστημίου μεσόδομος διὰ τειγῶν ἀκόμψων, προσφυλαττότων δ' ἐκ τυγαίων συμβεβηθότων τὸ Πανεπιστήμιον. Τριπλασιάζεται δὲ ὁ τῶν κεραυναγωγῶν αἰθμός κατὰ γνωμοδότησιν ἐπιτροπῆς ἐκ τριῶν καθηγητῶν συγκαίμενης. Προσγίνονται δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς οἰκοδομικαὶ προσθήκαι. Τὸ δὲ Πανεπιστήμιον ἀναλαμβάνει μετ' ὀλίγον τὴν κατοχὴν τῆς μεγάλης αἰθούσης τῶν τελετῶν, κατακρατουμένην ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἱστορίας συλλογῆς.

Αἱ διασκευαὶ αὗται ἐντὸς ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν περὶ τοῦνται μειοδοτηθεῖσαι ἐπιμελεῖται τοῦ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων τμήματος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, τὸ ὁποῖον ἀνέθεσε τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰς τὸν ὑπολογαγὸν Κ. Γεωργαντᾶν, προστεθέντα εἰς τὸν τῆς πόλεως ἀρχιτέκτονα ἀξιότιμον Κ. Ζέξον. Ἀσμένως δ' ἀναγγέλλω εἰς τὴν φίλην ὁμηγυρίαν, ὅτι πρὸς ἀποπεράτωσιν ὀλοκλήρου τῆς βορείου πτέρυγος τοῦ Πανεπιστημίου, δὲν ὑστέρει εἰμὴ τὸ εὐτελεῖς ποσὸν εἰκοσакισχιλίων δραχμῶν τὸ ὁποῖον προθύμως θέλει εἰσφέρει τὸ Κράτος.

Ἡ στέρσις ὠρολογίου χρησιμεύοντος ὡς κοινὸν μέτρον εἰς τῆς παραδόσεις ἐγέννησε πολλάκις διαφωνίας μεταξὺ τῶν παραδιδόντων καθηγητῶν, καὶ ἐγένετο παραίτιον χρονοτριβῶν εἰς τοὺς φοιτητὰς· ἀνεπλήρωσαμεν τὴν ἔλλειψιν ταύτην συναινέσει τῆς συγκλήτου, πορισθέντες ἐκ Παρισίων διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ πρεσβευτοῦ ὠρολόγιον τοῦ μηχανικοῦ Wegner, τὸ ὁποῖον διὰ κώδωνος ἰσχυροῦ κρούει τὴν ἐναρξιν καὶ τὴν λήξιν τῶν ἀκροάσεων καὶ ἀναπαύει ἐπίσης, ὅτι ὁ γρόνος, τὸ πολῦτιμον τοῦτο τῶν σπουδαστῶν κεφάλαιον, τρέχει μὴ περιμένον τὸς βραδύνοντας καὶ τοὺς ὀκνηροὺς.

Οἱ φοιτηταὶ αὐθόρμητοι συνεισέφεραν δρχ. ἑξακο-

είας περίπου, ἐξ ὧν διακόσιαι πενήκοντα εἰσεσπράχθησαν, πρὸς κατασκευὴν κρήνης, ἣτις διακομοῦσα τὸν μεσόδομον, θέλει καταστῆ χρήσιμος αὐτοῖς πρὸς ὑδρευσιν. Θεωροῦμεν ἀνεγκτον τὴν ἀνέγερσιν τοιαύτης κρήνης, φεροῦσης ἀνάγλυφον ἐπιγραφὴν: « Φοιτηταὶ ἀνήγειρον, συμπληρουμένου τοῦ ἐλλείψοντος τυχὸν ποσοῦ ἐξ αὐτῆς τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου » διότι οἱ φοιτηταὶ διαμένοντες ἐν θέρει ἐπὶ πάλαι ὥρας ἀδικόπως ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀναγκάζονται νὰ θεραπεύωσι τὴν δίψαν των ἀπαλλάκτως ὡς τὸ παιδίον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξήλωτότησεν ὁ Διογένης συντρίψας τὸ τυβλίον του.

Ἡ καθήμενὴ τοῦ πρυτανικοῦ γραφείου ἐργασία κατ' ἔτος πολλαπλασιαζομένη κινδυνεύει ν' ἀπαιτῆ καὶ πολλῶν ὑπαλλήλων τὴν συμπράξιν καὶ τοῦ πρυτάνεως τὴν ὀλοσχερῆ καθιέρωσιν εἰς τὰ ἔργα ταῦτα. Ἰπλάττωσαμεν ὀπωσοῦν τὴν πολυγραφίαν περιορίσαντες εἰς ἀπλᾶς ἐπὶ τοῦ περιωριστοῦ σημειώσεις τὴν μακρὰν ἀλλοτε μεταξὺ κοσμητόρων καθηγητῶν καὶ πρυτανείας διαμοιρῆσιν καὶ φύλαξιν ἀνωφελῶν ἐγγράφων. Ἡ ἐκδοσις ἐντύπων εὐκόσμων καὶ εὐσυντάκτων ἀποφοιτητῶν, γενομένη ἐπιμελείᾳ τοῦ Κ. Γραμματέως, ἐπ' ἀπειρον συνέτεμε τὰς ὑλικὰς τοῦ Γραφείου ἐργασίας.

Καθιδρύματα καὶ Συλλογαί.

Τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει καθιδρύματα συνεγόμενα μετ' αὐτοῦ, ὡς τὸ Φροντιστήριον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Νοσοκομεῖον, τὸν ἀρτισύστατον Βοτανικὸν κήπον, τὸ Μουσεῖον τῶν παθολογικῶν ἀλλοιώσεων, καὶ διαφόρους συλλογὰς.

Ὁ σεβαστὸς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καθηγητῆς Κ. Ἀσώπιος, καὶ ὁ Κ. Κουμανούδης ἐπιτετραμμένοι τὸ Φροντιστήριον, προστομάζον ἐκ τῶν φοιτητῶν τοὺς εἰς τὴν διδασκαλίαν προοριζομένους, δραστηρίως ἀκολουθοῦσι τὰ ἔργα των προοιμιάζοντες εἰς αὐτοσχέδιον Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν θεματογραφίαν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τεσσαράκοντα περίπου νέους εἰς τὸ φροντιστήριον τοῦτο φοιτῶντας.

Τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Ἀθηνῶν ἀνεγερθὲν τὸ πλεῖστον διὰ συνδρομῶν δωρητῶν γενναίων καὶ φιλοφρόνων διετήρησε δημοτικὸν καταστήματος χαρακτῆρα. Προσῆρτηται δὲ τῷ Πανεπιστημίῳ, διότι ἐν αὐτῷ γίνεται ἡ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς κλινικὴ διὰ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου διευθυνόντων τὰ κατ' αὐτὴν. Τριμελὲς ἀδελφάτον συγκροτούμενον παρὰ τῶν Κ. Ρέζερ, Π. Καλλιγᾶ καὶ τοῦ Δημάρχου, φιλοφρόνως ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῶν νοσοῦντων, κατ' ἔτος εἰσάγον βελτιώσιν τινα. Τὴν αὐτὴν ἀφιλοκερδῆ καὶ ἀμισθον φιλοφρόνως δεικνύουσι καὶ οἱ δύο τῆς κλινικῆς διευθυνταὶ Ι. Ὀλύμπιος καὶ Γ. Μακᾶς.

Ἀποδόσαντες τοὺς ὀφειλομένους ἐπαίνους εἰς τοὺς λειτουργοὺς τοῦ φιλοφρόνως τούτου καταστήματος, χρεωστοῦμεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ δημοτικοὶ πόροι οὐδέποτε ἤρκεσαν οὐδ' ἐπαρκοῦσιν εἰς διατήρησιν νοσοκομείου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ὡς τὸ πρότυπον οὐ μόνον τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ Νοσοκομείων, καὶ

νὰ ἐπιδεικνύηται μετ' ὑπερφανεῖας εἰς τοὺς ξένους. Ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, περιέχων τὴν καθέδραν τοῦ Κράτους, δέχεται ἑτεροδημιότας καὶ ἀλλοδαποὺς νοσοῦντας κατ' ἄριστον ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἄλλους δήμους, ἢ τοῦ Πανεπιστημίου, κλινικὴ γίνεται ἐν τῷ Δημοτικῷ Νοσοκομείῳ ἐπιμένον τὸ Κράτος διττῶς ἐκ τοῦ νοσοκομείου ὠφελούμενον ὄφειλε νὰ συντελῆ καὶ αὐτὸ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων, ἀφοῦ ὁμοῦ ἐπιμελῶς ἐξῆλθε ἐκ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων πᾶσαν δυνατὴν καὶ θεμικὴν καταβολὴν. Τοιαῦτα φρονούντες ὑπεστηρίξαμεν τὴν γνώμην ἡμῶν πρὸς τὸ Β. Υπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπευθύναντες ζητηθεῖσαν γνωμοδότησιν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς περὶ συστάσεως πολυκλινικῆς. Βύκταιον ἤθελεν εἶναι ἐὰν ἐβλέπομεν ἐν τοῖς κόλποις τῆς καθέδρας συγκροτούμενον καὶ τὸ ὠραῖον τοῦτο τῆς πολυκλινικῆς θεσμοθέτημα, δοξάσαν πόλεις τινὰς τῆς Γερμανίας, ἰδίως τὴν Χάλην. Δὲν ἀπηναντιώθημεν εἰς τοιοῦτον φιλόφρονος καὶ εὐγενῆ σκοπὸν, ἀλλ' ἐν τῇ πρυτανικῇ ἡμῶν ἀρμοδιότητι ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων τῶν ἐκ τοῦ σύναγματος ἢ πόρρωθεν ἀναγομένων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐσυστήσαμεν ὡς κύριον μέλημα τῆς Κυβερνήσεως τὴν τῶν ἐνόνητων βελτιώσιν, καὶ τὴν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον χορηγήσιν ἀφρονωτέρων τῶν μέσων τῆς θεραπείας, πρὸς τε τὴν τελειότεραν τῆς κλινικῆς διδασκαλίαν, καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἐνδημοσίων ἐν Ἑλλάδι ἐπιβλαβῶν προλήψεων κατὰ τῆς ἐν τοῖς νοσοκομείοις θεραπείας. Τὴν γνώμην δὲ ταύτην ἐστηρίξαμεν ἐτι μᾶλλον, καθόσον δύο μεγάλα κράτη, ἐστίαὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ φιλοφροσύνης, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία στεροῦνται μὲν πολυκλινικῆς, ἔχουσιν ὁμοῦ νοσοκομεία περιόλιπτα, εἰς τὰ ὅποια ὁσμηραὶ προσθέτουσι τὰ τρία τῆς πολυκλινικῆς καλὰ, τὴν κατ' οἶκον τῶν νοσοῦντων ἐπίσκεψιν, τὴν ἀμισθον κατὰ ῥητὴν ὥραν καὶ τόπον χορηγήσιν ἰατρικῶν συμβουλῶν, καὶ τὴν ἀμισθον χορηγίαν φαρμάκων. Περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ νοσοκομείου καὶ ἡ ἰατρικὴ σχολὴ πολλάκις ἐγνωμοδότησε, καὶ οἱ Κ. Βάμβας καὶ Φίλιππος Ἰωάννου, πρυτανεύοντες ἠσχολήθησαν περὶ τούτου, τὸ δὲ Βασ. Υπουργεῖον προθύμως ἠπάσθη κατὰ πάντα τὴν ἡμετέραν γνώμην περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἰδρυθὲν πρὸς διερεύνησιν τοῦ ἀνεξετάστου εἰσέτι οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος ἔμεινε κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ἀργόν. Τὸ οἰκοδόμημα παρὰ τῆς λαϊλαπὸς παθὸν βλάβην τινὰ ἐπεσκεύασθη, καὶ διορθώθησιν καὶ τινες ἀρχικαὶ τῆς οἰκοδομῆς ἐλλείψεις, συνστάθη κανονισμὸς ῥυθμίζων τὰ τῶν φυλάκων καθήκοντα, διεββυμίσθησιν τὰ τῆς ἐπιχορηγήσεως ἀλλὰ τινες δυσκολίαι, τὰς ὁποίας δὲν εὐτυχῆσαμεν νὰ ἐξομαλύνωμεν, ἐμπόδισαν σπουδαίας τοῦ ἀστεροσκοπεῖου ἐργασίας, καὶ αὐτὴν τὴν μεσημβρινὴν τῆς σημαίας ὕψωσιν, τῆς ὁποίας τὴν στήρσιν θρηνητῆ ἢ πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, εὐρισκομένη εἰς ἀληθῆ ἀναρχίαν ὡς πρὸς τὴν καταμέτρησιν τοῦ χρόνου. Τὴν οὐρανοσκοπικὴν ταύτην ἀργίαν θεωροῦντες ὡς ἀληθῆ δυστύχημα, παντὶ σθένει ἐπροσπαθήσαμεν νὰ διορθώσωμεν, ἀλλὰ δὲν ἐσχύσαμεν ἠθέλαμεν δὲ σιωπήσῃ περὶ αὐ-

τῆς ἐὰν ὁ κομήτης ἀπροσδοκῆτως ἐπιφοιτήσας εἰς τὸν ὀρίζοντά μας, δὲν ἠκτινοβόλοι ἀκρίτομυθον δημοσιότητα εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ταῦτα καθήματα. Ὁ Κ. Παπαδάκης ἀνέλαβε πρὸ ἐνὸς μηνὸς τὰς μετεωρολογικὰς του παρατηρήσεις τακτικῶς δημοσιευόμενας διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ὁ τοῦ Πανεπιστημίου βοτανικὸς κήπος, σκιαγραφηθεὶς πρῶτον παρὰ τοῦ Κ. Φράας, διοργανοῦται πάλιν διὰ τῆς φροντίδος τοῦ ἐπιμελητοῦ Χιλδράιχτ καὶ Θ. Ὀρφανίδου καθηγητοῦ τῆς Βοτανικῆς. Ἀμφότεροι περὶ ἐρχόμενοι κατ' ἔτος καὶ συνάζοντες σπέρματα καὶ φυτὰ, ἐναλλάττουσι ταῦτα μετὰ τῶν κήπων τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας, οἵτινες, ἀντὶ ἐνὸς δέκα πολλάκις ἀποστέλλουσιν εἰς Ἀθήνας. Τὸ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Υπουργεῖον χορηγεῖ διασχίλιας δρχ. μὰς πρὸς διατήρησιν τοῦ κήπου, ἐν τῷ ὅποιῳ 2500 εἶδη φυτῶν, πεφυτευμένων κατὰ τὴν φυσικὴν μέθοδον τοῦ περιωνύμου Ἀντωνίου Jussieu, καλλιεργοῦνται χρησιμεύοντα εἰς τε τὴν σπουδὴν ὀλοκλήρου τῆς σειρᾶς τῶν οἰκογενειῶν τοῦ φυτικῆς βασιλείου καὶ εἰς τὰς γινόμενας κατὰ τὸ ἔαρ φυτικὰς δεῖξεις. Δύο θερμαστήρια προσφέρουσιν ἐν κερῷ χειμῶνος ἄσυλον εἰς τὰ τῶν τροπικῶν κλιμάτων παρ' ἡμῶν φιλοζενούμενα φυτὰ. Ἀμφότεροι οἱ βοτανολογικοὶ μοὶ διερμήνευσαν εὐχαριστίας ὑπὲρ τοῦ Κ. Υπουργοῦ τῆς Ἐκπαιδεύσεως, δι' ἣν ἔτυχον πρόθυμον παρ' αὐτοῦ συνδρομήν.

Συνετάχθη κατάλογος ὄλων τῶν παρὰ τοῖς διαφόροις καθηγηταῖς εὐρισκομένων ὀργάνων, ἐργαλείων, συλλογῶν καὶ οἰουδήποτε χρησίμου πρὸς διδασκαλίαν ὕλικου. Οἱ κατάλογοι οὗτοι ἀφοῦ ἐκοινοποιήθησαν εἰς τὸ Β. Υπουργεῖον κατετάχθησαν ἐντὸς βιβλίου ἀκριβῶς περιέχοντος ὅλων τῶν ἐκ τοιούτων ὀργάνων συγκεκριμένην περιουσίαν τοῦ Πανεπιστημίου. Πρῶτος καὶ ἀναγκαῖος ὄρος τῆς εὐπορίας εἶνε τὸ νὰ γνωρίζῃ τις πάντα τὰ συνιστάμενα τὴν εὐτελῆ του περιουσίαν. Ὁφείλεται ἐπαινος εἰς τὸν καθηγητὴν Κ. Λάνδερσν ἀναλαβόντα καὶ περαιώσαντα τὴν καταγραφήν τῆς φαρμακολογικῆς συλλογῆς.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ ἀνεπαρκούς τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν ὀφειλομένη μάλιστα νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν μας ὅτι οἱ κατὰ καιρὸν τιμώμενοι διὰ τοῦ τῆς πρυτανείας ἀξιώματος. Αὐπεῖται τις ἀνχολογίζομενος ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ἡ καθέδρα τῆς Ἑλλάδος στεροῦνται πολλάκις καὶ ἐκείνων τῶν συλλογῶν αἵτινες διακομοῦσι καὶ αὐτὰς τὰς δευτερευούσας πόλεις τῆς Εὐρώπης, ὅτι καὶ ἡ ἰατρικὴ σχολὴ καὶ τὸ φυσικομαθηματικὸν τμήμα δὲν ἀπέκτησαν εἰσέτι ἐκείνα τὰ βοηθήματα, τὰ ἀποτελοῦντα πρακτικωτέραν τὴν σπουδὴν ὅτι ἡ βιβλιοθήκη, καὶ τοὶ πλοῦτοισα διὰ τῆς συμπράξεως τοῦ φιλοπόνου ἐφόρου τῆς, στερεῖται εἰσέτι καταλόγου ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ ἐπιστήμονες προσερχόμενοι εἰς Ἑλλάδα διὰ νὰ σπουδάσωσι τὴν ἐν αὐτῇ φύσιν, δὲν εὐρισκοῦσιν ἐντελεῖς συλλογὰς τῆς ἐν Ἑλλάδι ζωολογίας, ὀρυκτολογίας καὶ φυτολογίας.

Ἄλλὰ πρὸς κοινὴν παραμυθίαν ἀναφέρωμεν ὅλας τὰς γενομένας ἀποπειράς περὶ σχηματισμοῦ συλλο-

γῶν, ἐλπίζοντες ὅτι ὁ χρόνος καὶ ἡ ἐπιμέλεια ἐπαύξουσιν τὰς μικρὰς ταύτας ἀρχὰς, διότι τὸ δημοῦδες ἀπόφθεγμα « Ἀρχὴ ἡμῶν τοῦ παρτίς » σοφώτατον.

Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος συνέστη μουσεῖον τῶν παθολογικῶν ἀλλοιώσεων ἐπιζητούμενον πρὸ πολλοῦ θερμῶς παρὰ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς. Ὁ ἐν Βιέννῃ τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας καθηγητῆς Κ. Ροκίτανσκι καὶ ὁ Κ. Σνάϊδερ καθηγητῆς τῆς ἀνατομίας τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου, ἀμρότεροι κατὰ διαφόρους χρόνους ἔχοντες ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν των τῶν Κ. Σταυρινάκη, ὑπότροφον τότε τῆς Κυβερνήσεως, ὁ μὲν παρεδωκεν εἰς τὸν ἴδιον διακόσια δέκα περίπου παρασκευάσματα παθολογικῶν ἀλλοιώσεων, ὁ δὲ ἀπέστειλε παραπλήσιον ἀριθμὸν ἀνατομικῶν καὶ φυσιολογικῶν παρασκευασμάτων ταῦτα δὲ ἀπειτέλεσαν τὸν πρῶτον πυρῆνα τοῦ Μουσεῖου τούτου, τὸ ὁποῖον ἐτέθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φιλοπόνου Κ. Σταυρινάκη.

Εὐθὺς μετὰ τὴν σύστασιν τούτου παρακαλέσαμεν τὴν Κυβέρνησιν νὰ διαταχθῶσιν ὅτι οἱ κατὰ νομὸς καὶ κατ' ἐπαρχίας ἰατροὶ, ν' ἀποστέλλωσιν εἰς τὸ Μουσεῖον πᾶσαν περιεργον παθολογικὴν ἀλλοίωσιν, ἢ φυσιολογικὸν τέρας τὸ ὁποῖον ἤθελον ἀπαντήσῃ κατὰ τὴν ἰατρικὴν των ἐξάσκησιν.

Τὰ ὄργανα τῆς Φυσικῆς λαμβάνουσι κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος αὐξῆσιν καὶ τελειότητα μεγάλην ἐκ τῆς προαγγελθείσης δωρήσεως ὀρυκτολογικῶν περίπου φράγκων παρὰ τῶν ΚΚ. Μπούμπα καὶ Δούμα.

Οἱ Κ. Χιλδράιχτ καὶ Ὀρφανίδης ὑπεσχέθησαν πρὸς ἡμᾶς νὰ ἀσχοληθῶσι, καὶ ἠσχολήθησαν, ἤδη περὶ σχηματισμοῦ φυτολογίου τῆς Ἑλλάδος ὅσον τὸ δυνατόν ἐντελοῦς, τὸ ὁποῖον προτίθενται νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Βιβλικαὶ χρηματικαὶ χορηγήσεις διδόμεναι εἰς ἑνδεκα καθηγητὰς τῆς ἰατρικῆς καὶ τοῦ φυσικοιστορικοῦ τμήματος αὐξάνουσιν ὀπωσοῦν κατ' ἔτος τὰς συλλογὰς τῶν ἐργαλείων καὶ τοῦ ὕλικου ἐκάστης καθέδρας.

Πίστωσις ἐκ μυρίων δραχμῶν παρεχομένη ἐντὸς τοῦ ἐπιψηφισθέντος παρὰ τῆς Βουλῆς προϋπολογισμοῦ τοῦ 1854 προορίζεται εἰς οἰκοδομὴν περιβάλλου ὅπου θέλουσιν ἐναποτεθῆ πρωτότυπα καὶ ἔκτυπα ἀρχαιολογικὰ λείψανα.

Τὸ ποσὸν τούτου δὲν ἐπαρκεῖ βεβαίως εἰς οἰκοδομὴν Μουσεῖου εὐρυχώρου, ἐτοιμοῦ νὰ δεχθῆ ἐν ἰδιαιτέρειαι αἰθούσαις τὰ ἔκτυπα καὶ τὰ πρωτότυπα ἐκάστης σχολῆς τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἀπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς μέχρι τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς. Ἄλλ' ἐὰν πρὸς τοιαύτην ἐπιστημονικὴν κατάταξιν προσχεδιασθῇ ἀρχιτεκτονικῶς τὸ οἰκοδόμημα τούτου, ἡμπορεῖ μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ συμπληρωθῆ, καὶ νὰ ἐπαυξήσῃ, καθόσον πορίζομεθα πρωτότυπα καὶ ἔκτυπα, καὶ καθόσον εὐπορεῖ τὸ ταμίειον. Εὐχόμεθα δὲ νὰ προσαρτηθῆ τὸ Μουσεῖον τούτο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, πρὸς τὸ ἐγένοντο ἀρθροὶ ὑποσχέσεως ἀποτολῶν ἐκτύπων, ἰδίως ἐγένοντο ἀρθροὶ ὑποσχέσεως ἀποτολῶν ἐκτύπων, ἰδίως παρὰ τοῦ Βρετανικοῦ πρεσβευτοῦ. Ἡ δ' ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συγκέντρωσις τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων ὑπόσχεται μὲν μὲν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν.

Λυπούμεθα διότι δὲν γίνεται φροντίς περὶ ἀγορᾶς ἀρχαίων λίθων καὶ νομισμάτων, καθημέραν ἀπολλυ-

μένων, διότι η των περιηγητών περιέργεια άπάγει αυτά και διασκορπίζει μακράν της Ελλάδος. Παρεκαλέσαμεν την Κυβέρνησιν να φροντίσῃ περί τούτου ως και περί της κατατάξεως και της ἐκθέσεως της συλλογῆς της Ζωσιμικίας ἀδελφότητος ὑπὸ τριπλᾷ κλειθρᾷ πρὸ δώδεκα ἐτῶν κατακειμένης ἐντὸς τοῦ ταμείου τοῦ Κράτους. Ἡ κατάταξις και ἡ φύλαξις τοιαύτης συλλογῆς εἶνε ἔργον δύσκολον ἀλλ' ἐπικτόν. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι θέλομεν παύσει ὁμοιάζοντες τοὺς φιλαργύρους ἀπεκρύπτοντας ἐντὸς της γῆς θησαυρὸν, ὅστις και τὸν ἰδιοκτήτην ἤθελε πλουτίσει και τὴν φυλάττουσαν γῆν ἤθελε γονιμοποιήσει, ἐὰν ἐγένετο εὐστοχος αὐτῶν χρῆσις και κυκλοφορήσις.

Βιβλιοθήκη.

Ἡ ἡμετέρα βιβλιοθήκη ηὐξήθη κατὰ τόμους 3850. Ἡ συγκομιδὴ τῶν βιβλίων κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος εἶναι πλουσία και διὰ τὴν ἐπισημότητα τῶν δωρητῶν και διὰ τὴν σπουδαιότητα και τὴν πληθὺν τῶν βιβλίων. Δωρητὰς διασήμους ἀναφέρομεν τὸν Αὐτοκράτορα της Γαλλίας τὸν Βασιλέα της Πρωσίας τὸν Βασιλέα τῶν Βέλγων τὸν πρεσβευτὴν της Γαλλίας Κ. Βυρόνον Ρουάν τὸν πρεσβευτὴν της Ἀγγλίας Κ. Θ. Οὐάιζ και διὰ της αὐτοῦ συνδρομῆς, τὰς Ἀκαδημίας της Ὁξωνίας και τοῦ Δουβλίνου, τὴν ἐν Λονδίῳ Ἀσιατικὴν ἑταιρείαν και τὴν ἐν Βομβάῃ γεωγραφικὴν τὴν Ἀκαδημίαν της Νεαπόλεως τὴν ἐν Οὐάσιγγτόνῃ Σμιθσωνίαν Ἀκαδημίαν τὴν Ἀκαδημίαν της Βονοβίας. Παρὰπέμπομεν δὲ εἰς τὸν παραρτώμενον κατάλογον ἄλλα εὐκλεῆ ὀνόματα πολλῶν φιλομούσων ἰδιωτῶν, δωρητῶν της Ἡμετέρας Βιβλιοθήκης, πρὸς ἀπαντας ἀπονέμοντες ἀπὸ καρδίας εὐγνώμονος εὐχαριστίας.

Τελεταί.

Αἱ τοῦ Πανεπιστημίου τελεταί ἐτελέσθησαν ἐγκαίρως. Τῆ 28 Σεπτεμβρίου 1852 ἐγένετο ἡ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν ἐγκατάστασις.

Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν τὸ Πανεπιστήμιον, ἐπικαλούμενον τὴν ἐξ ὕψους εὐλογίαν ἐπὶ τοὺς ζῶντας και θανόντας εὐεργέτας της Ἑλληνικῆς νεολαίας, ἐτέλεσεν ἱερουργίαν και μνημόσυον ἐν τῷ Ναῷ της ἀγίας Βιρῆνης, ἱερουργούντος τοῦ σεβασμίου ἐπισκόπου Οἰτύλου, εὐμενοῦς ἀείποτε και προθύμου εἰς πάντα ὅσα ἀνάγονται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ὁ σεβάσμιος καθηγητὴς Βάμβας ἐξεφώνησε κατάλληλον λόγον, τὴν παραγγελίαν ἐκτελῶν της Ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου.

Τὴν 25 Μαρτίου ἐξεδόθη πανδήμως ἡ τοῦ ποιητικοῦ ἀγωνοθετήματος ἀπόφαισις, καταλλήλως αἰτιολογηθεῖσα παρὰ τοῦ εισηγητοῦ της ἐπιτροπῆς Κ. Ραγκαβῆ.

Ἡ εικοστὴ πέμπτη Μαΐου, ἐπέτειος της τοῦ Πανεπιστημίου καθιδρύσεως, ἐωρτάσθη διὰ λόγου εὐφραδῶς παρὰ τοῦ καθηγητοῦ Βύσταθίου Κουμανούδη ἐκφωνηθέντος.

Καθ' ὅλας τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίου τελετὰς διετηρήθη τάξις και εὐπρέπεια, διότι ἀνεθέσαμεν κατὰ κλήρον εἰς δέκα φοιτητὰς τὴν εὐταξίαν και τὴν εὐκοσμίαν τῶν τελετῶν. Ἡ καινοτομία δ' αὐτῆ, περιβαλοῦσα χαρακτηριστὰ οἰκογενειακὸν εἰς τὰς Ἀκαδη-

μαϊκάς τελετὰς, ἄλλοτε παρ' ἐνόπλων ἀστυνομουμένων, ἐπέτυχε πληρέστατα, ἀναδείξασα ἐτι μᾶλλον τὰ κόσμικα και τὰ φιλότακτα ἦθη τῶν τοῦ Πανεπιστημίου φοιτητῶν.

Ἀποδεχόμενοι προθύμως τὴν πρότασιν φίλων συγκαθηγητῶν και ἄλλων λογίων, ἐσπούσαμεν νὰ ἐνθαρρύνωμεν και νὰ προεδρεύσωμεν φιλόφρονα ἐστίασιν προσφερθεῖσαν τῷ σοφῷ και ἀγαθῷ Βιρηναιῶ Θεορίῳ, ὅστις, ὡς ἐν ἐπιστολῇ του τελευταίον πρὸς ἡμᾶς ἀνέφερε, καθιεροῖ τὰς γεροντικὰς του ἡμέρας συνηγορῶν ὑπὲρ της Ἑλλάδος, ὡς ἄλλοτε κατὰ τὸν ἀγῶνα ἀφιέρωσε τὰς ἡμέρας της ζεούσης νεότητός του.

Ποιητικὸν διαγώνισμα.

Γνωρίζει ἤδη τὸ κοινὸν ὅτι φιλόκαλὸς τις ἔμπορος Α. Ράλλης θέσας ποιητικὸν διαγώνισμα ἐνταυσίως ἐπαναλαβανόμενον, ἀνέυεσεν εἰς τὸν Πρύτανιν και τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τὴν ἐκδίκασιν τῶν διαγωνιζομένων ποιητῶν. Τὸ ἔργον καινοφανὲς ἐν Ἑλλάδι και ἀξιοπαῖνον· ἐὰν ὁμοῦ προσκληθῶμεν ποτε σύμβουλοι ἀθλοθετῶν σκοπευόντων, ὡς ὁ Κ. Ράλλης, τὴν τοῦ ἔθνους ὠφέλειαν, ἠθέλομεν κατευθύνει τὴν φιλόκαλον αὐτῶν διάθεσιν εἰς ἔργα θετικώτερα, προτρέποντες τὴν σύστασιν ἄλλων πρὸς ἐνίσχυσιν συγγραφῆς διδασκτικῶν βιβλίων, τῶν ὁποίων πάσχομεν δεινήν στέρησιν, ἢ πρὸς τὴν ἐκμετάλλευσιν ἐποχῶν τιμῶν της Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀγνώστων εἰσέτι και ἀναγκαίων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ της ἐθνικῆς μας ὑπάρξεως γνώσεων. Πιστεύομεν δὲ ὅτι ἡ ἀληθὴς ποίησις δὲν ἔχει ἀνάγκην κέντρου, αὐτόφωτος θάλλουσα, ὡς οἱ ποταμοὶ αὐθόρμητοι φέρονται πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ ὡς αἱ ἀηδόνες ἀπρόσκλητοι κελαδοῦσιν εἰς τὰ δάση. Τὴν πεποιθήσιν ταύτην ἐνίσχυει ὁ φόβος μήπως διὰ τοιαύτης ἀθλοθεσίας ἀνεγείρωμεν φιλοδοξίας παρακαίρους και ἀπαρασκευάστους, φρενακίζούσας φοιτολήπτους τινὰς νέους περὶ της ἰδίας ποιητικῆς ἀξίας, διότι οὐδὲν εὐκολώτερον παρὰ τὸ νὰ καταστῇ τις κριτὴς εὐδέκαστος τῶν ἰδίων ἔργων. Οἱ ποιηταὶ ἀποπειρώμενοι μάλιστα ν' ἀπατήσωσι τοὺς ἀναγνώστας των διὰ τῶν πλασμάτων της εὐφυίας των, ἀπατῶνται πολλάκις οἱ ἴδιοι περὶ της πιθανότητος τῶν πλασμάτων τούτων ἢ περὶ τοῦ κάλλους τῶν κοσμημάτων μετὰ ὅποια τὰ περιβάλλουσι.

Τὰς κρίσεις ταύτας ἐπισοδεικῶς εἰσάγομεν μὴ διαμφισβητούντες τὴν ὠφέλειαν τοῦ ὑπάρχοντος ἀθλοθετήματος, ἀλλ' ἀπευθυνόμενοι εἰς τοὺς μέλλοντας ἀθλοθέτας, ὅταν τὸ ἔργον τοῦ Κ. Ράλλη εὐρημιμητὰς, διότι οὐδὲν καλὸν ἀπομονοῦται παρὰ τῆ Ἑλληνικῆ φυλῆ, ἀλλὰ κοινωφελῆς τις πράξις προκαλεῖ ἀείποτε και ἐφέλκει ἄλλας κοινωφελεστέρας.

Τὸ τοῦ διαγωνισμοῦ δικαστήριον ἐκ τῶν Κ. Φιλίππου Ἰωάννου, Ἰω. Βενθύλου, Α. Ρ. Ραγκαβῆ, Σ. Κουμανούδη και Β. Καστόρχη σχηματισθὲν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρυτάνεως, ἔθεσε προομιωδῆ ἀρχὴν ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ὀφείλει νὰ δώσῃ τὸ χιλιοδραχμον ἄθλον, εἰς ὄφελος της βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιψήφισθὲν ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Ράλλη

κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Μεταξὺ τῶν ὀκτῶ παρυσιασθέντων ἐνημέρωσ ποιημάτων, οἱ δικασταὶ ἐταλαυτεύθησαν ἐπὶ πολὺν χρόνον μεταξὺ τῶν δύο, τοῦ μὲν Ἀρματωλοῦ και Κλέπται ἐπιγραφομένου εἰς τὴν καθαρὰν γλώσσαν· τοῦ δὲ εἰς δημοτικὴν γεγραμμένου, φέροντος δὲ ἐπιγραφὴν ἡ Κορίνθα και ὁ Πίνδαρος. Ἡ πλαστιγῆ μείνασα ἐπὶ πολὺ ἀμφίρροπος ἐκλίνε τέλος ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ τοῦ Ἀρματωλοῦ και Κλέπται διότι ἡ Κορίνθα και ὁ Πίνδαρος ἀντέβαινον πρὸς δύο ὄρους της ἀθλοθεσίας, τὸν περὶ χρέσεως καθαρῆς γλώσσης, και τὸν ὀρίζοντα τῶν στίχων τὸν ἀριθμὸν.

Ἡ ἀπόφαισις ἀνεγνώσθη πανδήμως κατὰ τὴν δημοτελῆ της 25 Μαρτίου ἡμέραν, ἡ δάφνη ἐπεδικάσθη εἰς τὸν ποιητὴν Κ. Ζλακώσταν και ἄλλοτε ἀριστεύσαντα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα. Διαοιχθέντος δὲ και τοῦ ἑτέρου ἀπορρήτου γραμματείου τὸ τοῦ ποιητοῦ ὄνομα συνήθως ἐγκρύπτοντος, εὐρέθη ἐπιστολὴ ἀνώνομος πρὸς τὸν πρύτανιν, δι' ἧς παρεκαλεῖτο οὗτος νὰ μεταχειρισθῇ τὸ χιλιοδραχμον γέρας ὑπὲρ νυμφεύσεως πέντε πτωχῶν παρθένων. Ἐκ τῶν σπινθηρῶν της ποιητικῆς πάλης ἠθέλησε ν' ἀνάψῃ πέντε νυμφικὰς λαμπάδας ὁ ἀνώνομος και φιλόκαλος ποιητὴς, ὅστις ὁμοῦ διέρρηξε τὸ της ἀνωνομίας διαφανὲς κάλυμμα, ὅτε, καταπιεζόμενος ὑπὸ πατρικοῦ φίλτρου, ὕψωσε φωνὴν ἀγάπης και ὑπερασπίσεως ἐν γειτνιαζόντι περιβάλλῳ ἀδικηθέντος τέκνου του.

Διακοπαί.

Αἱ διακοπαί, ἀρχόμεναι τὴν 15 Ἰουνίου και λήγουσαι τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου, ἀποτελοῦσιν ἀξιολόγον Ἀκαδημαϊκὸν ἔθιμον, μὴ φέρουσαι παύσιν ἐργασιῶν οὐδ' ἀφορμὴν βραθυμίας, ἀλλὰ μετασχηματισμὸν τῶν πόνων και τῶν ἐργασιῶν ἐμποιοῦσαι. Κατὰ τοὺς ἐργασίμους μῆνας οἱ καθηγηταὶ καταναλίσκουσι τὴν περιουσίαν τῶν ἰδίων των γνώσεων, ἀλλὰ κατὰ τὰς διακοπὰς αὐξάνουσι και πολυπλασιάζουσι της ἐπιστήμης τὸ τάλαντον, διότι κατ' αὐτὰς μόνον ὁ καθηγητὴς εἶνε ἐαυτοῦ κύριος και ἡγεμὸν. Διὰ τοῦτο και εἰς ἀρχαίος και περίφημος της Γαλλίας εἰσαγγελεὺς ἔλεγεν «on croit que c' est le palais qui fait les grands juriconsultes; au contraire ce sont les vacances.» Τὸ αὐτὸ συμβαίνει και ἐπὶ τῶν φοιτητῶν. Μολις ὁ φοιτητὴς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν παραδόσεων συλλέγει και τροχάδην καταγράφει τὰ ῥήματα τῶν καθηγητῶν, ἀλλὰ μόνον ἐν καιρῷ τῶν διακοπῶν κατατάττει, κατανοεῖ και ἀντιπαραβάλλει ταῦτα πρὸς τινὰ συγγραφῆς, συνοικειούμενος τότε μετὰ της ἐπιστήμης και ἀρχόμενος νὰ διδῇ λόγον εἰς ἐαυτὸν και εἰς ἄλλους τῶν ἐπιστημονικῶν του ἀντιλήψεων. Ἰδίως δὲ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ὀφείλουσιν ἐκ τῶν διακοπῶν ν' ἀποφῶσις τελειοποιήσιν τινὰ και πρόοδον, εἴτε ἀπομονοῦμενοι ἐντὸς τοῦ ταμείου των, εἴτε ἀποδημούντες εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν και ἐπισκεπτόμενοι τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ φωτισμοῦ, ἢ ἐπιχειροῦντες ἐπιστημονικὰς διεκδρομὰς ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ Κράτους. Ἐθεωρήσαμεν διὰ τοὺς λόγους τούτους καθῆκόν μας νὰ ἀποκρούσωμεν ἐρμηκίαν τινὰ τοῦ λογιστικοῦ Νό-

μου της 1 Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν οἱ καθηγηταὶ και οἱ διδάσκαλοι κατὰ τὰς διακοπὰς ἀφομοιοῦμενοι μετὰ τοὺς λοιποὺς ὑπαλλήλους στεροῦνται τῶν ἀποδοχῶν των, και περιορίζομενοι κατὰ τὴν ἐλευθερίαν των κωλύονται τοιοῦτω τρόπῳ τοῦ νὰ ἐκτείνωσι διὰ περιηγήσεων τὰς γνώσεις των. Περιττὸν κρίνομεν νὰ ἐκθέσωμεν ὅσα πρὸς καταπολέμησιν τοιαύτης ἐρμηκείας εἴπομεν ἢ ἐπράξαμεν, διότι οἱ ΚΚ. Ἰπουργοὶ της Ἐκπαιδεύσεως και της Δικαιοσύνης, ἐὰν μεριμνήσιν περὶ τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ και τοῦ δικαστικοῦ κλάδου, ὀφείλουσι προσεχῶς νὰ προτείνωσιν ἐρμηνευτικὸν Νόμον καταλύοντα πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος.

Αἱ Ἀκαδημαϊκαὶ διακοπαὶ πρόκειται νὰ γονιμοποιηθῶσιν ἐτι μᾶλλον διὰ τινος πρυτανικῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν τὸ Β. Ἰπουργεῖον εὐμενῶς ἀποδεχθὲν ὑπεσχέθη νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ γῆ και αὐτῆς της ἐλευθερίας Ἑλλάδος εἶνε εἰσέτι ἐπιστημονικῶς ἀμετάλλευτος. Ἐπιτροπὴ καθηγητῶν ἐφοδιαζομένη μεθ' ὅλων τῶν χρηματικῶν και διοικητικῶν μέσων κατὰ τὰς διακοπὰς, δύναται ν' ἀσχολῆται εἰς τὴν ἐξερῦνσιν ἐνὸς ἢ δύο Νομῶν ἐνιαυσίως ὑφ' ὅλας τὰς ἐπιστημονικὰς ἐπόψεις τῶν δ' ἐρευνῶν τὸ πρῶτον καταταπτόμενον ἐντὸς μερικῶν περὶ ἐκάστον ἐπιστημονικοῦ κλάδου ἐκθέσεων, ἡμπορεῖ νὰ συγκεφαλαιούται ἐν πραγματεία ἐκ τῶν μερικῶν ἐκθέσεων σχηματιζομένη. Τοιαύτης πραγματείας ἡ δημοσίευσις, διγεύρουσα τὴν περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν πραγμάτων περιέργειαν και συμπληροῦσα τὰς ἐνυπαρχούσας γνώσεις και ἀνακαλύψεις, θέλει ἀποπλύνει ἡμᾶς τὰς κατηγορίας ὅτι ἀδιαφόρως κατοικοῦμεν και περιεργόμεθα τὴν γῆν ταύτην ἐγκρύπτουσαν ἀναμνήσεις και πλούτη ἀνεξερεύνητα.

Ἀρχαιρεοίαι.

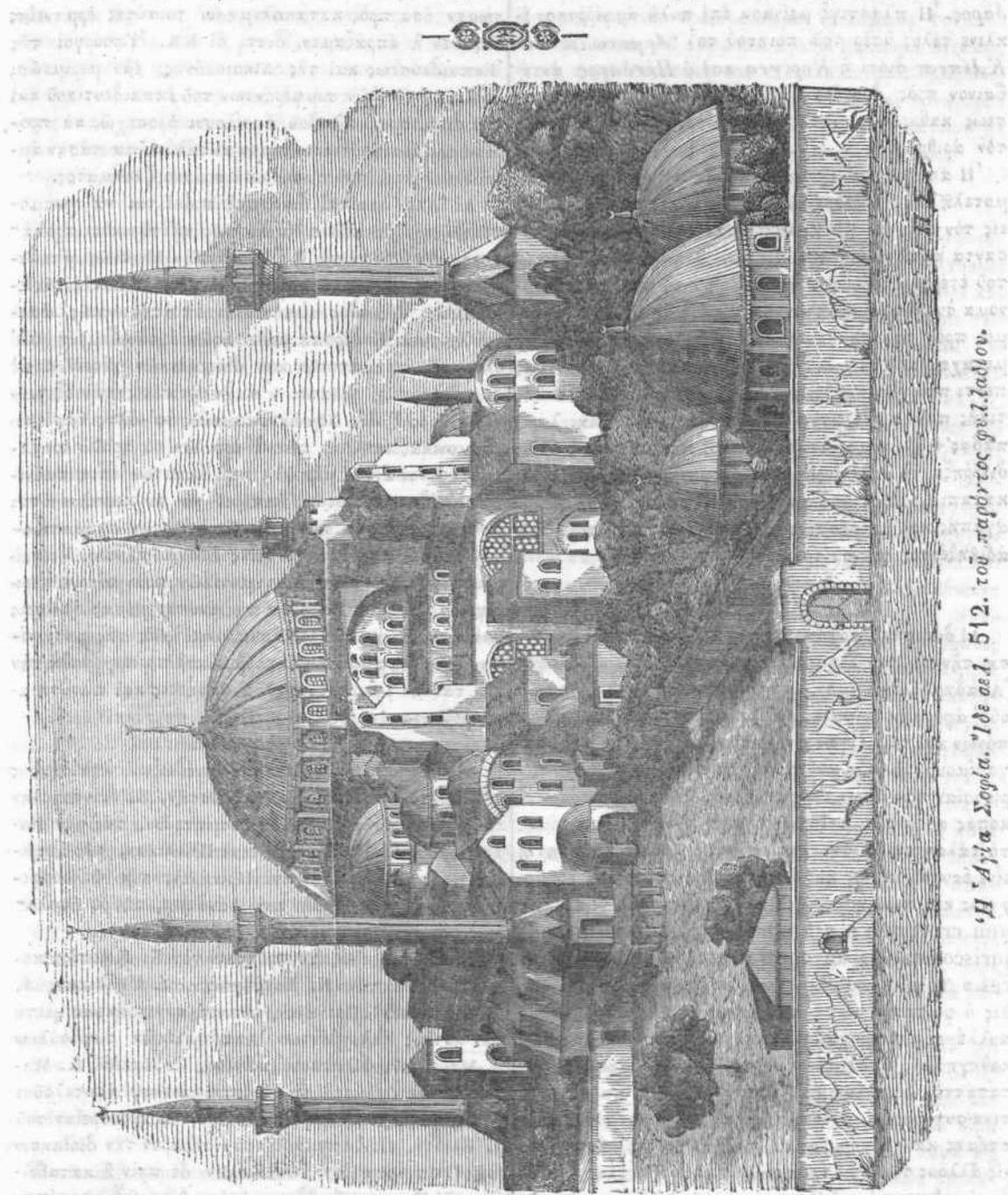
Αἱ Ἀκαδημαϊκαὶ ἐκλογαὶ ἀνέδειξαν ὑποψηφίους της πρυτανείας τοὺς Κ. Ν. Κωστῆν, Κ. Κοντογόνην και Μητσόπουλον, τῶν δὲ κοσμητειῶν, της μὲν Νομικῆς τοὺς Κ. Γ. Ράλλην και Πήλλικαν, της ἱατρικῆς τοὺς Κ. Πάλλην και Πρινάρην, της Φιλοσοφικῆς τοὺς Κ. Ραγκαβῆν και Λάνδερρ, της δὲ Θεολογίας τὸν Κ. Κοντογόνην.

Ἡ Α. Μ. ἐξελέξατο πρύτανιν τὸν Κ. Κωστῆν, κοσμητῶρα δὲ τὸν Κ. Κοντογόνην, Σ. Πήλλικαν, Α. Ραγκαβῆν και Πρινάρην, οἵτινες συνενούμενοι μετὰ τῶν ἀρτίως ἐκλεγθέντων Ἀκαδημαϊκῶν συμβούλων Θ. Μανούσου, Φιλίππου Ἰωάννου, Γ. Μακκᾶ, Κ. Μητσούπουλου και μετὰ τοῦ ἀντιπρυτάνεως, ἀποτελοῦσι τὴν Ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ν. Κωστῆ, εἰς ἣν παραδίδομεν σήμερον τὴν διοίκησιν τοῦ Πανεπιστημίου. Ὀφείλομεν δὲ πρὶν ἢ καταβῶμεν της Πρυτανικῆς ἑδρας νὰ ἀπευθύνωμεν τὰς εὐχαριστίας μας εἰς ὅλους τοὺς συναδέλφους ἢ τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς τοὺς συμβοηθήσαντας εἰς τὸ ἐργον, ἰδίως εἰς τὴν Ἀκαδημαϊκὴν Σύγκλητον ἀείποτε συσκευασμέναν και ἀποφακίζουσαν εὐλικρινῶς πρὸς τὸν ἑαυτῶν ὠφέλειαν της νεολαίας και τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα ἱερά παρ' αὐτῆ ὀφείλουσιν. Ὀφείλομεν δὲ ν' ἀπονεύμωμεν και δι-

καίους ἐπαίνους εἰς τοὺς φίλους διημιλῆτας, οἵτινες δι' εὐτάκτου κοσμοῦ καὶ φιλοπόνου διαγωγῆς κατέστησαν εὐκολον τὸ τῆς διοικήσεως ἔργον.

Ἡ ἀδελφικὴ συμβίωσις καὶ συγκοινωνία ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἀκαδημαϊκοὺς νόμους, ἐν τῷ αὐτῷ περιβόλῳ, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς καθηγητὰς νέων πολυπληθῶν ὄρω.

μένων ἐξ ὧν τῶν τόπων ὅπου ὁμιλεῖται ἡ γλῶσσα ἡ Ἑλληνικὴ καὶ λατρεύεται ὁ Θεὸς καθὼς ἡμεῖς τὸν λατρεύομεν, δὲν προσιωνίζει ἄλλην συγκοινωνίαν εὐρύτεραν, τῆς ὁποίας χρυσοστόλιστος ἡ εἰκὼν προτάττεται τῶν ὀφθαλμῶν κοιμωμένου ἢ γρηγορούντος παντὸς Ἑλλήνου, οὐδ' ἐν μυχοῖς τύμβου προλίπουσα αὐτόν;

Ἡ Ἁγία Σοφία. Ἰδε σελ. 512. τοῦ παρόντος φ. λ. τ. αὐτοῦ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

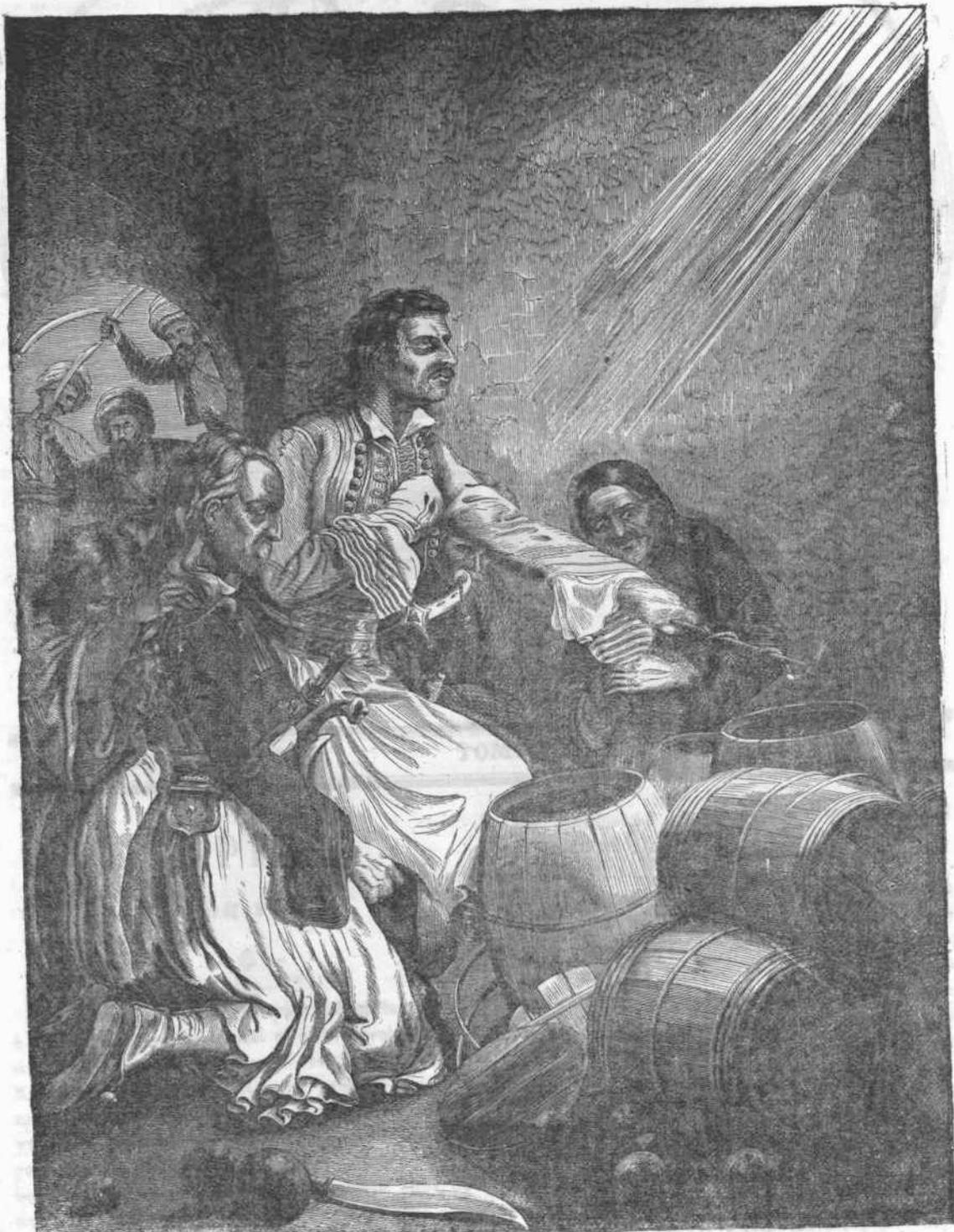
—ο—

Ἡ εἰκὼν, ἣτις δημοσιεύεται σήμερον ἐν παραρτήματι ὑπὸ τῆς Π α ν ὠ ρ α ς, παριστάνει ἓνα τῶν πρώτων καὶ μεγαλύτερων ἡρώων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγώνος, τὸν Γεώργιον Ὀλύμπιον, ἀνάπτοντα ἰδιοχείρως πῦρ εἰς τὴν πυριταποθήκην τῆς ἐν Σέκφ τῆς Μολδαβίας μονῆς, καὶ ἀποθνήσκοντα ἐνδύ-

ξος μετὰ τριῶν πιστῶν αὐτοῦ συστρατιωτῶν. Τὴν βιογραφίαν τοῦ ἥρωος τούτου θέλομεν κοινοποιῆσαι προσεχῶς.

Ἡ εἰκὼν, χαραχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ξυλογράφου Κ. Π. Σκιαδοπούλου, ἀνατίθεται παρ' αὐτοῦ, εἰς λεπτὴν τεκμήριον εὐγνωμοσύνης, πρὸς τοὺς ἐν Μαγικαστρίᾳ τῆς Ἀγγλίας φιλοκαλοὺς ὁμογενεῖς, ἐνθαρρύναντας αὐτόν, ὡς ἔπαρμεν ἄλλοτε, διὰ πλουσίας ἀποστολῆς ξυλογραφικῶν ἐργαλείων.

—ο—

Κ. ΣΚΙΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

Γεώργιος Ὀλύμπιος, Φυλλ. 21. Σελ. 526.